

יום כיפור וטהר לבנו

מענה על שאלות רבות
חידושים מקוריים וחידושים עצומים

חסד ביום כיפור

התורם של עלון זה, מבקש שתתפללו
לרפואה שלימה בנפש ובגוף, של
רחמים רימון בן ג'והרה
יצחק בן שרה גוטה ורחמים רימון

ד"ר אהרן קלמן ז"ל אפריל 2019
הואיל והוא חסידו של אביו רבי אהרן קלמן ז"ל
הואיל והוא חסידו של אביו רבי אהרן קלמן ז"ל
הואיל והוא חסידו של אביו רבי אהרן קלמן ז"ל

זכה נא והשתתף בהדפסת מהדורה חדשה של ספרי "וטהר לבנו"
שמרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל העיד

הספר "מעורר מאוד"

ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה

ומרן שר התורה, בקבלתו הספרים שר כמה פעמים בהתלהבות:
"וטהר לבנו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך ויחד לבנו לאהבה וליראה את שמך"

נוסח שלא נמצא בסידורי התפילה ובמקורות

יוחנן ריינר 0527120333 106855@gmail.com

האמנתי שהדפסת הספר שהתעכבה במשך שנים - זה לטובה משמים, ושמחתי כי בנתיים בס"ד נוספים חידושים,
והודו לה' תפילתי שכבר שאוכה להדפיסם ולחלקם בישראל.

התקיימה!! בניסים מעל המבע, כי בורא עולם מלא חסד ומפליא לעשות!!
הודו לה' כרך דברים החדש - יצא להפצה ויופיו מדהים!!

וכל מי שיכול לסייע בידי להתנדב להגיה ולשפר ולחדד הנוסח
ולהכין את כרך ויקרא, במדבר, בראשית, מועדים, הגדה. - או חלקו.

אנא פנה, 0527120333

ובזכות השתתפות בגופך ביזכוי הרבים תזכה לשונה טובה אמן.

וזהר לבנו - יום כיפור

הקל וחומר של משה – והקשר ליום כיפור

משה אומר לבורא עולם קל וחומר, אם עם ישראל שלטובתם באתי לא שמעו אלי, ואיך ישמעני פרעה שזה לרעתו, להוציא את ישראל ממצרים.

והקל וחומר לכאורה ממש לא מובן, שהרי בפסוק מפורש כתוב שעם ישראל לא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, דהיינו שלא יכלו להקשיב, אבל פרעה כן היה יכול להקשיב, אז מה אם כן הקל וחומר??

שבתשעה באב, לא רוצים לאכול בגלל הצער, וביום כיפור לא צריך לאכול, כי אנחנו כמלאכים לא קשורים בכלל לאוכל.

והקל וחומר לכאורה ממש לא מובן, שהרי בפסוק מפורש כתוב שעם ישראל לא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, דהיינו שלא יכלו להקשיב, אבל פרעה כן היה יכול להקשיב, אז מה אם כן הקל וחומר??

וגם כאן, עם ישראל רוצה אבל לא יכול לשמוע, אבל פרעה יותר גרוע, הוא תלוש מנותק, לא רוצה לשמוע.

ופלא שהרי רש"י כותב שזה אחד מעשרה קל וחומר שבתורה???

אבל אנחנו צריכים לרצות לשמוע אפילו שלפעמים קשה לנו לשמוע, כי אנו שקועים בהבלי העולם, אבל לפחות נרצה לשמוע ולא חלילה נהיה כפרעה שלא רוצה לשמוע, להתנתק מהשמיעה.

והתשובה היא על פי מאמר יפהפה ששמעתי בשם האדמו"ר רבי אהרון מבעלזא זצוק"ל קודש הקדשים.

ללמדנו, שגם אנחנו צריכים לרצות לשמוע מוסר טוב, אפילו שלפעמים קשה לנו לשמוע, כי אנחנו שקועים בהבלי העולם, ולפעמים אפילו שקועים בטומאת התאוות, אבל לפחות נרצה לשמוע, ולא חלילה נהיה כפרעה שלא רוצה לשמוע ומתנתק לחלוטין מהשמיעה, וגם בזמן שקשה לך להתחזק, החזק במוסר וקנה מוסר, כי לפעמים נפתח הלב וכל המוסר שצברת נכנס פנימה ואתה בבת אחת נהפך לאדם חדש.

בעניין תשובה - א

ותשובה חייבת להיות קבלה לנצח, ולא רק עד שאירגע מההתחזקות או מהמצב הקשה שאני כרגע נתון בו, ומיד לאחר מכן אחזור לסורי.

אלא מעכשיו אני מקבל לנצח ולעולמי עולמים בכל מצב שיהיה אני שלך בורא עולם.

אחי ורעי היקרים לי מאוד, חובה עלינו להתבונן ולקחת מוסר כראוי, ולא לנסות לחנוק את הבעיה, אלא לטפל מהשורש, ועלינו להתחזק מכל עניין ומכל דבר שקורה לנו בחיים, ובעזרת השם נתקרב לאבינו שבשמים כי ידו כבר פרושה לקראתנו, **שובו בנים שובבים**.

בעניין תשובה - ב

ולכן, כל אחד שחוזר בתשובה חייב לתקן את כל המידות והתאוות, וכך גם יהיו לו חיים הרבה יותר טובים, כי אם לא יתקן, אזי כשתציק לו אותה מידה או תאוה, הוא פשוט יקרוס לגמרי, וכל עבודתו של שנים תלך לטמיון.

וגם אדם שחוזר באמת בתשובה בכל לבבו, בכל זאת אם את מידת חמדת הממון לא תיקן, אם כן כל זמן שלא תציק לו מידה זו, הוא יהיה צדיק מושלם, אבל ברגע שמידה זו של חמדת ממון שוב תציק לו, הכל יקרוס ויחזור לסורו.

בעניין תשובה - ג

אני מתכוון שעכשיו אני רוצה ומשתוקק למות על קידוש השם, כי יותר חשוב לחיות על קידוש השם.

כתוב שאדם הראשון ראה את רבי עקיבא ושמח על תורתו אבל בכה על מיתתו, ובפשטות שהצטער שסרקו את בשרו של רבי עקיבא במסרקות של ברזל.

אבל בעצם כל החיים אפשר למות על קידוש השם, שהרי אדם הראשון הוזר במפורש על ידי בורא עולם שביום אוכלו מעץ הדעת הוא ימות, ובכל זאת הוא מת רק לאחר 930 שנה???

וייתכן שבכה, למה זכה רבי עקיבא למות על קידוש השם, ולתקן את חטא עשרת השבטים ומת לא מחמת חטאו הפרטי, ואילו הוא אדם הראשון מת בגלל חטאו הפרטי, חטא עץ הדעת.

ואחת התשובות שראיתי, שברגע שנגזר שהוא לא יחיה לעולם, אם כן כל יום שעובר הוא מת בעוד יום ובעוד יום, וזה כמו שעון חול, שכל גרגיר נגמר הזמן ובסוף לא מתים רק מסיימים למות.

ואכן על זה יש לבכות והרבה לבכות, כי אם כבר מתים שווה למות על קידוש השם ולא סתם מוות או כעונש, ואין

אז כל לילה נמות על קידוש השם, שנגיד אבא מחר נהיה טובים יותר!!! ומה שחטאנו היום בבקשה סלח לנו, וגם בכל לילה נסכם איזה קידוש השם עשינו ביום זה, וככה גם לנו יהיה ספר תולדות האדם כמו לאדם הראשון, ספר של חשבון הנפש שלנו עצמנו, והחשבון הנפש כל לילה יקרב אותנו לבורא עולם ואמן ואמן.

הלוא אם תיטיב שאת ואם לא לפתח חטאת רבץ ואתה תמשל בו

בורא עולם מוכיח אותנו בדברי מוסר קשים, מילים כדרבנות, ובכל זאת הוא קם ורצח את אחיו!!!!

פשוט לא ייאמן, המוסר הראשון בעולם מבעל המוסר הטוב ביותר שהוא בורא עולם, והמוסר ניתן באופן אישי בנבואה אישית, ובכל זאת לא עזר ולא הצליח לשנות ולעצור בן אדם מעבירה חמורה.

מזהים הדבר, שכלום לא עוזר לנצח את היצר הרע, רק החלטה שלך הפנימית נקודה, כל השאר יכולים לעזור כשיש לך רצון פנימי לחזור בתשובה ולהתגבר באמת.

שהרי קין מאוכזב שבורא עולם לא קיבל את מנחתו, ואילו את של אחיו הבל הקב"ה כן קיבל, ועוד לפני הרצח

וטהר לבנו – יום כיפור

ונכון, יש דברים שמסוגלים לעורר אותך להחלטה אישית, כמו **לימוד ספרי מוסר בקביעות**, אבל בסופו של דבר רק כשיש החלטה אישית.

ואכן ראיתי כתוב **בחזון איש** שעל ידי החלטה חזקה של **"ובחרת בחיים"** כך מצליחים לצמוח ולגדול בתורה וביראת שמים.

אז קדימה מה לך נרדם קום קרא לאלוקיך, פתח דף חדש הקדוש ברוך הוא ממתין לך בידיים פתוחות רק גש אליו קדימה.

בעניין תשובה - ד

וכל פעם שאתם בורחים מקבוצה טמאה ומחברים רעים זה קידוש השם. ועלינו לקדש שם שמים, שהרי אפילו בלי כוונה זה עדיין נחשב קידוש השם ושלוחי מצוה.

כ"ש אם בכוונה נשתדל לעשות קידוש השם, שכרנו רב ועצום, וכפי שכתב רבינו יונה בשערי תשובה, שקידוש ה' מכפר על חילול ה' רח"ל.

לא נזלזל בעצמינו, ונקדש שם שמים כל רגע ורגע, כמובן נעשה קידוש השם רק לשם שמים, אבל שלא נימנע מפעולות של קידוש ה' מחמת חוסר מחשבת לשם שמים.

וכל פעם שאתם שומרים על העיניים ברחוב זה קידוש ה' עצום, שאפילו גויים מנשקים יהודי שמבחינים בו ששומר על עיניו מראות רע, כך ששם שמים מתקדש ע"י.

בעניין תשובה – ה, יום כפורים כ"פורים"

והדדך שלו להכשיל אותך זה על ידי **"אשר קרך בדרך"** לקרר אותך, כן, תעשה מצוות! תתפלל! אבל יבש בלי התלהבות, בקרירות, בלי אש שלהבת, ואז הוא מדליק אותך באש של תאוה.

כי אתה כבוי מאש של קדושה אחרי שהוא קירר אותך, ואז נופלים ברשתו וצועקים, אי אפשר לצאת זה אש בוערת לעבירה, אש !!!

אבל אתה אשם!!! כי **"אשר קרך"** נתת לו לקרר בקדושה, ואל תהיה מופתע ותמים מהתוצאות שגרמת לך.

יתכן שכמו שביום כיפור נותנים שעיר לעזאזל לשטן שיקח וישתוק, **כמובן לא שאנחנו מקריבים לו חלילה, אלא בשליחות בורא עולם אנחנו נותנים לו שישתוק וכפי שיתבאר בהמשך ברמב"ן**, כך גם בפורים.

שבפורים אנחנו משתכרים ואומרים לשטן הנה לך טשטוש הדעת בין ברוך לארור, כן קח זמן זה שאנחנו במצב שלא ידע מחמת השכרות שלנו וזה בשבילך עבור כל השנה, ותעזוב אותנו בשקט במשך כל השנה.

וזה יותר מיום כיפור ששם רק מקדישים לו שעיר ולא חלק מעצמנו כביכול.

לכן חייבים אנו שכל תפילה תהיה אש!!! וכל מצוה תבצע בלהבה, וכל לימוד תורה אש יוקדת, כך לא יהיה מקום לאש של היצר, רק חיזקו ואמצו.

כי קרן אור פניו - עוצמה של חיזוק

ואז הרהרתי עוד, הנה הולך יהודי לבדו ברחובות גרמניה, ופתאום מולו פריצות איומה!! והיצר אומר לו: אף אחד לא מכיר אותך כאן כולם גויים, תיפול כבר!! ובבית תחזור בתשובה, אני מבטיח לך שאני יעזור לך לחזור בתשובה!!!

אבל היהודי **צועק בלבו, לאאאאאא, אבא!!** אני לא רוצה **"אסור"**, די יצר הרע תפסיק להסית, די להסית - זו עבירה!!! וברוך השם הוא צדיק ומתגבר, ואז כמו קרן לייזר עוצמתי מתפרצת ממנו ואורו זורח עד למעלה למעלה, כן זה בולט מלמטה עד לכסא הכבוד!!! אוי איזה נחת רוח עשה יהודי צדיק זה ליוצר, ומלאכי השרת שרים לו **"ועושה נחת רוח, נחת רוח ליוצרו"**.

ולא חייבים להגיע בשביל זה עד גרמניה, זה יכול להיות גם פה - ברחוב ובשכונה, לא להסתכל בשום דבר המביא לידי הרהור אפילו שאף אחד לא מרגיש, ואם **ראיתי בלי כוונה**, עלי להתחנן, **אבא!!! תוציא לי את זה מהזיכרון** בבקשה אני מתחנן, אנא אבא מתחנן אני על נפשי, והנה זה עף ונעלם כאילו לא היה!!!

ואבא שבשמים אומר לפמליא דיליה **"חזו חזו בני חביבי"**, קדושתו וטהרתו על פניו וגבורתו כאריה ועזותו כנמר, שפע ברכה והצלחה ניתן לו וברכת השם תינתן לו אמן.

ויש גם קדושה שלא כולם מרגישים אבל אתה עצמך תרגיש בעוצמה, כי הנה כשאתה הולך ברחוב בארץ ישראל, ומשתדל לא להסתכל, ואתה יודע שיש מה לראות כי הבחנת בלי רצון, ואתה מתגבר ומסלק מעצמך מחשבות

כתב הבעל הטורים למה נסמך בתורה העניין שקרנו פני משה **סוף פרשת כי תשא** למצוות שבת **בפרשתנו**, לומר לנו שאין דומה קירון אור הפנים של שבת לשאר הימים.

ומשמע מדבריו שלא רק למשה רבינו יש קירון אור פנים, אלא גם לכל יהודי שיד שיהיה לו קירון אור פנים, ואם כן למה לא על כולם רואים זאת???

התשובה מדוקדקת בדבריו, שאינו דומה קירון של שבת ליום חול, דהיינו שליהודי שכבר יש לו אור קדושה שזורח ומאיר בפניו כל השבוע אזי בשבת קודש האור שעל פניו מתחזק יותר.

אבל את האור הזה בזמנינו לא כולם זוכים לראות, כי יש עיניים שנטמאו כל כך שאין להם רגישות לראות טוב, אבל יש שאכן באמת כן רואים את האור הקורן מאדם קדוש.

למשל, הייתי בטיסה לארה"ב ובאמצע הטיסה היינו בגובה של 10 אלף מטר, וראיתי במסך שכתוב שאנחנו מעל גרמניה, וחשבתי לעצמי, בגרמניה יושב מיליונר שיש לו רחוב שלם, אפילו מסוק פרטי, וחושב לעצמו אני ואפסי עוד, **"אני כל העולם"** ענק שבענקים!!!

אבל מגובה שבו הייתי - רק 10 קילומטר, כבר לא ראיתי אותו!! וגם לא ראיתי את הבית הענק שלו, ואפילו לא ראיתי את הרחוב שלו, ואפילו גם לא את העיר שלו, רק חום וירוק במקום רקע התכלת של הים.

וטהר לבנו - יום כיפור

בקדושת ארץ ישראל האמתית, כי קילפת מעליך את הקליפות הטמאות שמכסות מאתנו את הארץ הטובה והקדושה, אשריכם המתקדשים בעיניים וחשים בקדושת הארץ, בזכותם ישוב השם ויגאל אותנו גאולה שלימה בקרוב.

רעות, אתה לפתע חש כאילו אתה מרחף בעולם אחר, בעולם של צדיקים!!! למעלה מן השמש.

זה נכון!!! כי אתה נמצא בארץ ישראל האמתית הקדושה, ארץ ישראל הקדושה בלי הקליפות, כי נגעת

סיפרו לי על אחד שזכה ב56 מיליון שקל, ההפתעה שהייתה על פניו כשנודע לו שזכה קשה לתאר, ורציתי שיהיה לכם ברור, כשאתם מתגברים על היצר, ודווקא כשקשה מאוד, כך בדיוק מופתעים ממכם אבותיכם הקדושים זכרונם לברכה, ובורא עולם שמח בכם!!! והשמחה היא הרבה יותר עוצמתית ממה ששמח זה שזכה בלוטו, אין לי ספק בכך!!!

לבכות ביום כיפור על מיתת שני בני אהרן

ועל חטא זה מתו 2 בני אהרן ועדיין לא תיקנו פגם זה, וחלילה האם ימותו עוד 2 בני אהרן שבדורנו??? עדיף לבכות על 2 בני אהרן הצדיקים, שנבין את המסר מפטירתם, ומה שעלינו לתקן בחיזוק באמונת חכמים, וכך לא נדע בצער איום ונורא בפטירת צדיקים או צער נורא אחר בדורנו חלילה.

כתוב במדרשים שבכל דור ודור עלינו לבכות ביום כיפור על שני בני אהרן שמתו וכן מופיע בחלק מהמחזורים, והדבר תמוה וכי עד כדי כך, לבכות על שני בני אהרן שנפטרו לפני 3500 לערך, למה?? ועוד ביום כיפור??? מה מיוחד בזה??? אלא כי עד ימינו יש בנו פקפוקים וערעורים בגדולי ישראל, אין לנו מספיק אמונת חכמים וצדיקים,

שני שעירי עזים לחטאת והעמיד אתם לפני ה' גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל

אלא לרצון לשם, כמו שאמר בהמשך "יעמד חי לפני ה' לכפר עליו לשלח אותו", וכך דקדק מתרגום אונקלוס "לשם ה' ולעזאזל", כי רק האחד לשם ה', והשני לעזאזל בלי לשמו של העזאזל.

צריך להבין מה עניין הגורלות ועוד דווקא ביום הקדוש - יום כיפור, וכי זה הזמן להתעסק בגורלות?? והאבן עזרא כתב "להבין את הסוד של שעיר לעזאזל אגלה לך קצת מהסוד ברמז, בהיותך בן שלשים ושלש תדענו".

ולפי זה מובן לי מה שהגמרא יומא ס"ב א' דורשת "שני שעירים - שיהיו שווים במראה ובקומה", כי אם אחד היה משובח מחברו ברור הדבר שהמשובח ייפול לה' ואילו השני ממילא יישאר לעזאזל, וכאילו אנחנו פעלנו ונתנו לעזאזל, לכן חייב ששניהם יהיו שווים לחלוטין, שאנחנו לא רוצים שום צד של נתינה ליצר הרע, ולכן רק גורל ה' יחליט ולא אנחנו, כי אנחנו מצדנו לא נותנים ליצר הרע אפילו לא פירור.

והרמב"ן מגלה לנו את הסוד, והוא: שבעוד 33 פסוקים כתוב "ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים" שהתורה אסרה לגמרי לעבוד עבודה זרה, וכן התורה אסרה כל עבודה של קבלת אלוהות או הקרבת קרבנות לכל אחד ממלאכי השרת או שום כוח בעולם, ולמרות זאת ציוה הקב"ה ביום הכפורים שאנחנו ניתן לבורא עולם והוא משלו יתן לעזאזל לשטן שוחד - מתנה ביום כיפור מהבורא יתברך שלא יקטרע על עם ישראל.

וכמו שהגמרא סנהדרין ע"ה א' מספרת: אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשה אחת ונהיה חולה, ובאו ושאלו לרופאים ואמרו אין לו תקנה עד שיחטא. אמרו חכמים ימות ואל יחטא, תעמוד לפניו וכו', אמרו חכמים: ימות ואל תעמוד לפניו. ביקשו שלפחות תספר עמו מאחורי הגדר, אמרו חכמים: ימות ולא תספר עמו מאחורי הגדר, כי כלום לא ניתן ליצר הרע, פירור לא!!!

ולכן עושים הגרלה, כי אם היה הכהן מקדיש אותם בפה לה' ולעזאזל, היה נחשב זה כעובד אליו ונודר לשמו של השטן, ולכן מעמיד אותם לפני ה' פתח אהל מועד, כי שניהם מתנה לה', ובורא עולם בגורל מחליט מי יהיה מתנה ממנו יתברך לשטן כשוחד, והגרלה היא בחירה של בורא עולם כמו שכתוב "בחיק יוטל את הגורל ומה' כל משפטו", וגם אחרי הגורל היה מעמידו לפני ה' להבליט שלא אנחנו נותנים לעזאזל ואין אנחנו מכוונים בשילוחו

ולכן גם אנחנו לא נשאיר פתח פתוח ליצר הרע, אלא נסגור את כל הפתחים הכל, כי לפתח חטאת רובץ, וכל שכן שלא נפתח לו שום פתח חלילה ה' ירחם.

עד כדי כך נסגור את הפתחים לגמרי בפני היצר הרע, שכך באמת ניחשב חוזרים בתשובה, וכמו שכתב הרמב"ם שתשובה אמיתית היא שהבורא עולם יכול להעיד על החוזר בתשובה שלא יחזור לעולם על חטאיו, וזה שייך רק אם סגרנו לגמרי את כל הפתחים ליצר הרע, ונעלנו חזק ואת המפתחות של הפתחים זרקנו לעומק הים, שכך יוכל הבורא להעיד עלינו שלא נחזור לסורנו חלילה, ושהחלטתנו לחזור בתשובה תהיה עוצמתית שאין מצב שנחזור לסורינו, כי זו תשובה אמיתית. נקודה.

"שעיר לעזאזל" - שוחד לשטן (המשך מעניין הקודם)

שאכלו ושתו כשראו אלוקים במתן תורה, ומה שנכנסו שתויי יין לבית המקדש.

וכמה שאדם יותר בוכה על בני אהרן, השטן מתמקד יותר בזה, שסך הכל אנחנו באים לבקש סליחה על חטאם של צדיקי הדור קדושים וטהורים גדולי ישראל שני בני אהרן, וזה לא מפריע לשטן כי ממילא הם בגן עדן ואי אפשר לפגוע בהם, ותוך כדי שהוא משוחד אנחנו מכניסים לו עיזים בלי שישים לב ומבקשים סליחה על כל חטאותינו, אבל מיד אחרי יום כיפור הוא קולט שעבדו עליו, לכן הוא מתנקם

בעצם שוחד בדרך כלל זה לא שהמשוחד רואה ואומר הפוך מהנראה לעין, אלא שהמשוחד בכוונה או שלא בכוונה לא רואה את כל התמונה ומתמקד רק בנקודה אחת מתוך מכלול, ולכן פסק הדין וההלכה והמשפט משתנה בהתאם.

ולכאורה גם כאן כך הדברים פועלים, בגלל השוחד שקיבל השטן הוא רואה מטושטש, הוא רואה רק שאנחנו מתקנים את חטאם של בני אהרן, כפי שביארנו בתחילת הפרשה שמה שצמים ומתענים זה לתקן מה שבני אהרן

וזהר לבנו – יום כיפור

אלו שרצחו באכזריות את הבת של לוט כי גמלה חסד עם עני, בכך שציפו אותה בדבש והדבורים עקצו אותה כשהיא צורחת מכאבים, ולהפתעתנו דווקא הם לוקחים וממנים עליהם כשופט את לוט האבא של בעלת החסד, האחין של אברהם איש החסד המפורסם בכל העולם, וכי זה הגיוני?? הרי היה עליהם לקחת אדם אכזרי בן של שטן ושכל משפחתו מתחרים על שיאים של רשעות???

נבעצם מתברר שאכן גם לוט עצמו הוא בעל חסד עצום, שבאותו יום שנהיה שופט עליהם בסדום הוא מוסר נפש להכניס אורחים, אז באמת לא מובן מה ראו אנשי סדום לשטות זו???

ובבחרותי דרשתי בשבע ברכות ועניתי על כך תשובה, והאדמו"ר מסדיגורא זצ"ל שהיה באירוע נהנה, וחקק בהנאתו מהתשובה ב"ה, שבעצם אנשי סדום פשוט רחמו על לוט מסכן הבן אדם עזב את אברהם רוצה להתקלקל לכן בא לסדום, אבל לא הולך לו, אמרו כנראה גמילות חסדים זה בגנטיקה שלו ושל משפחתו - של משפחת אברהם אבינו, לכן הביאו אותו להיות שופט בסדום, שכך שיש לו מעמד וכבוד, כמו שאומרים **"תן לו כסא בממשלה והכל יסתדר"** - הוא כבר לבד ישתנה לרעה.

ואכן תכנית זו הייתה אמורה לפעול כי הכבוד הורס הכל גם את התכונות הטובות לנו בגנים, וכפי שראינו כאן שהכבוד הורס אפילו לשטן מלקטרג, המזל הרע של אנשי סדום שהיות ולא עבר לילה, והוא לא ישן על זה, אז עדיין הגנים של החסד הטבוע במשפחת אברהם אבינו השפיע ולכן עשה חסד עם האורחים.

ללמדנו, שכבוד זה כוח עוצמתי, ולמה לא נשתמש בו לטובה?? נחמיא לעצמנו על כל הצלחה רוחנית, נחמיא לעצמנו שאנחנו יכולים ומסוגלים לנצח את היצר הרע, נתמלא בכבוד עצמי שאנחנו מסוגלים להרבה יותר מאחרים, כן!!! **"ויגבה לבו בדרכי ה'!!!"** **"בשבילי נברא העולם!!!"** לכן תשתמש בעוצמת הכבוד רק לטובה ותתעלה כאחד הגדולים אשר בארץ אמן ואמן.

ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה'

זכרו, תפילה זה פרס ומתנה, ותפילה ארוכה זה יותר מזכיה של דאבל לוטו, עולה כפול רווח כפול אם לא יותר, תפילה זה לא עול וסבל ולחשוב חלילה בלב מתי יגמר הסבל הזה, והקושי הזה שמתארך ומתארך, אלא **וחי בהם**.

צדיקים תתענגו במצוות!!! אמור תאמרו ליצר ולכובד גופנו, הרי ממילא אנחנו עושים אותם את המצוות והתפילות, אז בא נעשה אותם בהתלהבות ובחשק ובשמחה, **"וחי בהם"** ולא שימות בהם, וגם ככה כל המשפחה תלמד שמצוות ותפילה גורמות שמחה, חיות, אושר ועושר, וכך אתה מחבר אותם לשורשים ולא מרחיק אותם בידך מקיום המצוות.

בהצלחה צדיקים וידידים, **"אש קודש"** לעבודת הבורא, בלי בושה, תתפללו בהתלהבות ובהתרגשות הלב ובדמעות, תתמסרו בלב שלם לתפילה, ואפילו אם תהיה היחיד בבית כנסת שככה מתפלל אל תתרגש ואל תתבייש (ואם בניך יתביישו מזה, תעשה שאלת רב, אגב תסביר להם שבושה זה להתפרע במוצאי פסח לחטוף לחם רותח ולקבל כוונות בשפלות האדם, בין שזה מול הילדים ובין שעוד ידובר באביך נכבדות!!!), **כי אנחנו במלחמה על כל הקופה או וחי או שימות בהם**, וזכרו שההלכה בתחילת השולחן ערוך היא, ולא יבוש מהמלעיגים עליו, כי שויתי ה' לנגדי תמיד!!!!

ושמרתם את חקתי ומשפטי וחי בהם אני ה', לא תקרבו לגלות ערוה אני ה'

וכי מה עניין שמירת כל המצוות לעניין טומאת גילוי עריות???

אלא ללמדנו, שאם יש את **"וחי בהם"** בקיום המצוות, וכפי שביארתי בקטע הקודם, שעושים מצוות בשמחה ובהתלהבות, בחיות והנאה, בתחושה שזה מחיה אותי.

באיש שביצע את התרמית נגדו, ועל כן אותו איש עיתי מת באותה שנה.

אבל תמוה איך זה **שבכל שנה השטן נופל באותו פח ובאותה מלכודת???** התשובה פשוטה היא, כי הוא **נהנה שנותנים לו כבוד**, שרואה שהקפידו ששני השעירים שווים בדיוק, והוא מקבל שעיר שווה בדיוק לשעיר שנשחט לשם בורא עולם, וגם מתלהב שמלווים אותו יקירי ירושלים ואף נושאים אותו על כפים אל המרחבים של ההרים סביבות ירושלים.

והשטן מתלהב מהכבוד למרות שזה מיועד לשליח אבל עצם הדבר שזה נדמה שעושים לו את הכבוד הוא שוכח מהכל ומתפתה שוב לשוחד הזה כל שנה ושנה, כי הקנאה והכבוד מוציאים מן העולם, וכמו אותו **גבאי** בית כנסת שכל המתפללים **שנאו אותו** אבל הוא **התעקש להישאר בתפקיד**, בטענה: **וכי כבוד זה כלום??**

וגם למשרתי עליון יש לכאורה רגשות, כמו שאומרים בתפילת **"קל אדון"** על המאורות שששים ושמיים, וכן המלאכים נותנים **באהבה רשות** זה לזה, ולהבדיל גם כתוב לא יהיה קנאה בעליונים.

ויתכן עוד יותר, שבגלל הכבוד והשוחד נהפך לגמרי לרגע והשטן במקום לקטרג עוד נהפך לסגור, וכפי שכתוב **בפרקי התנא רבי אליעזר הגדול**, שבגלל השוחד הקדוש ברוך הוא שומע עדותן של ישראל מן הקטגור שלהם ומכפר על המזבח ועל המקדש ועל הכהנים ועל כל עם הקהל שנאמר **"וכפר את מקדש הקדש"**.

וזה מזכיר לי את הסיפור עם **לוט ואנשי סדום**, שממש לא מובן איך יתכן שאנשי סדום הרשעים ששונאים חסד, והם

ללמדנו, שכבוד זה כוח עוצמתי, ולמה לא נשתמש בו לטובה?? נחמיא לעצמנו על כל הצלחה רוחנית, נחמיא לעצמנו שאנחנו יכולים ומסוגלים לנצח את היצר הרע, נתמלא בכבוד עצמי שאנחנו מסוגלים להרבה יותר מאחרים, כן!!! **"ויגבה לבו בדרכי ה'!!!"** **"בשבילי נברא העולם!!!"** לכן תשתמש בעוצמת הכבוד רק לטובה ותתעלה כאחד הגדולים אשר בארץ אמן ואמן.

"וחי בהם" - המצוות הם אלו שנותנים לנו חיות סיבה אמיתית לקום בבוקר, סיבה אמיתית ללכת לעבודה ולהתאמץ לפרנסה, כי אני הולך לקיים מצוות, וזה מחייה אותי, מענג ומשמח – **"וחי בהם"**.

אבל מי **"שמת בהם"** או מהם, אוי לו ואוי לנשמתו ואוי למשפחתו, כי בניו מרגישים שזה **ומת בהם ומהם**, ובוז יבוזו לתורה ולמצוות, כי למה עליהם להמשיך את מנת הסבל שאביהם מתייסר בה בחייו?? ולמרות שאתה מקפיד על קלה כבחמורה, זה לא יעזור, כי זה אכן מראה לו דוגמא לסבל ועינוי מתמשך, שאתה רוצה להנחיל גם לבניך את הסבל והלחץ, ובדור קשה כמו של דורנו בקלות הבן יתנער מהקושי והעינוי והלחץ שברצונך להנחיל לו, אז לא פנינו מועדות?? **"וחי בהם ולא שימות בהם!!"**

בהצלחה צדיקים וידידים, **"אש קודש"** לעבודת הבורא, בלי בושה, תתפללו בהתלהבות ובהתרגשות הלב ובדמעות, תתמסרו בלב שלם לתפילה, ואפילו אם תהיה היחיד בבית כנסת שככה מתפלל אל תתרגש ואל תתבייש (ואם בניך יתביישו מזה, תעשה שאלת רב, אגב תסביר להם שבושה זה להתפרע במוצאי פסח לחטוף לחם רותח ולקבל כוונות בשפלות האדם, בין שזה מול הילדים ובין שעוד ידובר באביך נכבדות!!!), **כי אנחנו במלחמה על כל הקופה או וחי או שימות בהם**, וזכרו שההלכה בתחילת השולחן ערוך היא, ולא יבוש מהמלעיגים עליו, כי שויתי ה' לנגדי תמיד!!!!

למה פסוק זה של קיום כל המצוות כתוב דווקא בפרשת העריות, בין הפסוק **"כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו, וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו"**, לפסוקים שמפרטים את איסור גילוי עריות שהן מהעבירות החמורות ביותר??

וטהר לבנו - יום כיפור

ולכן כתוב פסוק זה דווקא בתוך פרשת עריות, ודווקא קוראים אותו באמצע יום הקדוש "במנחה של יום כיפור" כי יש כאן מלחמה על כל הקופה, או דבקות בקדושה בהתלהבות או דבקות בטומאה בהתלהבות!!! ובשעת שיא הקדושה אתה חייב לדעת זאת!!!!

כי לכל יהודי יש אש ותבערה, השאלה לאיפה תלך האש והתבערה, האם לתורה ולתפילה ומצוות, או חלילה לאש ותבערה של עבירות החמורות ביותר אח"ל.

וכאמור בשיא קדושת יום כיפור במנחה קוראים את פרשת העריות, כי ביום כיפור עלינו להחזיר עמוק בתודעה, כן אתה עכשיו בשיא הקדושה, אבל נפילה מה"וחי בהם" זה נפילה עד לתחתית, לכן בכל יום ויום ובפרט בשבתות ובחגים וכל שכן יום כיפור נתפרע בתפילות שנזכה לחזור בתשובה - "שבענו מטובך - וטהר לבנו לעבדך באמת", ונקבל עלינו לקיים את כל המצוות רק בשמחה ובטוב לבב, "וחי בהם" אמן סלה.

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן

ולכאורה לפי פירוש זה, מיתת בני אהרן גרמה קטרוג על עם ישראל, ואיך זה יתכן??? הרי משה רבינו אמר שבמיתתם היה קידוש ה' - "ואקדש בהם" ולא קטרוג ח"ו!!! ובכלל לא מובנת טענת המלאכים, שהרי קריעת ים סוף כבר קרתה לפני כשנה, וגם כבר מתו בני אהרן, אז מה התועלת בדבריהם??? ולא יתכן שחס ושלום יש תרעומת למלאכים כלפי הבורא, גם כשיש צער על מיתת צדיקים.

ולכן נראה שטרח בורא עולם לענות לטענת המלאכים, שבני אהרן מתו "בקרבתם לפני ה'" ולא בגלל חטא העגל, כי חטא העגל התכפר לאהרן בקרבנות שהקריב או לפני כן בתפילתו של משה, וגם כפי שיתבאר בפרשת שמיני אהרן אכן לא חטא, אלא הפגם היה כי יצאה ממנו תוצאה של חטא, ולכן זה בכלל לא דומה לבני ישראל שחטאו בעבודה זרה.

ובני אהרן שמתו (ביארתי באריכות בפרשת שמיני), כי הקטירו באש זרה בלי רשות, והיה זה רק אחרי שאהרן התבייש שהמתין לאש שתבוא משמים ועדיין לא באה, והם בעזות של קדושה שחסו על כבוד אביהם הקטירו קטורת כי ידעו שכוחה גדול מאוד, וכך חשבו לזרז את האש תמיד שבאה מהשמים, ולכן נשרפו בקדושה באותה אש קדש מושלמת שמשה ואהרן וכל עם ישראל חיכו לה, כי כוונתם הייתה לטובה רק שגו בדרכם, וזה עשה גם קידוש השם עצום שבורא עולם לא מוותר אפילו לצדיקים גמורים שכוונתם לשם שמים, אבל דרכם הייתה מוטעית.

וזה גם הוכיח שאהרן לא חטא ממש, כי לאהרן לא הייתה שום כוונה לעשות עגל, אדרבה כוונתו הייתה לעכב ורק התוצאה הייתה נוראה שיצא עגל, ואהרן לא נשרף כי דרכו הייתה טובה למרות התוצאה, ורק שני בניו שפעלו בדרך לא נכונה נשרפו, לאו דווקא למען העונש, אלא למען התוצאה שזה עשה קידוש השם והוסיף יראת שמים, וזה השלים לתקן את התוצאה הנוראה של ע"ז שיצאה מאהרן בלי כוונה חלילה.

אחרי מות – המשך

ותירץ ה"אמרי שפרי", שבמתן תורה שהיה כמעט שנה לפני יום הקמת המשכן, כתוב "ויראו את אלקי ישראל", וכתוב ברש"י שהסתכלו והציצו והתחייבו מיתה, אלא שלא רצה הקב"ה לערבב שמחת התורה, והמתין לנדב ואביהוא עד יום חנוכת המשכן (והארכתי בפרשת שמיני לבאר מדוע הייתה המתנה עד ליום הקמת המשכן).

"קדשנו במצוותיך ותן חלקנו בתורתך שזה עושה לנו שבענו מטובך", אז מגיעים ל"וטהר לבנו לעבדך באמת", ואז אפשר לקיים את כל המצוות וחלילה לא להיכשל בעריות החמורות, כי אני שבע מטוב ה'.

אבל מי שאין בו את ה"וחי בהם" אז אצלו זה "ימות בהם ומהם", ולא רק שיתכן שלא יקיים את כל מצוות התורה, אלא יתכן שגם יכשל בעבירות של עריות החמורות ביותר.

כתב רש"י, שמוזכר כאן שוב מיתת בני אהרן, כדי להזהיר את אהרן שלא יבא בכל עת אל הקודש, כדי שלא ימות כדרך שמתו בניו.

ולכאורה זה סותר את הגמרא זבחים קט"ו שאמר לו משה לאהרן: אמר לי הקדוש ברוך הוא "ונקדש בכבודי", שעתיד הבית להתקדש במכובדים, וסבור הייתי שיתקדש הבית או בי או בך, אבל עכשיו שמתו בניו מוכח לי שהם יותר מכובדים מאתנו ולכן דווקא מתו בניך, ואילו כאן נאמר לאהרן טעם הדבר שמתו בניו כי נכנסו אל הקודש באיסור? ואל תאמר שבשעה שמתו בני אהרן משה רבינו היה חייב לנחם את אהרן ולכן אמר לו סיבה של "ונקדש בכבודי", אבל הסבר האמתי הוא שמתו כעונש כמו שכתוב כאן, והסבר זה ניתן לאהרן רק לאחר תקופה כאשר כבר נרגע מהאבל, תירוצ זה אינו נכון, שהרי גם פרשה זו של אחרי מות נאמרה באותו יום של פטירת בני אהרן??

ונראה לתרץ על פי המדרש: "כשמתו בני אהרן אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה למה קרעת את הים לפני ישראל", וכתוב במדרש יונתן הסבר מדהים לכך, שהרי רש"י כתב גם שבני אהרן מתו בגלל חטא אהרן שעשה את העגל, ולכאורה הרי אהרן יכל לתרץ שהיה אנוס כי שחטו את חור בפניו, אלא שבעבודה זרה אנוס לא נחשב לתירוצ ולכן נחשבת התוצאה לאהרן כחטא, כמו שכתוב "גם באהרן התאנף ה' להמיתו".

ובמדרש מדרש תהלים א' כ' ט"ו ה', זוהר תרומה ק"ע, ילקוט ראובני בשלח סי' פב' פ"ט כתוב שבשעת קריעת ים סוף טענו מלאכי השרת לפני הקב"ה הרי הללו המצרים עובדי עבודה זרה וגם הללו היהודים עובדי ע"ז, ולמה היהודים ניצולים?? ענה להם הקב"ה היהודים אנוסים היו.

טוען "המדרש יונתן" שבשעה שמתו נדב ואביהו בגלל חטא אהרן בעגל, הרי זה מוכיח שאנוס לא מועיל לפטור מעונש על עבודה זרה, ולכן שאלו המלאכים שוב, ולמה קרעת הים לישראל!!!

ובדרך דומה, ממה שכתוב "אחרי מות" זה עצמו מבהיר שמתו על זלזול בקודש ולא בגלל חטא העגל, שכתוב בגמרא גיטין ס' אמר רב לוי, שמונה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן, פרשת כהנים ופרשת אחרי מות, והקשו בתוספות שיש דעה שכל מקום שכתוב "אחרי" זה קרוב לאותו זמן, ואילו "אחרי" זה אחרי תקופה ארוכה, והרי כאן כתיב "אחרי" וזה היה באותו יום??

וזהר לבנו – יום כיפור

עת אל הקודש בלי רשות כדרך שעשו בניו ומתו, אלא רק ביום המיוחד יום כיפור, יום קדוש ונורא שבו יש רשות לכהן גדול להיכנס ולכפר על עם ישראל.

ולכן יש עניין ביום כיפור לבכות על שני בני אהרן, וכמו שכתוב בפסוק **"וכל ישראל יבנו את השריפה אשר שרף ה' כי בזכותם - בזכות מותם קיבלנו במתנה את יום הכיפורים"**.

וביום שכתבתי זאת לפני ערבית פתחתי **שפת אמת** ובדיוק ראיתי שכתב כדברי וברוך שכיוונתי, **והוסיף** שעל כן התקנא בהם משה ואמר שהם גדולים ממנו כי בזכותם זכינו ביום הקדוש **"יום כיפור"**.

ונלמד מזה כמה אוהב אותנו בורא עולם, ומנצל כל בכל מקרה ומצב את כל האפשרויות וההשלכות לטובת עם ישראל, שעם ישראל יקבל את התועלת המקסימלית מכל דבר שפעל, וגם אנחנו נלך בעקבות הבורא ונחשב דרכינו וננצל את כל הטוב שאפשר להוציא מאתנו, ולא נסתפק במועט, אלא מכל הכיוונים נעשה רק טוב, ושכל ההשלכות של מעשינו יהיו רק לטובה ולא להיפך חלילה, בהצלחה אמן ואמן.

ולא יבוא בכל עת, בזאת יבא אהרן אל הקדש

כמו ההכנה לקדושת פסח, וכשכבר הגיע פסח כבר למחרת מתחילים בהכנה לחג שבועות - מתן תורה על ידי מצוות ספירת העומר, **ולהבדיל** כמו שאנשים שמצפים לטיול הימים שלפני הטיול יש בהם הרבה התרגשות והתלהבות, לפעמים יותר מהטיול עצמו, דבר שכמובן אי אפשר לאומרו על קדושה, **וכפי** שסיפרנו על הצדיק רבי שמשון פינקוס זצ"ל שכגודל מסירות הנפש שלו בבדיקת החמץ כך זכה לגודל האורות של הקדושה בליל סדר פסח ולדורות.

וגם יש כאן מסר שלא כל הזמן הוא יצליח להגיע ולהיכנס לקדושה שהוא שואף אליה, **כמו** שאהרן הכהן ידע שרק ביום אחד בלבד הוא יכול להיכנס ולא יותר, אבל בכל זאת התורה הקדושה דורשת ממנו שהוא חייב בכל זאת לשאוף ולהתעלות כביכול ולהכין את עצמו בכדי שיוכל להגיע ליותר ימים שיהיה מסוגל להצליח ולהיכנס לקדוש הקדשים.

ולמרות שהוא יודע שזה לא יצליח, בכל זאת זה לא מיותר ולא לחינם, כי אז סוף סוף ביום היחיד הקדוש - ביום הכיפורים כאשר היום הנכון יגיע, אז כל ההכנות וכל האכזבות וחוסר ההצלחה של כל השנה שהגיעו לו למרות כל השאיפות והעבודה הקשה, כל זה יתפרץ אצלו בפעם אחת לאש עצומה בגודלה, לקדושה עצומה ביותר שאין לתאר ולצייר אותה כלל, והדברים מוכחים ממש שזה עובד ממש כך.

כי הנה יש תקופות שהתפילות מגיעות לשיאים, אנחנו אחוזים אש תבערה ומגיעים לדבקות עצומה בבורא עולם, ופתאום אחרי זה מגיעה תקופה ולפעמים גם תקופה ארוכה ש"יבש חציר נבל ציץ", כמה שאנחנו מתאמצים ומשתוקקים לריתחא ולאש קודש בכל זאת בקושי מצליחים להתפלל בכוונה פשוטה בלי הסחת דעת, והלב ממאן להתנחם, למה ?? מה קרה לי ??? אלוקים אל תרחק ממני, צמאה לך נפשי, השיבני ה' אליך, חדש ימינו כקדם.

אבל יהודי יקר, לא תמיד זה באשמתך, בורא עולם נתן לך טעימה כביכול, כמו טעימה של יום אחד קדוש, ואילו כל השנה אתה צריך לרצות להיכנס להגיע ליותר מיום אחד כביכול אבל אתה לא תגיע לידי זה, כמו שאהרן לא הגיע ליותר מיום אחד בשנה, כי בורא עולם רוצה את השאיפה ואת ההכנה ונהנה משברון הלב שעל זה אתה בוכה ולא על אובדן כספי וגשמי, לב נדכה אלוקים לא תבזה, וכאמור ביום המיוחד שלהבת עניקת תבער בך עד לב השמים רק חזק ואמץ אמן ואמן.

לחוקת עולם לכפר אחת בשנה, ויעש כאשר צוה ה' את משה

ותירץ על פי דברי הגאון מווילנא שביאר את דברי המדרש ויקרא רבה כ"א שמשם הצטער שמא נדחף אהרן מלהיכנס לקדוש הקדשים רק לפעם בשנה, **ענה** לו הקב"ה שלא כפי שאתה סבור **אלא אהרן יכול להיכנס בכל זמן שירצה ולא רק פעם אחת** בשנה רק שיעשה כסדר הזה המפורט בפרשה.

לכן כתוב **"אחרי"** כי כבר מאז התחייבו מיתה, ואכן זה מוכיח מפורש שעונש המיתה שלהם לא קשור לחטא העגל, כי במתן תורה התחייבו מיתה וזה היה לפני חטא העגל.

ולפי זה אפשר להבין את טענת המלאכים כשמתו בני אהרן **לפני הקב"ה למה קרעת את הים לפני ישראל??** שהם המלאכים בוודאי ידעו את התשובה שאהרן לא חטא, רק הם רצו שריבונו של עולם יוכיח זאת לתועלת עם ישראל.

ואכן בגלל טענתם שיש צורך בהוכחה, הקב"ה נתן לעם ישראל במתנה את יום הכיפורים, בטענה שלא יבוא בכל

הוסיף רש"י שגם כשאהרן בא עם כל הקרבנות והבגדים כפי שמופיע בפרשתנו, בכל זאת לא בכל עת הוא יכול להיכנס לקדוש הקדשים, אלא אך ורק ביום הכיפורים בלבד, אגב אולי רמוז כאן, **שבזאת יבוא אהרן: בזא=י, ת=תשרי**, **שבי' תשרי יבוא**.

ולכאורה משמע מהפסוק **שלא כל הזמן** הוא יכול לבוא, אבל במשמעות **"לא כל הזמן"** משמע **שבחלק מהזמן הוא כן יכול**, וגם כשכבר יכול לבוא זה בתנאים מסוימים, ואם כן קשה ותמוה איך בכל זאת נשאר רק יום אחד בשנה שרק אז הוא יכול להיכנס, הרי מהלשון משמע שלא כל הזמן ורק חלק, ואם זה רק **יום אחד זה אפילו לא חלק**, אלא **בעצם אסור בכלל להיכנס חוץ מיום** בודד אחד שרק בו מותר בצירוף תנאים ???

ונראה, שהתורה חפצה בלשונה הקדושה לגלות לנו דרך בעבודת ה', שכל הזמן בן אדם צריך לזכור **שמצד אחד חייבים לשאוף להגיע ולהיכנס לקדושה, אבל חייבים גם לזכור שלא כל הזמן אדם נמצא ועומד בקדושה**, אלא כל הזמן צריך להיות בדרך ובעלייה לבוא לקדושה - לשאוף ולהתקדם לקדושה, דהיינו שרוב הזמן נהיה במרוץ ובמסלול ובהכנה להגיע לקדושה, ואחרי שכבר הגעת לקדושה עליך שוב להיכנס למסלול חדש להגיע לקדושה הנוספת, ככה תחיה כל החיים.

כי הנה יש תקופות שהתפילות מגיעות לשיאים, אנחנו אחוזים אש תבערה ומגיעים לדבקות עצומה בבורא עולם, ופתאום אחרי זה מגיעה תקופה ולפעמים גם תקופה ארוכה ש"יבש חציר נבל ציץ", כמה שאנחנו מתאמצים ומשתוקקים לריתחא ולאש קודש בכל זאת בקושי מצליחים להתפלל בכוונה פשוטה בלי הסחת דעת, והלב ממאן להתנחם, למה ?? מה קרה לי ??? אלוקים אל תרחק ממני, צמאה לך נפשי, השיבני ה' אליך, חדש ימינו כקדם.

אבל יהודי יקר, לא תמיד זה באשמתך, בורא עולם נתן לך טעימה כביכול, כמו טעימה של יום אחד קדוש, ואילו כל השנה אתה צריך לרצות להיכנס להגיע ליותר מיום אחד כביכול אבל אתה לא תגיע לידי זה, כמו שאהרן לא הגיע ליותר מיום אחד בשנה, כי בורא עולם רוצה את השאיפה ואת ההכנה ונהנה משברון הלב שעל זה אתה בוכה ולא על אובדן כספי וגשמי, לב נדכה אלוקים לא תבזה, וכאמור ביום המיוחד שלהבת עניקת תבער בך עד לב השמים רק חזק ואמץ אמן ואמן.

האדמו"ר רבי יששכר דב מבעלזא זצ"ל, הקשה למה בכל הפרשה כתוב שמו של אהרן **"בזאת יבוא אהרן"**, ונתן **אהרן**, **"והקריב אהרן"**, ואילו כאן בסיום הנושא כתוב **"ויעש כאשר צוה"** ולא כתוב שמו של אהרן, ולמה אכן לא כתוב **"ויעש אהרן"??**

וטהר לבנו – יום כיפור

בכדי לקבע בתודעת כל הכהנים הגדולים לדורותיהם, שרק פעם אחת בשנה אפשר להיכנס ולא יותר.

ולכן למרות שהפסוק **"ויעש"** מדבר על אהרן הכהן, בכל זאת לא נזכר שמו, כי כל מה שאהרן הקפיד כמו שכתוב בפסוק זה להיכנס רק **"אחת בשנה"** זה לא היה בגללו ועבורו שהי לו מותר כל הזמן בהכנה ראוייה, אלא עבור כהנים גדולים אחרים, שכלפיהם זה דין שמחייב שרק **"אחת בשנה"**, ועל כן כאן לא נכתב שמו של אהרן.

וזה אכן שבח לאהרן, שלמרות שהיה מותר לו יותר הוא הקפיד על **"אחת בשנה"** עבור הדורות הבאים, ואולי כשם שלא התגאה והתנשא בבגדי הכהונה אלא לבשם לשם שמים בלבד, למרות שכתוב עליהם **"לכבוד ולתפארת"** כך הקפיד על **"אחת בשנה"** לשם שמים ממש.

וזה תיקון מושלם כנגד מה שבניו הקטירו בלי רשות ובאיסור, שכאן אהרן עם רשות מנע עצמו מלהקטיר את הקטורת בכל עת, למרות שהיה לו היתר בכל זאת רק אחת בשנה הקטיר.

ואולי אהרן הבין מהזכרת מיתת בניו בתחילת העניין, שלמרות שמותר לו כדאי לו להקפיד על **"אחת בשנה"**.

ולכן כתוב **"ויעש"** מיד עם סיום פרשה זו, ולמרות שמאמירת פרשה זו לאהרן יש חצי שנה עד יום כיפור, בכל זאת היות ואהרן מיד בשמיעתו פרשה זו הבין שמותר לו בשונה משאר הכהנים הגדולים, ובכל זאת מיד החליט בדעתו שהוא ינהג כמוהם, לכן מיד נכתב **"ויעש"** כי אהרן כיוון מיד לש"ש לציווי הבורא לדורות ש"אחת בשנה".

תפלתו של כהן גדול ביום הכפורים בצאתו מבית קדש הקדשים בשלום בלי פגע

יהי רצון שתהא השנה שנת אוצר הטוב תפתח לנו. שנת אסם. שנת ברכה. שנת גזרות טובות מלפניך. שנת דגן תירוש ויצהר. שנת הרוחה והצלחה וקיימים. שנת ועוד בית מקדשך. שנת זול. שנת חיים טובים מלפניך. שנה טלולה וגשומה אם שחונה. שנת ימתיקו מגדים את תנובתם. שנת כפרה על כל עונותינו. שנת לחמנו ומימינו תברך. שנת משא ומתן. שנת נבוא לבית מקדשנו. שנת שבע. שנת ענג. שנת פרי בטננו ופרי אדמתנו תברך. שנת צאתנו ובואנו תברך. שנת קהלנו תושיע. שנת רחמך יכמרו עלינו. שנת שלום ושלוח. שנה שתולכנו קוממיות לארצנו. שנה שלא תפיל אשה את פרי בטנה. שנה שתעלנו שמחים לארצנו. שנה שלא יצטרכו עמך בית ישראל זה לזה ולא לעם אחר בתוך ברכה במעשה ידיהם. ועל אנשי השרון היה אומר. יהי רצון מלפניך שלא יעשו בתיים קבריהם.

אמת מה נהדר היה כהן גדול בצאתו מבית קדשי הקדשים בשלום בלי פגע

שנוכל לעבוד את בורא עולם בלי טרדות. אבל הכי חשוב שנעמוד בניסיון העושר לרצון השם, וזה משובח ביותר להתפלל בצאתו מקודש הקדשים, גם גשמיות וגם רוחניות.

וזה שלא יהיה בתיים קבריהם, שלא יקברו בשפע שיש להם בבית ויחטאו בשמנת עבית כסית ותשכח קל חס ושלום.

ואולי באה תפילה זו בכוונה בצאתו בשלום בלי פגע, כי ייתכן ששמץ של גאווה יכנס לליבו של כהן גדול שהצליח לצאת בלי פגע וזה מוכיח שהוא צדיק לעיני כל, לכן באה תפילה זו מיד בצאתו.

שמתפלתו ילמד על עצמו שכשם שמתפלל לשפע גשמיות אבל לרצון השם ושלא יהיה וישמן ויבעט, כך אתה כהן גדול אל תתן להרגשת הסיפוק והשמחה שממלאות אותך בצאתך מושלם כצדיק מוכח לעיני כל להשתלט עליך ולגאווה של וישמן ושרון, אלא שתמשיך לרצון השם בניסיון עשירות המוחין והכבוד להישאר בענווה.

ומסיף האדמו"ר המהרי"ד מבעלזא זצ"ל, ולכן בכל מה שקשור לסדר ופירוט מה שנצרך לכניסה לקודש הקדשים כתוב שמו של אהרן כי אצל אהרן זה היה צורך והכרח, אבל בפסוק שכתוב **"לכפר אחת בשנה – ויעש כאשר צוה ה'"** שם לא מוזכר שמו של אהרן, כי זה לא מדבר על אהרן שהרי לאהרן היה מותר להיכנס יותר מפעם אחת בשנה וכאמור.

אמנם עדיין צריך עיון לכאורה, שהרי על פסוק זה כתב רש"י **"ויעש כאשר צוה"** להגיד שבחו של אהרן שעשה כסדר הזה ולא שינה, וגם שלא היה לובש את הבגדים להתגדל בהם אלא כמקיים גזירת המלך, הרי לנו מפורש שגם פסוק זה מדבר על אהרן??

והנה פרשה זו נאמרה בא' ניסן, ואילו **"אחת בשנה"** זה חצי שנה לאחר מכן **"ביום הכיפורים"**, אז איך כתוב לשון עבר **"ויעש"**? ורש"י מסביר שכאשר הגיע יום הכיפורים עשה כן אהרן, ואילו הגאון מוילנא מבאר על פי המדרש הנ"ל שאכן אהרן בזריזות עשה כן מיד, כי לאהרן היה מותר בכל זמן שרצה להיכנס ולא רק ביום כיפור.

ובפשטות בכל מקרה אהרן לא נכנס באותו יום אל קודש הקדשים, כי באותו יום בחלקו כבר היה עסוק בחנוכת המשכן, ולכאורה לא הייתה לו אפשרות להתכונן ולהכין את כל הנדרש בכדי להיכנס לקודש הקדשים.

אלא אולי כך פירושם של דברים, ואולי זה עומק כוונתו של האדמו"ר הקדוש, שיתכן ואהרן אכן היה יכול היה להיכנס לקודש הקדשים לא רק ביום כיפור, אלא בכל זמן שרצה יכול היה להיכנס, ובכל זאת אהרן לא עשה כן, כי אהרן לא רצה לשנות ממה שיותר לכהנים גדולים אחרים, שכשם שלהם מותר רק ביום כיפור כך גם נהג אהרן, ואולי

איך יתכן שברגע הכי קדוש ביום כיפור כשכהן הגדול זכה לצאת חי מבית קדשי הקדשים דווקא אז התפלל בהדגשה על גשמיות, תפילה על גשמיות?? וגם התפלל על אנשי השרון שלא יהיו בתיים קבריהם, וכי זו הבעיה היחידה שהייתה קיימת בישראל??

ואם תגידו שזו הסכנה היחידה כי היו צדיקים, אז למה סבלו אנשי השרון מסכנה זו??

אלא יתכן כפי שראיתי בספר שהכהן הגדול התפלל שהשפע לא יביא אותם לעבירות, שלא יגיעו למצב של וישמן ושרון ויבעט.

וזה הכוונה שנת חיים טובים מלפניך שלמרות השפע בגשמיות שלא נשכח את בורא עולם אלא נעשה את רצונו, שהשפע יהיה לרצון לפני השם.

וכידוע ניסיון העושר קשה יותר מניסיון העוני, ומצד שני העניות קשה שמביאה מתח ודאגות ומריבות ובעיות בשלום בית, לכן כהן גדול התפלל גם שיהיה שפע בגשמיות,

וטהר לבנו – יום כיפור

ללמדנו, שכל רגע עלינו ללמוד איך לתקן את עצמנו, ולא ליהנות מעצמנו ולהתגאות, כי עלינו לא לשכוח שהיצר ממתיק לנו בכל מקום ובל שעה ודווקא בזמנים של התרוממות הרוח הוא שש להשתלט עלינו בגאווה, כי אפילו לכהן גדול צדיק בצאתו מבית קדשי הקדשים כבר המתין לו היצר הרע, אז נזהר נתעלה ונצליח אמן ואמן.

בזאת יבוא אהרן אל הקדש, בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשיכם

ויתכן עוד, שראו ברוח הקדש שעם ישראל יחטאו ולא יכנסו לארץ ישראל, ולכן רצו הנהגה תקיפה יותר שתעצור את עם ישראל שלא יכשלו בחטאים, ולכן גם פעלו בלי לשאול את משה והורו הוראה בעצמם, כי השפעת היין והשמחה שלא הייתה במקום גרמה להם לקבוע ולחשוב שהם מבינים טוב יותר ממשה ואהרן איך צריכים לפעול במצבי לחץ, הנה שני המנהיגים מתביישים שאין אש משמים, אנחנו נציל את המצב, אנחנו נציל את כבודו של אהרן, אנחנו מבינים טוב יותר.

וכנגד כל הנזכר לעיל נצטוונו ביום כיפור לעשות בדיוק את ההיפך: א. כנגד מה שלא היו נשואים, לכן על הכהן גדולה החובה שתהיה לו אשה, ועוד מכינים לו אשה אחרת שמא תמות אשתו, כי דרשו את הכתוב **"וכיפר בעד ביתו"** - שביטו זו אשתו.

ב. בגלל שפקפקו בהנהגת משה ואהרן וחשבו לנקוט ביד קשה על פושעי ישראל, על כן בתחילת יום הכיפורים אומרים **"על דעת המקום והקהל בישיבה של מעלה ומטה מתירים אנו להתפלל עם העבריינים"**, לא רק עם שוגגים אלא גם עם עבריינים שחטאו מתוך פשיעה ומרדנות, כי עלינו לנקוט ביום כיפור בסבלנות כלפי פושעי ישראל כדרך שמשה ואהרן היו סבלנים אליהם.

ג. וגם על מה ששתו יין ואכלו ושתו ונהגו במידת השמחה במקום קדוש, וטעו כי צורת שמחה זו לא התאימה למקום ולזמן, על כן אנחנו מקבלים עלינו צום ועינוי שביום קדוש ובמקום קדוש, כך שנגיע לשיא ההתעלות מתוך ההיפך משמחת אכילה ושתיה ושאר עינוגי הגוף.

ד. על שהורו הוראה שלא ברשות רבם, על כן אנחנו מתחילים את היום הקדוש בהכנעה וברשות **"על דעת המקום ועל דעת הקהל"**, וגם החזנים מבקשים רשות בהכנעה לפני שניגשים לשרת כשלוחי ציבור.

ואת כל זה אנחנו מתקנים ביום הכיפורים, וזה מכפר לנו!! שאנחנו לומדים לתקן ממה שטעו אחרים צדיקים וקדושי עליון, וכל שכן כמה עלינו לתקן מה שאנחנו קלקלנו רח"ל, ונזכור שזכינו ביום קדוש יום הכיפורים בזכות פטירתם של נדב ואביהוא, ולכן בכה נבכה על פטירתם ביום זה, כי ככה יתוקן לנו על חטאתנו, כי כך הבורא תיקן לנו את יום כיפור, על פי תיקון מעשיהם.

ללמדנו, כי אדם מתעורר בתשובה כאשר הוא שותף לנקות את הלכלוך המזערי של הצדיקים, כי כך בעצם הוא קולט שהוא מנקה כתם מזערי, ומיד הוא מתבונן על עצמו ואומר אני מטונף ומלוכלך כולי, והוא בוכה ואומר על המזערי כל עם ישראל במשך דורות חייב לנקות, אז מה נאמר ומה נדבר מה יהיה עלינו ועל חטאינו, ואז אדם מרגיש בשפלות עצמו ומהתחננות הוא מתחנן לבורא עולם והוא מתעלה כמו שכתוב **"מאשפות ירים אביון"**.

"כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו"

לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה', ב. לפני ה' תטהרו. ורבי עקיבא מסביר לנו שלמרות שבורא עולם מכפר לנו ומטהר אותנו בסוף היום והשעיר המשתלח מכפר מיד, מכל מקום יש מצווה **"לפני ה' תטהרו"**, שעוד לפני טהרת ה' אנחנו נקדים ונטהר את עצמנו לה' ולקבל על עצמנו לעבוד את ה' מכאן ולהבא בטהרה, ולא נפיל את כל העבודה רק על בורא עולם.

צריך להבין, מה הקשר בין **"ולא יבוא בכל עת אל הקדש, ובזאת יבוא אהרן אל הקדש – יום הכיפורים"**, לעניין שביום זה כל עם ישראל נצטוו לצום ולענות את נפשותיהם?? וכי מה עניין הצום למיתת שני בני אהרן?? ומה עניין הצום כלפי כניסת אהרן פעם בשנה ולא בכל עת??

ונראה לבאר כפי כתבתי קודם, שאת יום הכיפורים קבלנו בזכות שני בני אהרן, על ידי כך שבורא עולם הוכיח למלאכי השרת שבני אהרן מתו לא כעונש על העגל, אלא כי נכנסו להקטיר בקודש בלי רשות, ועל כן בורא עולם נתן לנו את יום כיפור שרק אחרי הכנה מיוחדת ורק פעם בשנה מותר לאהרן הכהן להיכנס להקטיר קטורת, ומזה שבקושי ניתנת הרשות להיכנס ולהקטיר קטורת זה הוכיח שבדיוק בזה חטאו בני אהרן.

והנה בסיבת חטאם מפורש בתורה שהקטירו באש זרה בלי רשות, וכפי שהארכנו קודם שזה היה רק אחרי שאהרן התבייש כשהמתין לאש שתבוא משמים ועדיין לא באה, לכן הם בעזות של קדושה שחשו על כבוד אביהם הקטירו קטורת כי ידעו שכוחה גדול מאוד, וכך חשבו לזרז את האש תמיד שבאה משמים.

ובגמרא כתוב כמה דעות במה חטאו, ונאריך בדעות כי בסופו של דבר נלמד איך ביום כיפור אנחנו מתקנים לפי כל הדעות. הנה לשיטה אחת חטאם היה **שלא התחננו**, ודעה אחרת **ששתו יין** היו, וכמובן נשאלת השאלת מה ראו לשתות יין?? והאמת זה מזכיר את חטאם הראשון במתן תורה שאכלו ושתו כשראו אלוקים, וההסבר לכך כתוב במדרש שהם חשבו שצריך לשמוח במתן תורה וצריך לשמוח בחנוכת המזבח, ואדרבה מצווה לשתות קצת יין לעבוד מתוך שמחה כי אין שמחה אלא בבשר ויין, ועל זה כתוב במדרש שבגלל שמחה זו שאינה מתאמת לא במקום ולא בזמן, לכן נהפכה השמחה לאבל.

ויש דעה שאמרו **מתי ימותו זקנים הללו וננהיג את הדור במקומם**, וזה דבר שקשה להבין, איך הגיעו למחשבות כאלו??? אבל ראיתי מפרשים שהייתה להם ביקורת על ההבלגה של משה במרדנות של דתן ואבירם, ובהנהגה של אהרן שרודף שלום ואינו מקפיד וזורק מרה בדור, אז ככה זה מתחיל, קודם אכפת לנו מהכבוד של הרבנים, על החוצפה שעושים להם, ולאט לאט היצר הרע הופך קערה על פיה, וזה הופך לביקורת בלב על הנהגת הרבנים ומנהיגי הדור.

ללמדנו, כי אדם מתעורר בתשובה כאשר הוא שותף לנקות את הלכלוך המזערי של הצדיקים, כי כך בעצם הוא קולט שהוא מנקה כתם מזערי, ומיד הוא מתבונן על עצמו ואומר אני מטונף ומלוכלך כולי, והוא בוכה ואומר על המזערי כל עם ישראל במשך דורות חייב לנקות, אז מה נאמר ומה נדבר מה יהיה עלינו ועל חטאינו, ואז אדם מרגיש בשפלות עצמו ומהתחננות הוא מתחנן לבורא עולם והוא מתעלה כמו שכתוב **"מאשפות ירים אביון"**.

העמק דבר טוען שלכאורה יש כפילות מילים בפסוק והמילים **"לפני ה' תטהרו"** מיותרים, שהרי כבר כתוב **"לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו"**???

לכן דרש ואמר רבי עקיבא בגמרא יומא ח' **"אשריכם ישראל, לפני מי אתם מיטהרים ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים"**, וכוונת ר"ע שבפסוק הזה כתובים 2 דברים: א.

"וטהר לבנו - זה ספר חובה - כי זה "יחזק בכל השנה"

ובזכות ההתחזקות תהיה לכם "תחתמו בשנה טובה ומבורכת" אמן

מייאש!!! ואולי גם תוך כדי התעסקות בניקיון החטא היצר יטעים לנו את טעמו של החטא ויפה לנו את החטא כדי שנחזור וניכשל בו.

לכן "נקבל מכאן ולהבא" ונעזוב את העבר, וכפי ששמעתי אומרים **"סור מרע"** תעזוב מלהתעסק ברע אלא **"ועשה טוב"** תתמקד בעשיית מצוות ומעשים טובים להבא.

ואולי זה כוונת רבי עקיבא, **אנחנו** נקבל על עצמנו ונדאג **לעתידי** טהור, **ורבינו של עולם** ידאג לנקות לנו ולטהר אותנו **מהעבר**.

וממילא נכוון בשירת **"אמר רבי עקיבא": א.** שעלינו לנקות את עצמנו לפני שבורא עולם ינקה אותנו. **ב.** שאנחנו משבחים את בורא עולם שמנקה לנו את העבר הטמא שלנו כמו מקווה שמטהר את הטמאים מטומאה שהייתה בהם.

ופירוש זה של **העמק דבר**, הוא בדיוק הפוך ממה שחשבתי כל השנים כששרתי יחד עם הקהל בדבקות **"אמר רבי עקיבא"** כי חשבתי שמטרת רבי עקיבא לשבח את עם ישראל שזכינו במתנה מבורא עולם שמטהר אותנו כמו מקווה.

אבל בא **העמק דבר** והפך קערה על פיה, שרבי עקיבא טוען **אדרבה** יש כאן דרישה גם מאתנו להתאמץ ולטהר את עצמנו עוד קודם שבורא עולם מנקה אותנו, וזה **"אשריכם ישראל"**, שאם ננקה את עצמינו קודם אזי **"אשריכם ישראל"**, שאתם לא מפילים את כל העבודה על ריבוננו של עולם, אלא אשרינו שאנחנו עושים את כל שביכולתנו לנקות את עצמנו.

ושמתי לב שבלשונו הקדוש של העמק שאלה כתב **"ונטהר את עצמנו לה' ולקבל על עצמנו לעבוד את ה' מכאן ולהבא"**, כי להתעסק בזוהמה ובחטאים, לא כדאי!!! כי זה

יכפר עליכם - המשך

דיאטה, שברגע שהדיאטה קורסת הם מחזירים בריבית דריבית את כל מה שירדו במשקל, ועוד מוסיפים **תשובת המשקל** עוד עודפי קילו נוספים כפיצוי לגוף שחסר וירד במשקל, עד שאמרו **"דיאטה בסוף משמינה"**, וזה **"ירידה לצורך עליה"!!**

כך היצר הרע וטבע האדם שלא חזר בתשובה עוד יפצה את עצמו להחזיר את כל הטומאה שנמחקה ממנו ועוד יוסיף לו לעלות במשקל של העבירות.

אבל מי שפועל כדרישת רבי עקיבא יזכה לשני דברים, וכפי שכתב בספר **"זכרון מאיר"** שיזכה גם ל**"יכפר"** וגם ל**"יטהר"**, שהקב"ה ברוב רחמיו מלבד מה שביום כיפור הוא מכפר לנו על החטאים, הוא גם מסיר את הטומאה ואת הטמטום שהחטא השפיע על האדם.

ולכן מברכים **"שהחיינו"** בליל יום כיפור, כיון שאין ערך ושיעור לשמחה שצריכים לשמוח ביום הזה, שיום הכיפורים מכפר ומטהר ומסיר מאתנו את טמטום הלב מכל הימים שעברו.

נסיים באמירת הגאון רבי ישראל מסלנט: כמה גדולים רחמיו של הקב"ה עלינו, שגם אילו קיבלנו את יום הכיפורים רק פעם אחת בשבעים שנה למחול לנו על כל עוונותינו, היה זה אושר גדול וחסד עצום ודיינו, על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו, שניתנה לנו הזדמנות נפלאה ומיוחדת זו בכל שנה ושנה, ונכיר בחסד ה' עלינו ונודה לה' המלא רחמים, וכאמור כל שנה ושנה נטהר את עצמינו מחדש כהכנה למקווה ישראל ה' שמטהר אותנו אמן ואמן.

דעת רבי - בטהרת יום הכיפורים

ותחילה רציתי לחדש שאדם שלא חזר בתשובה אם אכן לא ינצל את הניקיון שבורא עולם ניקהו הרי שהעבירות שממשיך לעשות במוצאי יום כיפור זה יהיה בבחינת "חוזר וניעור" שמעורר את העבירות שהיו לו כבר ונמחקו.

אבל על רעיון זה הקשה עלי מו"ר הגאון ר' בונם שרייבר שליט"א שהרי מהיכי תיתי שיש מושג חוזר וניעור בחטאים, אולי מושג זה קיים רק בתערובות איסור והיתר בהלכות יורה דעה.

כמו כן שאל אותי אם כן מה התועלת שלכן בורא עולם יצר סוג ניקיון כזה אם הכל חוזר לאדם מיד במוצאי יום כיפור, שבשביל מה ניקהו בכלל, הרי אולי אדם אחד יהנה מזה, שימצא אדם רשע שאפילו ביום כיפור לא חזר בתשובה וימות מיד בסוף יום כיפור כך שלא הספיק להחזיר על עצמו את העבירות, וכי מדוע זה שמת ירויח

כידוע נחלקו רבי וחכמים בגמרא יומא פ"ה מה היא כפרת יום הכיפורים, לדעת חכמים יום כיפור מכפר עם תשובה, ולרבי אפילו בלי תשובה גם כן יום כיפור מכפר - עיצומו של יום כיפור מכפר.

ולאחר התבוננות בדעת רבי, בפרט לפי התירוצים של תוספות שלדעת רבי יום כיפור מכפר לגמרי אפילו בלי תשובה, נשאלת השאלה וכי מה העניין שאכן שבורא עולם מנקה אדם שלא חזר בתשובה אפילו ביום כיפור??? וגם, אם לא חזר בתשובה הרי שאדם זה ימשיך לעשות עבירות, אם כן מה התועלת שאדם זה התנקה ביום כיפור???

ואולי, התועלת היא שמצטברות לו פחות עבירות מאחר שהראשונות כבר נמחקו לו, אבל מדוע שימחקו לו סתם העבירות ביום כיפור???

וטהר לבנו – יום כיפור

הרי הוא לא חזר בתשובה, ואילו היו לו עוד שנות חיים היה ממשיך לחטוא???

ונראה להוכיח קצת כדברי, שמצאנו בעוון אבות שלא יומתו בנים על אבות ואדם בחטאו ימות, אלא שכל זה דווקא אם בנו הולך בדרך טובה, אבל אם הבן ממשיך בדרך חטאים של האבא הרי שהבן נענש לא רק על חטאיו אלא כביכול חוזר וניעור כל חטאי אביו ומתווספים על חטאי הבן.

וכמו כן על השאלה השנייה מה התועלת בניקיון של בורא עולם לאדם שלא חזר בתשובה אפילו ביום כיפור, נראה לתרץ שבמצאות כאשר אדם סרים ממנו חטאיו הוא הופך לאדם חדש, ויתכן שאז יחזור בתשובה כי בנפשו הרגיש את הניקיון שבורא עולם עשה לו, ואדרבה היא הנותנת שאם למרות נקייתו וההזדמנות שניתנה לו להתחיל דף חדש בכל זאת הוא לא ניצל זאת, נראה הדבר כמתאים שכל מה שנוקה יחזור לו רח"ל, ועדיין יש לעיין בכל זה.

וברוך השם בתפילת יום כיפור מצאתי ראיה ברורה לדברי, שאומרים בתפילה מהנביא **ישעיה מ"ד** "ונאמר: מחיתי כעב פשעך וכענן חטאתך שובה אלי כי גאלתיך", והנה כתוב שבורא עולם מנקה אותנו מהעבירות ולאחר מכן הוא מצפה שבגלל זה נחזור בתשובה, וכפי שכתב **המצודת דוד** שם, **"לכן שוב אלי – בתשובה"**.

ועל זה בא המשך התפילה הפסוק **"כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם, מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו"**, שגם ביום כיפור יש מושג כזה, שאחרי הניקיון מצפה בורא עולם שנתחזק ונחזור אליו בתשובה.

ואפילו לדעת חכמים שחייבים תשובה יחד עם יום כיפור ורק אז יש כפרת עוונות, בכל זאת מפורש כאן שאחרי הניקיון שנוצר מהתשובה ויום הכיפורים עלינו להתחזק עוד יותר ולחזור עוד יותר בתשובה כי התנקנו מהעבירות וירד מאתנו טמטום הלב שנוצר מהעבירות, ואין גבול להתעלות שאפשר להתעלות בתשובה בפרט כשהנייר חלק והנשמה טהורה.

בזמננו שאין שעיר המשתלח מה חסר לנו???

כי יתכן וכאמור קודם, שאם יהודי יחזור לחטוא, ממילא יתכן שהיותו והעבירות נמצאים עדיין בעולם הם ישובו אליו חזרה חלילה, אבל מצד שני יש בזה גם תועלת כי מיד אחרי יום כיפור יש את חג הסוכות ואז חוזרים בתשובה מתוך שמחה ואהבת בורא עולם, וכידוע תשובה מתוך אהבה ושמחה הופכת את הפשעים למצוות, ואם כן יש עדיין תועלת בכך שהעבירות נשארו בעולם.

חשבתי שיתכן, ששעיר המשתלח היו עליו כל החטאים וכשנשלח לשעיר לעזאזל ממילא השטן היה כביכול נהנה מהשעיר וממילא לא נשאר זכר מהעבירות.

אבל כשאין שעיר, אז נכון שהעבירות ירדו מעם ישראל אבל עדיין הם קיימים בעולם וזה עלול להיות סכנה לעם ישראל.

פשט את בגדי הבד והניחם שם – המשך

לעזאזל, כשהעמיד את השעירים בעזרה ועשה בהם הגרלה צריך הוא הגנה מפני השטן, וההגנה שלו היא בגדי לבן במשקל ח"י מנה, שישמש כפדיון נפש שלא ימות בשנה זו, ובפרט שלבש את בגדי הלבן לשם שמים ממש בוודאי יש בהם כוח של פדיון נפש, וכנגד מה שנשלח לאבדון לשטן, יש גניזה של בגדי הלבן במקום קדוש, כך שכביכול המילה האחרונה היא לבורא עולם כי אין מלבדו אפס זולתו.

בגמרא ביומא ל"ד כתוב שמשקל הבגדים היה י"ח מנה, ומוסיף **רבינו בחיי** **"והניחם"** נוטריקון י"ח מנה.

וייתכן שהיותו והאיש עיתי ששלח את השעיר לשטן מת באותה שנה וכאמור קודם כי השטן כשמשתיים יום כיפור מבין שנתנו לו שוחד של כבוד ולכן הוא נוקם באיש העיתי, על כן כנגד זה גם הכהן הגדול שהתחיל בעניין השעיר

הכרת הטוב לכהן הגדול – על התפילה הקצרה

וכפי שהרחבנו קודם, **שלמרות** שיש כלל שממזר תלמיד חכם עדיף מכהן גדול עם הארץ, בכל זאת כאן לעניין ביכורים הוא עדיף ממך וכאן עליך להתבטל ולבוא אליו בכבוד ומתוך הכנעה.

ואם כן שאלתיו, כהן גדול כזה שהוא עם הארץ ולא ראוי לתפקיד, שהרי לכתחילה נפסק שכהן גדול צריך שיהיה גדול מכל אחיו הכהנים בנוי בכח בעושר ובחכמה, לכן כהן עם הארץ בפשטות לא יצא חי מבית קודש הקדשים בשנה שעברה וגם לא יצא בעתיד, ואם כן הוא לא נכנס ויצא מקודש הקדשים והתפלל, וגם לא יזכה להתפלל את התפילה הקצרה, אז על מה יש להודות?? איזה הכרת הטוב יש כאן???

אלא התורה הקדושה מחנכת ומלמדת אותנו **שהכרת הטוב זה אפילו על רצון טוב!!** שעצם הדבר שהכהן הגדול לקח על עצמו את התפקיד להתפלל על הפרנסה של עם ישראל, אפילו שלא הספיק או לא יזכה לכך, בכל זאת עליך להכיר לו טובה!!

ואל תחמוק מהכרת הטוב בטענה שהכהן חיפש שררה וכבוד ובכלל לא חשב על התפילה הקצרה ועל פרנסת ישראל, **דע** לך שזו עצת היצר שנהיה ונתנהג כאנשים רעי

בתרגום יונתן, כתוב שתבוא עם הביכורים אל הכהן הגדול, **ומקשים** מהיכן לקח התרגום יונתן שמצוות ביכורים עניינה בכהן גדול?? **וגם** בהלכה לא מצאנו עניין זה, **ובעצם** מה אכן עניין כהן גדול לגבי ביכורים??

וידידי הר"ג **שמעון מוהס** שליט"א העירני בעניין באופן נפלא, שהרי כתוב ברש"י **"ואמרת אליו - שאינך כפוי טובה"**, ומה המשמעות להגיד שאתה לא כפוי טובה עוד לפני ההגדה?? למה אי אפשר לשלב זאת ברצף הדיבור כשאומר ארמי אובד אבי??

והוסיף שנראה לתרץ שכאן הוא נותן הודאה מיוחדת לכהן גדול על אשר הכהן הגדול ביציאתו ביום הכיפורים כשהתפלל תפילה קצרה, התפלל שתהיה שנה מבורכת לחקלאות, וזוהי הכרת הטוב לכהן הגדול, להגיד לו בעת הבאת הביכורים שהוא לא כפוי טובה, עוד לפני שמודה לבורא עולם, כי זה רצון בורא עולם שנכיר טובה לכהן גדול לפני ההגדה של ארמי אובד אבי.

והנה בפסוק זה כתוב **"אל הכהן אשר יהיה בימים ההם"**, וכפי שכתב רש"י **"אין לך אלא כהן שבימך כמו שהוא"**, וכפי שהרחיב **הספורנו** "אף על פי שלא יהיה גדול בחכמה לא תחדל מלדבר עמו בכבוד".

"וטהר לבנו - זה ספר חובה - כי זה "יחזק בכל השנה"

ובזכות ההתחזקות תהיה לכם "תחתמו בשנה טובה ומבורכת" אמן

וטוען החפץ חיים שזה שקר מוחלט ואסור לדבר על אותו דרשן חלילה, כי בשעה שהוא דורש הוא עושה מלאכת שמים ולשם שמים, למרות כל מה שנכתב קודם וגם אם זו האמת, ולכן חייבים לכבדו ולהקשיב ולהעריך את דרשתו בעין טובה ומתוך הכרת הטוב, ולא מתוך שנאת הבריות או גאווה המולבשת בלבושי מלחמות וקנאה לשם שמים כביכול.

לב וצרי עין חלילה, אלא אדרבה גם לכהן כזה נגיד תודה ולא נהיה כפויי טובה!!!

וזה כדברי החפץ חיים, שכתב שיש אנשים שמדברים לשון הרע על רב דרשן, שהוא מחפש כבוד או שכר על הדרשה ובלי הנאות אלו הוא לא היה דורש בציבור, ולכן זה לא לשם שמים ולא מגיע לו כבוד ולא תודה ולכן הם מתירים לזלזל בו!!!

וזה ממש מדהים, איך שהתורה מחייבת הכרת הטוב לאדם הפועל מתוך נגיעות עצמו, ואפילו שעדיין לא פעל עבורי, אלא עצם הדבר שרק חשב לפעול עבורי בהמשך, ולמרות רוב הסיכויים שלא יצליח להיטיב לי, בכל זאת התורה דורשת לא רק להכיר לו טובה על כך, אלא אפילו להקדים את התודה עבורו עוד לפני התודה לבורא עולם!!!! מבהיל על הרעיון עד כמה עלינו להכיר טובה!!! ובוודאי לא לזלזל בכבוד בן אדם חס ושלום!!! פשוט מדהים!!!

מוסר ליום הכיפורים א'

ברחמי שולח לנו מידי פעם, בבת אחת כל הדיבורים שחיכו בחוץ חודרים בבת אחת פנימה ללב, וכמה שיותר הצטבר ככה יותר נכנס ללב פנימה, והתשובה מתעצמת ועולה ומתקיימת לאורך ימים.

אתה לומד מוסר ושומע מוסר ומרגיש שהלב לא נפתח, בכל זאת, יהודים אל יאוש!!! לפעמים הדיבור לא נכנס ללב, אבל הוא צבור בפתח הלב, וביום מן הימים, אולי ביום כיפור!! או התעוררות תשובה מיוחדת שבורא עולם

יום יבוא והלב יפתח והכל יכנס פנימה!! שום דבר לא היה לחינם, רק תשקיעו מכל הלב בצורה שלא גורמת דחייה, ובעזרת השם תצילו את בנכם וגם את עצמכם.

מוסר ליום הכיפורים ב'

ודע שאין ליצר גבולות, הוא מדרדר אותך עד למטה ובלי מעצורים, ואין לך שליטה עליו!!! אולי זמן קצר אתה מדמין שיש לך שליטה, זה שקר!!! אתה נסחף ונופל עוד ועוד.

בטבע יש תאוות נעימות שמזיקות, בלי קשר ליהדות, אוכל הכי טעים הכי משמין הכי מסוכן, הורס בריאות ומראה חיצוני, אבל לא מיד רואים את הנזק! רק בים רק טעימה והנה אכלתי לא קרה כלום!! אבל זה מצטבר!!! ואז פתאום, בום!!!

לכן תעצור עכשיו ומיד, לגמרי!! לגמרי!! עצור!! אל תנסה לתמרן!!! וחשוב להתלכד ולהתחזק ביחד, כי כשאנחנו ביחד אנחנו יותר חזקים!!!

ככוונה ה' ברא כך את הטבע, שנדע שחייבים להילחם בתאוות הכי מגרות!! והמרעיו שבע - המשביעו רעב!!!

מוסר ליום הכיפורים ג'

חייבים כיסוי משכנע לבקשה שאנחנו אומרים בימים נוראים: "זכרנו לחיים למענך אלוקים חיים" - כי אתה בעצם טוען: אבא שבשמים, שווה לך לזכור אותי לחיים טובים, כי אני מתחזק ומתקרב אליך מכל הלב ולכן מעכשיו נשקיע ב"למענך אלוקים חיים"!!! וטענתי שאם אנחנו לא מתחזקים אזי יש סכנה גדולה, שאז יש אפשרות לנו שבורא עולם יאמר "למענך אל תחיה" - ככה תהיינה פחות עבירות!!!

אבל עדיין יש צל של תקווה, שאם אתה מתחבר לקהילה וקבוצה וחבורה קדושה, ונמצא במסגרת של יראת שמים, ואתה משתדל להיות בשאיפות כאלו באמת, ומעליך יש סמכות אמתית של גדולי ישראל שהם קובעים לך את החוקים ואת הדרך ואתה נכנע לדעתם, אזי עדיין יש לך תקווה, נכון זו לא הבטחה לחיים טובים!! אבל זה כבר מתחיל להיות "כדאי" להחיות אותך, **אמנם** מי יסתמך רק על "כדאי", אנחנו רוצים "בטוח"!!! לכן עכשיו ומיד, קבל על עצמך חיזוק אמתי ומתמשך, כן קבל על עצמך 40 יום של קדושה, של שמירת עניינים, תתחבר לאלפים שמתחזקים, או בינך לקונך קבל על עצמך חיזוק, ובכוח החיזוק יתקבלו תפילותיך ותבוא בלב "בטוח" שקט ונקי לימים נוראים הבאים עלינו לטובה.

מוסר ליום הכיפורים ד'

הכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים, שמעתי פירוש שהכוונה היא שהכל בידי אלוקים לשמר אותנו חוץ מצינה קאלטקייט ופחיתות שבקרירות ופחיתות קומה, כי בכדי להתקרב לבורא עולם חייבים גאווה של קדושה וחמימות אליו יתברך, ובכלל זה כלול שלפני ניסיון או בעת ניסיון של נפילה בעבירה ח"ו, אני חייב להרגיש כאילו אני משה רבינו או אברהם אבינו ולא שווה שאני הגדול ייפול, הרי אני במדרגה כזו גבוהה!!!

לסיים אביא מה שראיתי בתנא דבי אליהו: אדם שחזר בתשובה אמר הקב"ה הריני עמו ברחמים והריני מוחל לו על כל עונותיו, שנאמר (יחזקאל יח): החפץ אחפוץ מות רשע נאם ה' אלוקים הלא בשובו מדרכיו וחי, ואומר (שם לג) אמור אליהם חי אני נאם ה' אלקים אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מדרכו וחי.

ועוד כתוב שם שלעתיד לבוא דוד יגיד שירה ואגדה ואחר כך יגידו קדיש ומהגיהינום יצעקו אמן, ובורא עולם שואל מי הם הללו שעונין אמן מתוך הגיהינום, ואומרים לפניו רבש"ע הללו הם פושעי ישראל שאע"פ שהם בגיהינום בצרה גדולה מתחזקים ואומרים לפניך אמן, ואומר להם הקב"ה למלאכי השרת: פתחו להם שערי גן עדן ויבאו ויזמרו לפני!! **ללמדנו** שאין כזה דבר "נשמה יהודית אבודה"!! אתה לא אבוד!!! אבא אוהב אותך מתלהב מהחיזוק שלך, מהאמן שלך!! קדימה תאמין בתשובה ותעלה למעלה עד כסא הכבוד אמן ואמן.

וזהר לבנו – יום כיפור

פירוש "ובכן תן פחדך"

הנעשים וישתחוו אליך כל הנבראים" – אלא כל המעשים וכל הברואים בלשון הווה, ולמה??? וגם לקראת סוף התפילה אומרים "וידע כל פעול, כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור, כי אתה יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו: ה' אלקי ישראל מלך".

ולכאורה אם בורא עולם מתגלה בהדר גאון עוזו בעולם אם כן לא צריך דעת ובינה, אלא ברור שכולם גם בלי דעת ובינה יצחקו ה' אלקי ישראל מלך!!! ולמה משמע שיש כאן עדיין מקום וצורך להבנה ולדעת???

והתשובה הנראית לתרץ את כל השאלות התחדשה לי בעיצומו של מוסף על פי השאלות האחרונות, שאכן לא כולם יזכו להתחזק ולחזור בתשובה, שלמרות שבורא עולם יתגלה בהדר גאון עוזו, הרשעים לא יתחזקו ולא יחזרו בתשובה, כמאמר חז"ל עירובין י"ט בשם ר"ל: **רשעים אפילו על פתחו של גהינום אינם שבים**.

אבל לפחות בשלב ראשון בכדי לשמח את הצדיקים שיזכו לראות במפלת הרשעים, הצדיקים יזכו לראות איך הרשעים פוחדים מהצדיקים ולכן "כל הרשעה תקפוץ פיה", ורק אחרי זה הקב"ה ימחה אותם באש.

ואכן רק מי שיש בו מעשים טובים ורק מי שחזר בתשובה וזכה להיות כאדם שנברא מחדש רק להם יהיה דעת ובינה להשתמש ביראת שמים ובפחד שיקבלו מבורא עולם, ויתחזקו ויתחברו ויתאגדו לעשות רצון אבינו שבשמים. ורק מי שהשתמש בנשמה שבאפו קודם התגלות בורא עולם, רק הוא יזכה להתחזק ולומר: ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה, ואכן כפי שכתבתי בפרשת נצבים באריכות, רק מי שיש בו בסיס טוב, למרות שלא היה צדיק מושלם, בכל זאת בגלל הבסיס הטוב שבו יזכה להתעורר ולהיות מבני העולם הבא.

וגם בעלינו לשבח אכן גם רק כל בני בשר הם אלו שמהם יושתת העולם הבא, וכמו שפירש רש"י ביובל פרק ג' על הפסוק "והיה אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם", ועל זה כתב רש"י רק לאלו שיש להם לב בשר ולא אבן ככתוב בנביא יחזקאל ל"ו, ורק הם יזכו להתנבאות, וזו כנראה גם הכוונה כאן בעלינו לשבח "וכל בני בשר יקראו בשמך" שרק בעלי לב בשר עם יראת שמים ומעשים טובים הם אלו שיזכו לחזור בתשובה שלימה.

וזה בדיוק מה שקראנו בהפטרה של תענית צום גדליה "כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות, אשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם יחזיק בה שמר שבת מחללו ושמר ידו מעשות כל רע", שלפני ביאת המשיח חייבים להתאמץ בקיום תורה ומצוות בכדי להיות השורדים לחיי הנצח של חיי העולם הבא.

וכפי שעונה ה' לצדיקים בסוף מלאכי, שלא יחשבו הצדיקים שהם סתם התאמצו והלכו בדיכאון וסבלו וחיו במסירות נפש לשמור תורה ומצוות, כי אין זה לריק, אלא ביום ההוא עת הגאולה הם יראו מה הם מרוויחים ומה יקרה לרשעים שיענשו קשות. **ולמרות** זאת, בורא עולם עוד לפני יום ה' הגדול והנורא שולח את אליהו הנביא, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, שזה עוד חיזוק לתפוס עוד כמה בעלי תשובה ברגע שלפני האחרון.

ומעניין מאוד פירוש רש"י שאלוהו יבקש באהבה מהילדים שילכו לחזק את אביהם וכן להיפך, וזה פשוט מדהים שלמרות שאלוהו הנביא כבר מתגלה, עדיין מי שהיה רגיל לעבור עבירות יהיה לו קשה לחזור בתשובה

על הפסוק בפרשת האזינו "אמרתי אפאיהם אשבייתה מאנוש זכרם" כתב הספורנו, "אמרתי אפאיהם", אשאיר איזו פאה מהם, והמותר אכלם, כמו שאעשה באחרית הימים אחרי שלא השגתי שלמותם לא במתן תורה ולא בארץ ישראל ולא בגלות, כאמרנו בנביא יובל ג' "והיה כל אשר יקרא בשם ה' ימלט, כי בהר ציון ובירושלם תהיה פליטה כאשר אמר ה', ובשרידים אשר ה' קורא".

ובעצם הדברים ידועים בנביאים שלעתיד לבוא הרשעים ישרפו ולא יישארו לחיות לעתיד לבוא, וכפי שהאריך הרד"ק בביאור הפסוק ביובל, והדברים מפורשים ממש במלאכי פרק ג' "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עבד אלוקים לאשר לא עבדו, כי הנה היום בא בער כתנור והיו כל זדים וכל עשה רשעה קש ולהט אתם היום הבא אשר לא יעזב להם שרש וענף, וזרחח לכם יראי שמי ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם".

ומסיים הנביא הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם פן אבוא והכיתי את הארץ חרס, הרי לנו שעד הרגע האחרון ישארו רשעים והם יענשו בחומרה רבה.

והנה בר"ה תשע"ז התקשיתי מאוד בפירוש התפילה, הנאמרת בחלקה גם בתפילת יום כיפור, כי הנה אנחנו מתפללים "ובכן תן פחדך על כל מעשיך ואימתך על כל מה שבראת", ובפשטות משמע שמתפללים שכל העולם אפילו הגויים כולם בלי יוצא מן הכלל יפחד מהקב"ה, ואכן כך גם משמע בהמשך התפילה, שאנחנו מבקשים שהתוצאה תהיה "וייראוך כל המעשים, וישתחוו לפניך כל הברואים, ויעשו כלם אגדה אחת, לעשות רצונך בלבב שלם".

ומצד שני כתוב בהמשך "ועולתה תקפץ פיה, וכל הרשעה כלה כעשן תכלה, כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ", ומשמע שיישארו רשעים וממשלת רשע שתתפוצץ מכעס ומעצבים אבל לא יהיה בכוחם לפעול רע נגד הצדיקים.

ובסופו של דבר כל הרשעים יתנדפו ויעברו מן העולם. וזה סותר לכאורה את התפילה הקודמת שכולם יפחדו וכולם ישתחוו ויתאגדו לעשות רצון אבינו שבשמים, אז מאיפה עדיין ימצא רשעה בעולם????

ושוב בסיום התפילה מסיימים "מלוך על כל העולם כלו בכבודך, והנשא על כל הארץ ביקרך, והופע בהדר גאון עזך על כל יושבי תבל ארצך, וידע כל פעול, כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור, כי אתה יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו: ה' אלקי ישראל מלך, ומלכותו בכל משלה", וכאן שוב משמע שכולם יחזרו בתשובה ולא יהיו רשעים בעולם, אז גם זה סותר לכאורה את אמצע התפילה????

ובתפילת עלינו לשבח אומרים "להעביר גלולים מן הארץ, והאלילים כרות יכרתון, לתקן עולם במלכות שדי. וכל בני בשר יקראו בשמך, להפנות אליך כל רשעי ארץ. יכירו וידעו כל יושבי תבל, כי לך תכרע כל ברך, תשבוע כל לשון. לפניך ה' יכרעו ויפלו, ולכבוד שמך יקר יתנו, ויקבלו כלם את על מלכותך, ותמלוך עליהם מהרה לעולם ועד".

ומכאן גם משמע שכולם יחזרו בתשובה כולל הרשעים!!!! ואם כן ממש קשה אמצע התפילה שהזכרנו קודם, באיזה שלב כן יהיו רשעים שלא יחזרו בתשובה?? ובפרט שמוכח בתנ"ך מספר פעמים שהרשעים ימותו ולא ישרדו, אז ממש לא מובן מה הפשט בכל התפילות???

והנה שמתני אל לבי שבתפילה "תן פחדך על כל מעשיך ואימתך על כל מה שבראת" לא אומרים "וייראוך כל

"וטהר לבנו - זה ספר חובה - כי זה "יחזק בכל השנה"

ובזכות ההתחזקות תהיה לכם "תחתמו בשנה טובה ומבורכת" אמר

האחרון והחזק ביותר שנשאר לפני שיבוא ה' ויכה את הארץ חרם.

שלימה למרות כל ההתעוררות וההתגלות של בורא עולם, ורק על ידי חיזוק מהילדים או ההורים לילדים זה החיזוק

זכרו מי שהיה צדיק גמור וירא שמים מופלג עוד לפני ההתעוררות של ימות המשיח, שזו דרגה הרבה יותר גבוהה מהנכתב קודם על יהודים שיש בהם קצת מצוות או בעל תשובה שהתעורר בתקופה הקרובה ביותר לימות המשיח, שאלו יתעוררו מפחד ה' ויתקרבו, אלא צדיק ותיק וחסיד ודורש ה' שנים ארוכות, שכל מהותו זה מבקש ה', עליו כתוב "ובכן תן כבוד ה' לעמך - עם ה'!! תהלה "ליראיך" ותקוה טובה "לדורשיך" ופתחון פה "למיחלים לך", ובכן "צדיקים" יראו וישמחו "וישרים" יעלו, "וחסידים" ברנה יגילו", שהם ישמחו ויעלו בזמן שמתקרב ובא היום הוא הנורא!!!!

אשרי מי שיהיה מוכן לקראת החיזוקים הללו ויהיה בן עולם הבא, ולא חלילה ברשעים על פתחי גיהנום שלא שבים בתשובה חלילה וחס!!!! וראו נא אחי היקרים כמה קשה יצר הרע, שאפילו כשבורא עולם מתגלה בהדרו עדיין ואלהו הנביא מסתובב גלוי בינינו ומחזק זה עדיין לא עוזר!!!! לכן כבר עכשיו נילחם ביצר הרע בכל הכוח כי עכשיו יותר קל לרכך אותו בכדי לא להגיע למצב "רשעים אפילו על פתחו של גיהנום אינם שבים" ולא להיות עם שריר ענק בלב שמתעלם מהתגלות בורא עולם ומבקשות אליהו הנביא שמתגלה בחוש!!!! עכשיו זה הזמן להתחזק!!!! ואם לא עכשיו אימתי???

מתוך תפילה זכה - לבל ידח ממנו נידח

אבל מצאתי בישיעה נז' "בעון בצעו קצפתי ואכהו הסתר ואקצף וילך שובב בדרך לבו, דרכיו ראיתי וארפאהו ואנחהו, בורא נב שפתים שלום, שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו, והרשעים כים נגרש כי השקט לא יוכל ויגרשו מימיו רפש וטיט, אין שלום לרשעים".

ומסבירים המפרשים שם, שרק פושעים שעדיין יש בהם חלק טוב יחזרו בתשובה אבל לא רשעים גמורים, וזה בעצם כפי שכתבתי במאמר הקודם ובפרשת נצבים, ואם כן גם מה שנאמר בתפילה זכה מדובר על פושעי ישראל שיש בהם טוב רק מעורב בהם גם רע, אבל יש בהם שאיפה לטוב רק שהם נופלים שוב ושוב שדודים על ידי היצר שמכשילים, וכאלו פושעים יזכו להתחזק ולשוב ולהתרפאות באחרית הימים.

בסוף תפילה זכה כתוב "ויהי רצון מלפניך הרוצה בתשובת רשעים, שתתן בלבנו ובלב כל עמך ישראל אהבתך ויראתך ליראה אותך כל הימים. ובתוכם תרחם על פושעי עמך בית ישראל ותן בלבם פחד הדור גאוןך והכנע לבבם האבן וישובו לפניך בלב שלם, כמו שהבטחתנו על ידי נביאך לבל ידח ממנו נדח. גם כי הרבו אשמה לפניך עד שנעלו בפניהם דרכי תשובה. אתה ברחמיך הרבים תחתור להם חתירה מתחת כסא כבודך ותקבלם בתשובה. ורחם עלינו ותן בנו כח לעבוד אותך כל הימים.

וזה סותר לכאורה את היסוד שכתבתי קודם, שלא כולם זוכים לחזור בתשובה, ורק למי שיש לב בשר ולא אבן רק הוא יזכה לחזור בתשובה, והנה כאן מפורש שה' יהפוך את לב האבן ללב בשר וגם הם הפושעים יזכו לחזור בתשובה.

אבל גם אלו צריכים לזכור, שלמרות שיזכו לחיי העולם הבא, עדיין הצדיקים שמסרו את נפשם ועמדו בצדקותם גם בזמנים הקשים, הם אלו שיהיו קרובים לנצח לבורא עולם, ואילו הפושעים שבורא עולם החזירם בתשובה ברגע האחרון, או אלו שבורא עולם ברחמיו מוציא מהגיהנום לאחר שאמר אמן כפי שהבאתי קודם מתנא דבי אליהו, כל אלו אכן זוכים לחיי נצח ולחיי העולם הבא ברחמי בורא עולם המרובים, אבל קנאה תצרו בהם לנצח על שהם לא התקרבו כמו הצדיקים!!!! וההבדל בינם לצדיקים שהשקיעו תהיה ברורה חדה ולנצח!!!!

*מי לחיים ומי למוות - תשובה מאהבה ביום כיפור בגלל המתנה שעיצומו של יום מכפר

אומנם המדרש בית המדרש ו' עמוד 61 שואל וכן בהרבה ראשונים מקשים שהרי ראינו שרשעים מאריכים ימים ולא מתו מיד אחר יום כיפור, ולהיפך מצאנו צדיקים שמתו תכף לאחר יום כיפור?? ומתוך המדרש בשם רב יוחנן שדין חיים ומוות זה בצדיקים גמורים וברשעים גמורים, ובתירוץ השני כתב שהכוונה מוות וחיים לעולם הבא - גן עדן או גיהנום.

אומנם על התירוץ הראשון יש להקשות מלשון הגמרא שגם על הבינונים נגזר דינם לחיים ולמוות ביום כיפור?? וגם על התשובה השנייה יש להקשות וכי מה נפקא מינא לאדם בחייו מה נגזר עליו בגן עדן או גיהנום, בפרט שעדיין במשך כל רגע בחייו יכול לשנות מצבו לעולם הבא על ידי תשובה ומעשים טובים, ככתוב "ועד יום מותו תחכה לו, אם ישוב מיד תקבלו"??

אלא ההסבר לתירוץ השני, שאם אדם בן עולם הבא אזי בורא עולם יתן לו כלים בעולם הזה להצליח להתקדם בתורה ובמצוות ללא טרדות ומעכבים, ואילו אדם שנגזר עליו שהוא שייך לגיהנום הוא יקבל עוד מניעים ומעכבים וטרדות שיקשה עליו להתקרב לבורא עולם, כדרך שאמרו חז"ל הרוצה להיטמא מסייעים בידו.

ואומנם ברמב"ן יש הסבר בדומה לתירוץ הראשון של המדרש, שצדיק גמור וכן רשע שיש לו קצת מצוות להם הקב"ה נותן חיים טובים בעולם הזה, לצדיק כי הוא צדיק, ולרשע בכדי שיקבל שכר המצוות שעשה בעולם הזה בכדי

בגמרא ברכות נח' כתוב שאדם שרואה את חברו לאחר 30 יום אומר שהחיינו, ולאחר 12 חודש אומר "ברוך מחיה המתים", וכך נפסק להלכה בשו"ע אור"ח רכ"ה ד', ושם במשנה ברורה נפסק שמברך בשם ומלכות, והמהרש"א מסביר שהיות ובתוך 12 חודש עברו על חברו ימי ר"ה ויום כיפור שבהם נפתחים ספרי חיים ומתים ודנים כל אדם לחיים ולמוות, והוא ניצול לחיים לכן מברכים עליו ברוך מחיה המתים בשם ומלכות.

וצריך להבין מה הגדר של "לחיים ולמוות" אם אכן ההגדרה שניצול ממוות אם כן על כל אדם שהיה בסכנת חיים יהיה צורך לברך עליו בשם ומלכות ברוך מחיה המתים, והיות ולא מצאנו הלכה כזו אם כן יתכן וההגדרה היא שכאילו בימים נוראים האדם נולד מחדש כל שנה עד כדי כך שלכן מברכים ברוך מחיה המתים בשם ומלכות, ואכן יש סמך לזה ממדרש שוחר טוב ויקרא ל' ג' שבראש השנה ויום כיפור הקב"ה יוצרנו כבריה חדשה, וא"כ יצטרכו לעשות קידושין מחדש כי יש כאן בריה חדשה??

ובעצם בר"ה נידונים לחיים ולמוות כפי שמופיע בגמרא ו"ה טז' אמר רבי כרוספדאי אמר רבי יוחנן שלשה ספרים נפתחין בראש השנה אחד של רשעים גמורין ואחד של צדיקים גמורין ואחד של בינוניים צדיקים גמורין ונחתמין ונחתמין לאלתר לחיים רשעים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה בינוניים תלויין ועומדין מראש השנה ועד יום הכפורים זכו נכתבין לחיים לא זכו נכתבין למיתה.

וזהר לבנו – יום כיפור

לפי זה הרואה את חברו לאחר 12 חודש, היות ועברו על חברו ימי הדין שבהם נידונים למיתה ולחיים ממש, מלבד חיי צער וייסורים או חיי נחת ושלווה ושפע טוב, עליו לברך בשם ומלכות ברוך מחייה המתים, וכל כך למה?? נכון שמצא את חברו חיי ולא מת, מ"מ אולי נגזר על חברו חיי צער וייסורים??

לכן נראה לחדש שאכן עצם הדבר שהחבר חי ולא מת ממש, אפילו שיתכן ונגזר עליו ייסורים בכל זאת בגלל שהוא זכה לחיות בפועל הוא יכול לחזור בתשובה שלימה, ויתכן שעצם הדבר שבזרע עולם השאירו בחיים טמון בזה גם כי בורא עולם נתן לו הזדמנות לתקן את מעשיו, כנאמר **"ועד יום מותו תחכה לו, אם ישוב מיד תקבלו"**.

ועל הזדמנות זו מברכים בשם ומלכות **"ברוך מחייה המתים"**, כי בורא עולם לא המיתו ממש וגם נתן לו הזדמנות לתקן מעשיו ולהיות צדיק גמור, ולכן אין צורך לקדש את האשה שוב כי אכן האדם לא מת וקם לתחייה,

ויתכן שכוונת דברי המדרש שוחר טוב, שעל ידי תשובה בפרט מתוך אהבה אדם הופך להיות כבירה חדשה, וכמו שכתב **הרבינו יונה** באגרת התשובה שבתקופה הראשונה של החזרה בתשובה על האדם לחשוב כאילו נולד מחדש ממש בלי עוונות ובלי מצוות, ועליו לחטוף מהר מצוות וכסיום דברי המדרש שוחר טוב שתכף יקיים מצוות סוכה וד' מינים בכדי להתמלאות במצוות.

ללמדנו, שבראש השנה וגם ביום כיפור כדאי מאוד לחזור בתשובה מתוך אהבה, ואין לנו ידע בחשבונות של מעלה, כי אם חפצים אנו בחיים טובים ונעימים ומצד שני שיתכפרו עוונותינו ונהיה בני עולם הבא, עלינו לחזור בתשובה מאהבה כך שכל העבירות נהפכים לזכיות, וממילא נהיה כצדיקים גמורים שזוכים לחיים טובים בזה ובבא, ולא נצטרך להתנקות מהעוונות על ידי ייסורים וחלאים רעים ח"ו, ואדרבא קל יותר לעבוד את ה' בשמחה מתוך ניסים ובלי טרדות חלילה, כך אנחנו מלאים הכרת הטוב לבורא עולם, ולכן אנחנו מתחננים לשנה ברוכה ולחיים טובים בגשמיות וברוחניות, (ורק צדיקים גדולים מסוגלים לקבל ייסורים של אהבה לא במטרה לנקות מעבירות, אלא להגדיל את שכרם שלמרות הייסורים הם אוהבים את בורא עולם מעל השכל האנושי!! כמאמר הגמ' תלה במעשיו ולא מצא עבירות בידו הרי אלו ייסורים של אהבה).

שעיר לעזאזל – תשובה מתוך שמחה ואהבה

שלהם נהפכו למצוות, ואז השטן מתבלבל לגמרי, כי הוא קיבל שעיר במקום עוונות עם ישראל, אבל ברגע שהעוונות נהיו מצוות, אז מתברר שלא קיבל כלום ביד!! כי אין כאן צורך לשעיר במקום העוונות, ואדרבא מלאך רע חייב לממליץ לעם ישראל כי בידו כביכול יש ראיות למצוות עם ישראל!!! כי השעיר מזכיר מעשיו את מצוות עם ישראל ולא מזכרת עוונות.

וממילא השטן לא מקבל לעצמו כלום, אלא הכל כביכול מגיע להקב"ה, שאותו שעיר שלרגע קיבלו השטן מתברר שזה חלק מהכנעת השטן לעבודת ה' שימליץ טוב על עם ה'.

אבל עכשיו שאין לנו בית המקדש, נתחזק בידיעה שעיצומו של יום מכפר, וזה עצמו גורם שמחה ואהבת ה' בלב כל יהודי המתבונן בחסדי ה' יתברך.

*איסור נעילת הסנדל ביום כיפור – והנלמד ממצות חליצה (פלפול הלכתי)

והנה היבמה משועבדת להיבם ויוכל ליבם בעל כורחה, אבל כשאנו רוצה לייבם הוא מסיר אותה מהשעבוד ולכן חולצת נעלו בזה היא מרמזת שאינו שולט עליה יותר, או כפי שראיתי שמועה בשם **הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל** שהיבמה כביכול מוכיחה את היבם שהוא לא שולט כאדם בבריא, שאם כן היה עליו לייבם ולהקים בית לאחיו כי מצוות יבום מצוותה שתעשה לשם שמים ולא לשם כוונות זרות, ולכן שולפת נעלו כי אינו ראוי לסמל זה שהוא שולט בבריא ועדיף על בהמה וחיה.

שיאבד לגיהינום בעולם הבא, ואילו רשע גמור וכן צדיק שיש בו קצת עבירות להם הקב"ה גוזר מיתה שמשמעותו או מיתה ממש או חיי צער וייסורים בעולם הזה, לרשע מחמת רשעותו, ולצדיק בכדי שיתנקה מחטאיו בעולם הזה ויהיה נקי מעבירות לעולם הבא.

לפי זה קשים דברי הגמרא לגבי בינוניים, שלכאורה גם אם הבינוני הטה עצמו לכך זכות עדיין מחמת העבירות שהיו בידו עליו לקבל מיתה שהיא לדברי הרמב"ן ייסורים בעולם הזה בכדי שיתנקה מעוונותיו, ואילו מדברי הגמרא משמע שזוכה הבינוני הזה לחיים??

ולכן נראה לתרץ כפי שכתבתי שמהות ראש השנה זה חזרה בתשובה מתוך אהבה, ואילו ביום כיפור יש בזה גם צד של תשובה מאהבה שהרי עיצומו של יום מכפר, וזה עצמו גורם שמחה ואהבת ה' בלב כל יהודי המתבונן בחסדי ה' יתברך, אבל יש ביום כיפור גם עניין של תשובה מחמת פחד העונש.

ואותו בינוני אם מנצל את ימי התשובה לתשובה מאהבה אם כן כל חטאיו נהפכים לזכיות והוא כצדיק גמור על כן זוכה לחיים טובים, ואילו בינוני שחוזר בתשובה לא מתוך אהבת ה' אלא מתוך יראת העונש הוא לא זוכה לחיים טובים אלא הוא ראוי לקבל מיתה וכדברי הרמב"ן שימות ממש או שיחיה חיי צער וייסורים בעולם הזה בכדי שיכפרו מעשיו הרעים ויזכה לעולם הבא בלי גיהינום.

ביום כיפור חוזרים בתשובה, אבל למרות שבכי ונראה שחוזרים בתשובה רק מפחד ויראה על העונש, בכל אופן יהודי יקר אם כבר אתה חוזר בתשובה ומתקרב לה' למה לא תנצל זאת ותחזור בתשובה גם מתוך אהבה לה'?? כי כך כל העבירות נהפכים למצוות!! וזו תשובה חזקה יותר!!

ובזמן שהיה בית המקדש היו שולחים לשטן שעיר לעזאזל, וברגע שהיו זרוקים אותו מהצוק היה נס ויהודים שהיו בבית מקדש היו רואים האם הקב"ה סלח להם על העוונות, על ידי שהבד שהיה קשור היה מתהפך מהאדום ללבן.

וכשהיה הבד האדום מתהפך ללבן כל העם בירושלים היו שמחים ביותר על הידיעה שה' סלח לעם ישראל!!! וממילא עם ישראל היו מתמלאים אהבה לה' מתוך השמחה, והם חוזרים בתשובה מתוך שמחה ואהבת ה', וממילא העוונות

השואל ומשיב בספרו **"דברי שאול"** כי תצא מהדורא חמישאה שואל מה ענין חליצת הנעל ליבמה?? ומתיר ע"פ ספר **שערי שמים להשל"ה** בשם **הרש"ל**, דהנה יש בעולמינו דומם צומח חי מדבר, וכל אחד מהם משועבד לאשר מלמעלה ממנו, הדומם משועבד להצומח והצומח להחי והחי למדבר – אדם, והאדם שולט בכל וכמ"ש **"תמשילוהו במעשי ידיו כל שְׁתֵּה תחת רַגְלֵי"**, ולכן כשנועל נעלים מברך **"שעשה לי כל צרכי"**, כי הנעל העשויה מעור בהמה ממילא הכל תחת רגליו של האדם השולט על כולם.

"וטהר לבנו - זה ספר חובה - כי זה "יחזק בכל השנה"

ובזכות ההתחזקות תהיה לכם "תחתמו בשנה טובה ומבורכת" אמן

והנה יש להקשות מסברה למה יש מתירים ביום כיפור נעל שאינה עשויה מעור, הלוא כתוב **"ועניתם את נפשותיכם"**? והלוא חמשה עינויים נצטוו ביום כיפור, וכדברי הגמרא שדבר זה נרמז מכך שנכתב 5 פעמים **"עינוי"** במצוות יום כיפור, ואם כן אם נועל נעל גומי נוחה **אין כאן עינוי של נעילת הסנדל**??

ואם נתרץ כאמור קודם בשם **השואל ומשיב** וכהרחבת **הגרשז"א** שנאסר רק נעילת נעל מעור כי בכך מתבטא שאינו שולט על החיות כי הוא כמלאך, מה כאן העינוי?? **ואם** נתרץ שהעיני הוא שהוא מתנתק ממהות אדם רגיל, יתכן שאכן יש בזה עניין של עינוי, **ובפרט** שיתכן ויש כאן 2 בחינות הפוכות, שמצד אחד הוא מתעלה כמלאך וכאמור, ומצד שני מחמת חטאיו הוא מייסר עצמו שהוא כביכול לא מעל דרגת הבהמה בגלל חטאיו, וכמו כן מניעת האוכל והשתיה מצד אחד זה להידמות למלאכים ומצד שני לייסר את הגוף על חטאיו ע"י מירוק הגוף מאכילה ושתייה.

אומנם קשה לי מאוד העניין, מאחר שלמדתי מנחת חינוך שמביא את **השאגת אריה סימן עו'** שביום כיפור גם אכילה שלא כדרך אכילה כגון אכל בשר חי, חייב כרת על אכילתו, למרות שבכל התורה כולה זה לא נחשב לאכילה, כי איסור אכילה ביום כיפור לא נכתב בו **"לא תאכל"** אלא **"לא תעונה"**, ולכן האיסור כולל עוד יותר מאכילה רגילה, ואם כן שוב יש להקשות מדוע נצמצם את איסור נעילת הסנדל רק לנעל עור בלבד ולא נרחיבו לאסור כל נעל נוחה, שהרי גם נעילת הסנדל נרמז מהמילה עינוי וא"כ לכאורה יש להרחיב את האיסור יותר מנעילת נעל רגילה?? ולכאורה כך משמע בלשון הרמב"ם שצריך שירגיש יחף?? **אומנם** **החתם סופר** חולק עליו ופוסטו שלא כדרך אכילה.

ונראה לתרץ על פי המחלוקת מה כוונת התורה "שבת שבתון" שנכתב על יום כיפור, שרש"י ביומא פא' מפרש **"מנוחת מרגוע"** כפי שפירש על מצוות שבת **בשמות לא' טו'**, ואילו **האבן עזרא** ו**קרא טז' לא'** **"שבת שבתון"** יש אומרים שביתה לנפש ולגוף.

ולדעת רש"י איך יתכן שיש 5 עינויים ובכל זאת יהיה **"מנוחת מרגוע"**?? אלא יתכן שלדעת רש"י מטרת העינויים הם אך ורק לנתקנו מאדם ולדמותנו למלאכי השרת נקיים מחטא ומושגי האדם, וזה תחושה רוחנית טהורה ונפלאה וזה אכן **"מנוחת מרגוע"**, ולכן אין עניין לייסר את האדם שימנע מכל מנעל, כי אז זה יסתור את מנוחת מרגוע, אלא כדברי חכמים שנאסר רק נעל מעור, וכדברי השואל ומשיב הקודמים שהמטרה רק לסמל שהאדם אינו נמדד ביום כיפור מעל לבהמות אלא להורות שהוא בדרגה של מלאכי השרת וכאמור, **ואכן** יתכן שרש"י מסכים להלכה כדברי הרמב"ן שמוותר כל נעל שהיא לא מעור ואפילו נעל של עץ מותר, כי לא פוסקים כהגמרא ביומא אלא כדעת רבים - חכמים בגמרא ביבמות, ואילו דעת המחמירים ואוסרים כל נעל נוחה, הם ידרשו **"שבת שבתון"** כדברי **האבן עזרא** שיש לענות את הגוף ואת הנפש.

ולפי' אפשר לתרץ קושית **הלחם משנה** על הרמב"ם שבחליצה חייב כולו עור, ואילו ביוכ"פ לדעת הרמב"ם אסור אפילו מקצת הנעל מעור? **וייתכן** שהתורה החמירה יותר ביוכ"פ וכדברי הלחם משנה, והטעם הוא כי הריבוי שבת שבתון בא להחמיר שנעשה עינוי לגוף ולנפש לכן מחמירים כל כך ביוכ"פ יותר מהגדת נעל כלפי חליצה, וגם אפשר שכל תערובת עור בנעל נאסרה מהטעם שהזכיר **השואל ומשיב** הנ"ל וכפי מה שהוספת על דבריו שבעינוי יש להמחיש שמחמת עווננו ירדנו מדרגת אדם, ואין אנו ראויים לשלוט על בעלי החיים ולנעול את עורם.

ועל פי זה ביאר הכתוב בקהלת **"וזאת לפני ישראל וגו' שלף איש נעלו"** - שבזה הסיר כח השליטה שבידו על החפץ ונותנו לחברו, ועפ"י מבאר את הפסוק **"מה יפו פעמיו בנעלים בת נדיב"** ודרשו בתחילת חגיגה **מה יפו פעמיו בנעלים בעת שעולין לרגל**, והעניין הוא שמצוות עלייה לרגל מראה שעם ישראל שולטים על כל בני תבל ככתוב **"ולא יחמוד איש את ארצו בעלותו לראות"** וכמוזכר במדרש שמלאכים שומרים בתי ישראל, כמ"כ לכן אבל חולץ נעלים כי הוא בשפלות ולא במצב של שליטה, וכן בזה ביאר עניין **"של נעלך"** שנאמר למשה ויהושע עי"ש.

ולפי יסודו הביא הסבר נפלא למה **ביום כיפור נאסרנו בנעילת הסנדל** כי אז אנחנו **דומים למלאכי השרת** בכך שאנחנו אסורים באכילה ושתייה וכל צרכי הגוף, **ולמלאכי השרת אין להם שום צרכים גופניים וגם הם לא במערכת השליטה** כפי שהאדם שולט על הבהמה והחיה וכאמור קודם, ולכן גם **לבני האדם ביום הכיפורים כביכול אין להם שליטה** ואין להם צורך לסמל שליטה על בעלי החיים ולכן לא לובשים ביום כיפור נעלי עור בהמה וחיה.

ולפי זה הוסיף הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל שאכן **כל האיסור ללבוש ביום כיפור זה רק נעלי עור בהמה**, ואכן לכן לא מברכים ביום כיפור ובתשעה באב ברכת **"שעשה לי כל צורכי"**, אבל נעלי גומי ובד למרות שהם נוחים להליכה מאוד יש מקור וסיבה מכאן להתירם.

והנה בשו"ע אור"ח תרי"ד נפסק להלכה שהאיסור לנעול ביום הכיפורים אינו אלא מנעל העשויה עור או שהיא מחופה עור, אבל **מנעל של עץ מותר**,

והאם נדמה מנעל מעץ המותר לנעליים המצויים בזמננו העשויים גומי או חומר סנטטי וכדומה, או שנחלק שנעליים של זמננו כיון שרגילים לנעול אותם כל השנה דינם כמנעל ואסור ללכת בהם ביום הכיפורים **בשונה מנעל מעץ שבפשטות אין דרך בני אדם לנעול אותם כל ימות השנה**?? אומנם אם המקור הוא מקב עץ של קיטע א"כ כך הוא רגילותו.

ולכאורה יש שלוש שיטות ראשונים באיסור נעילת סנדל, א. שיטת **בעל המאור** יומא ב דפי הרי"ף שכל **דבר המגן דינו כמנעל ואסור**, וכדעתו משמע בלשון הרמב"ם ה' שביתת עשור ג' ז' שכתב: וכורך אדם בגד על רגליו ויוצא בו **שהרי קושי הארץ מגיע לרגליו ומרגיש** שהוא יחף, ב. שיטת **רש"י** שבת ס' ותוס' יומא עח' דמנעל של עץ נחשב **מנעל כיון שהוא מגן** אבל **שאר דברים** לא איכפת לנו שיש להם שם מנעל, אלא מה שקובע בהם אחד הוא, והוא: שמנעל **העשוי עור** או מחופה עור אסור. ג. דעת הר"ן ורמב"ן והשו"ע הנזכר פסקו כשיטת הרי"ף **דכל שאין בו עור (אפילו מעץ) מותר לנועלו** אע"פ שהוא מגן על רגליו.

ושורש מחלוקתם הוא עפ"י הגמרא יומא עב ב ששאלו שם מהו לצאת בסנדל של שעם ומין גומא ביום הכיפורים, והגמרא מציינת שהרבה אמוראים נעלו ביום כיפור נעליים כאלו, ומקשה הגמרא שכתוב שגם לדעת רבי יוסי המתיר בשבת בכל זאת מודה לרבי מאיר **שאסור לקיטע לצאת בקב עץ שלו ביום כיפורים**?

ולכן פירש **הבעל המאור** דלמסקנת הגמרא כל מה שמגן אסור לצאת בו ביוכ"פ, ואילו **רש"י** סובר שדווקא קב הקיטע העשוי מעץ אסור ביוכ"פ כי הוא מגן טוב יותר ממנעל של שעם ולכן אסור רק בשל עץ, **והרמב"ן** מפרש בדעת הרי"ף דאפילו של עץ אינו מנעל, ומוכיח זאת מהגמרא יבמות קב ג' **שחכמים שהלכה כמותם** סוברים דמנעל של עץ פסול לחליצה כיון שאינו מנעל, ורק **נעל מעור נחשב מנעל הן לחליצה והן לאיסור נעילת הסנדל ביוכ"פ**.

עכ"פ בכדי להיות כמלאך עלינו להתכונן 40 יום בקדושה ותשובה ותפילה, עם עמל התורה וכך נכנס כראוי ליום כיפור אמן.

וטהר לבנו – יום כיפור

פתח לנו שער בעת נעילת שער

בבוקרו של שבת קודש פרשת וילך – שבת שובה, התעוררתי ברעיון נפלא, "פתח לנו שער - בעת נעילת שער", שאם אנחנו נסגור שערים ליצר הרע זה זמן ועת רצון לפתיחת שערי שמים לתפילתנו.

ונשתדל ביחד לקבל על עצמנו מעכשיו ממש לסגור את כל הפתחים ליצר הרע, רק אינטרנט מוגן באמת שלא נוכל חלילה ליפול חס ושלום, ונמחוק כל תמונה וסרטון מהערב, ורק נתחזק ונתקדש, ובעת מחיקת וסגירת שערי טומאה נתפלל לבוא עולם שיתן לנו את משאלות לבנו לטובה אמן סלה.

ואשר ימלא ידו לכהן תחת אביו

והצטרפתי לאבי, ובזמן כל נדרי בבית כנסת הייתי בנסיעה באמבולנס!!

ולאחר שטיפלו הרופאים באבי שסבל קשות, הם שיחררו אותו בליל יום כיפור, ובגלל קדושת היום נשארנו באכסניה בבית חולים של ש"ב הרב ירט שליט"א עד מוצאי היום הקדוש, ואבי ראה בפני את צערי שאני מתפלל יחידי ביום כיפור בלי ריכוז ודבקות ורגש, כי אוזני ועיני וכל ריכוזי היה באבי השוכב ומתייסר רח"ל.

ואבי זצ"ל שהיה איש צדיק וחכם מאוד, חיזק אותי באותה שעה ואמר לי מילים שממש חיזקו אותי באותה שעה ובכל זמן שאני נזכר בהם דמעות עולות בעיני, והוא במתק דבריו אמר לי: יוחנן בני היקר, דע לך שאין לך מה להצטער על שאתה מתפלל היום לבד בתפילת יחיד ביום הכיפורים, דע לך שמהות עבודת יום הכיפורים הייתה עבודת יחיד, שהכהן גדול עבד לבדו כל עבודות יום הכיפורים, והוא בעבודת יחיד כיפר לא רק עליו ולא רק על משפחתו ועל שבטו, אלא בעבודת יחיד המיוחדת ליום הכיפורים, הוא כיפר על כל חטאי עם ישראל!! ובני היקר הקב"ה שיועד מרת את ליבך שרצית להיות בתפילת רבים בבית הכנסת במניין שהקמת וארגנת לימים נוראים, לוקח את תפילתך שהתפללת כאן בעבודת יחיד בגלל כיבוד אב, ומחשיבה לעבודת יחיד של כהן גדול ביום הכיפורים!!

ושמעתי את הדברים, ובכיתי ואמרתי לאבי אבי היקר נחמתני!!! היה שווה לי לחיות כל החיים רק לשמוע את דבריך אלו המתוקים מדבש והנוגעים לעומק הלב.

ולכן לא פלא שהמושג של עבודת יחיד ביום כיפור קרוב מאוד ללבי, ומקדיש אני את מאמרי זה לזכות אבי מורי הצדיק שיהיה נשמתו צרורה בצרור החיים, ושזכה לעשות לו נחת רוח תמיד בכל ימות השנה אמן ואמן.

ועוד למדתי היטב מאבי זצ"ל להנעים את קיום המצווה, שהרי אבי יכול היה לצאת ידי חובה ולאמר לי הרי אתה זוכה ומקיים מצוות כיבוד אב מה לך להצטער על כך?? ואם היה אומר לי זאת הוא היה צודק כי זה מאוד נכון, אבל עדיין הייתי מרגיש שלמרות קיום מצוות כיבוד אב עדיין הפסדתי את עבודת יום הכיפורים בתפילה בציבור ובהתלהבות ובדבקות, אבל אבי מורי זצ"ל השקיע מחשבה מעמיקה להנעים לי את קיום המצווה, וניחם אותי שלא רק קיימתי את מצוות כיבוד אב, אלא גם הרווחתי ולא הפסדתי את עבודת יום הכיפורים, ככה שמכל הבחינות הרגשתי מצוין ושמח וטוב לב, ומעלה זו מחייבת אותי להנחיל לבני ולתלמידיי.

וכפי שרבים שהכירו את אבי נהנו מהבנתו המעמיקה בנפש האדם וידע לשמח כל אדם בכל מצב, ותמיד מכיריו הרבים מספרים לי עליו מתוך אהבה עזה והערצה רבה, כך עלי לנהוג תחת אבי ובפרט בדור שלנו דור שלא היה כמותו דור שרוצה סיפוקים מיידיים, ודור שיש לו הרבה מאוד מפתים שבנקל אפשר להשיגם וליפול עמם לשאול תחתית, בוודאי החובה עלי להתעמק בנפש האדם ולא רק להנחיל תורה ומצוות כגזירת מלך, אלא להנעים עלי ועל צאצאי ותלמידי את נועם התורה ונועם התפילה וקיום המצוות, ושנזכה כולנו שיקויים בנו "קדשנו בקדשנו במצותך ותן חלקנו בתורתך. שבענו משובך – נשבע בכך שנרגיש שהמצוות והתורה טובים לנו ומשביעים אותנו מכל צרכינו והם ממלים אותנו לגמרי שלא יהיה לנו חסר כלל ריגושים ותאוות, ושיקויים בנו ההמשך ושמחנו בישועתך. וטהר לבנו לעבדך באמת אמן ואמן.

וכך היה מונה אחת למעלה ו 7 למטה

וביום כיפור בגלל התקדשות וטהרת ישראל, מתהפכים היצירות שהא' דהיינו הארץ בו חיים עובדי ה' עם ישראל למעלה, ואילו ז' רקיעים למטה, כי הם כביכול בדרגה פחותה מהארץ – מעם ישראל שהתקדשו ביום הקדוש הזה יום הכיפורים, כי עיקר בריאת העולם הוא בשביל קדושת עם ישראל.

דאיתי שבספר **מקדש מרדכי** שואל מדוע דווקא בעבודת יום הכיפורים התורה מלמדת אותנו שכן כהן גדול יורש את אביו??

ונראה לי לתרץ על פי הפסוקים הבאים "וכפר את מקדש הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח וכפר ועל הכהנים ועל כל עם הקהל וכפר: והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה".

וראיתי בספר **החינוך** במצוה רע"ב שמבאר את ציווי התורה שעל כהן גדול להתחתן רק עם נערה בתולה ולא בוגרת ולא אלמנה, וז"ל: משרשי המצוה, לפי שהעיקר הטוב שבאדם הוא שיהיה לו מחשבת טהרה ונקיות, כי אחרי המחשבות ימשך מעשה הגופות, על כן ראוי לו למשרת הגדול להדבק באשה שלא קבעה מחשבתה באיש אחר זולתי בו, שהוא קדש קדשים, ומתוך כך יהיה הזרע אשר יתן לו השם ממנה טהור ונקי ראוי לעבוד בקדושה. **ואת** זה באה התורה ללמד אותנו, שעבודת יום הכיפורים זו עבודה של איש אחד בבית המקדש שהוא בעבודת יחיד מכפר ביום המיוחד על כל חטאי עם ישראל, וזה עוצמה עצומה הנתונה בידי של אדם בודד, ולכן דווקא כאן מוזכר שבנו של הכהן גדול יורש אותו, כי בן של כהן גדול נולד בקדושה ובטהרה עצומה שלא מצוי כמעט, ולכן הבן הזה מתאים להמשיך מורשת עוצמת אביו לכפר על כל עם ישראל בעבודת יחיד.

ובעת כותבי זאת התמלאתי רגש ודמעות, כי נזכרתי בשנת חייו האחרונה של **אבי רבי שלום ריינר זצ"ל**, שבערב יום הכיפורים לפני השקיעה התכוננתי לצאת לבית הכנסת בו שימשתי כגבאי עם מלבוש לבן – קיטל ועטוף בטלית להתפלל תפילת כל נדרי.

ובדיוק ברגעים אלו הגיע אבי עם אמבולנס וביקש ממני להצטרף עמו לבית חולים קפלן, וכמובן עזבתי את ילדי

בעת אמירת עבודת כהן גדול, חשבתי לפרש בדרך דרש, כי הנה בכוונת "אחד" שבקריאת שמע הכוונה בחית של אחד זה הארץ פלוס 7 רקיעים שמעל הארץ שביחד זה 8, שהקב"ה שולט בארץ ובז' רקיעים.

וזהר לבנו – יום כיפור

וישמך ויבעט שמנת עבית כשית ויטש אלק עשהו וינבל צור ישעתו

כבתי השרון שהיו בתיים קבריהם, שגם הם לא יקברו בשפע שיש שבביתם ויחטאו ב"שמנת עבית ויטש אלוך".

ואולי באה תפילה זו בכוונה בצאתו בשלום בלי פגע, כי ייתכן ששמץ גאוה תיכנס לליבו של כהן גדול שהצליח לצאת בלי פגע וזה מוכיח שהוא צדיק לעיני כל לכן באה תפילה זו מיד בצאתו.

ומתפילתו על עם ישראל ילמד הכהן הגדול גם על עצמו, שכשם שהתפלל לשפע גשמיית אבל שהגשמיית תהיה רק לרצון השם ושלא יהיה וישמן ויבעט, כך אתה כהן גדול - אל תיתן להרגשת הסיפוק והשמחה שממלאה אותך בצאתך מושלם כצדיק מוכח, שיצאת חי מקודש הקדשים לעיני כל ישראל, אל תיתן לתחושה זו להשתלט עליך ולהביאך לגאוה של וישמן וישרון, אלא תמשיך לרצון ה' בניסיון עשירות המוחין והכבוד ולהישאר למרות זאת בענווה. **ושחלילה** לא יהיה כאותו כהן גדול שמסופר עליו ביומא עא' שפגע בכבודם של שמעיה ואבטליון, כשראה את העם מלווים את גדולי ישראל במקום ללוות אותו.

אמנם הייתה גם פגיעה ממשית בכבודו של הכהן הגדול, כי באמצע שליוו את הכהן הגדול, ולפתע ראו את גדולי ישראל מיד הם עזבו את כבודו של הכהן הגדול ורצו לכבד את כבוד התורה של שמעיה ואבטליון, ואותו כהן גדול שנפגע העליב קשות את גדולי ישראל, בכל זאת הייתה על הכהן הגדול חובה להתגבר במידת הענווה ולא להיפגע.

ללמדנו, שכל רגע עלינו ללמוד איך לתקן את עצמנו, ולא ליהנות מעצמנו ולהתגאות גם כאשר ההצלחה הרוחנית מאירה לנו פנים, כי אסור לנו לשכוח שהיצר ממתיך לנו בכל מקום וכל שעה ודווקא בזמנים של התרוממות הרוח הוא שש להשתלט עלינו בגאוה, כי אפילו לכהן גדול צדיק בצאתו מבית קדשי הקודשים כבר המתין לו היצר הרע, אז נתעלה ונזהר שוב ונתעלה ונצליח עוד ועוד להגיע להישגים חדשים בהתלהבות ובענווה אמן ואמן.

למחול לפני יום כיפור

יתרפא מצערו, ובדומה לדברי רבינו יונה שמי שלא מוחל ה' גם לא ימחל לו.

**עוצמת מצוות אכילת ערב יום כיפור – ומטרתה – עם סיפור לתיאור ואזהרה בראשו!!!

כהרגלו ולא אירע דבר רע ב"ה, ולכן אור אומץ והחלטי לאכול עוד צלחת מלאה במיני מטעמים כי סמוך לבו ובטוח שהפעם לא יאירע מאומה.

ומסכן הכפתור כאב לו לחץ לו ואילו היה לו פה הייתה צעקתו נשמעת מקצה העולם עד קצהו, אבל הקשירה הייתה איתנה ביותר ולא היה ביכולתו לברוח, אבל ברגע שחיים טמן ראשו ורובו באכילה הנוספת הכפתור שהיה לחוץ עד הטיפה האחרונה בבת אחת עף במהירות עצומה כקליע של אקדח והגיע לחלון החדש ומרוב מהירות לא ניפצו אלא רק חורר בו חור מיזערי וחלף דרכו בתעופה החוצה למרחק לא ידוע – כדרכו של קליע.

ותיארתני כ"ז כי למדתי עם תלמידי המצוינים בת"ת תורת אמת בספר חיי אדם כלל קלד' בהלכות יוכ"פ בשם הפרי חדש שיש מצוות שנחמד לעשותם ויש מצוות שקשה לעשות אותם, וכמובן השכר הוא בהתאם לפי רמת הקושי.

לדוגמא מצוות אכילה של עונג שבת היות והגוף נהנה ממצווה זו כמתואר בהגזמה קודם, לכן שכרה פחותה ממצווה של צום וכדו' שיש במצווה צער הגוף או קושי לנפש.

ובכלל זאת כתב שמכך שכתוב "ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב", והרי היה לו לכתוב "בט' לחדש בערב תענו נפשותיכם עד ערב", ומכך שכתוב תחילה "ועניתם" ואחר כך כתוב בט' לחדש, משמע שיתענו גם בט', ובאמת יוה"כ אינו אלא ב"י לחדש, אלא קבלו חז"ל שאדרבה מצוה מה"ת לאכול בעי"כ,

ורצה הקב"ה ליתן שכר על האכילה כאילו התענו והצטערו, וחידוש הזה מוכח מכך שהתורה לא כתבה בט' לחדש תאכלו, כי אז היה לנו שכר רק כמקיים מצווה שע"י

שנים הייתי מתפלל על תפילתו של כהן גדול בצאתו מבית קדשי הקדשים, כי התפלאתי איך יתכן שדווקא באחד מרגעי השיא של יום כיפור, כשכהן הגדול זכה לצאת חי מבית קדשי הקדשים, דווקא אז התפלל בהדגשה על גשמיית, רוב תפילה או חצי תפילה על גשמיית??

וגם לפי נוסח אשכנז הוא התפלל על אנשי השרון שלא יהיו בתיים קבריהם, וכי זו הבעיה היחידה שהייתה קיימת בישראל?? ואם תגידו שזה הסכנה היחידה כי היו צדיקים, אז למה דווקא אנשי השרון סבלו מסכנה זו??

אלא יתכן כפי שראיתי בספרים, שהכהן הגדול התפלל שהשפע לא יביא אותם לעבירות - שלא יגיעו למצב של וישמן וישרון ויבעט, וזו הכוונה "שנת חיים טובים מלפניך", שלמרות השפע בגשמיית לא נשכח את ה' אלא נעשה את רצונו, שהשפע יהיה לרצון לפני השם.

וכידוע ניסיון העושר קשה יותר מניסיון העוני, ומצד שני העניות קשה שמביאה מתח ודאגות ומריבות ובעיות בשלום בית.

לכן כהן גדול התפלל גם שיהיה שפע בגשמיית, שנוכל לעבוד את ה' בלי טרדות, אבל הכי חשוב שנעמוד בניסיון העושר לרצון ה', וזו התפילה המשובחת ביותר שמתאימה להתפלל בצאתו מקודש הקדשים, שאכן יהיה שפע של רוחניות אבל גם של גשמיית, אבל גשמיית שלא תהיה

מי שלא מוחל הוא אכזרי, מאברהם מה הסיבה ומה ראה מאברהם אבינו הצדיק? אולי אכזרי על עצמו שככה הוא

ברצוני לספר סיפור למרות שיש בו ממידת הצחוק, כ"ז היא משמשת הכנה להמחשה שברצוני לחדד במאמר זה על עוצם תוקף קדושת היום כי הוא נורא ואיום, ואסור לקרוא זאת בשום פנים בעת התפילה!!! וכמו כן **אנא חובה לקרוא אותו עד סופו** שלא להפוך את הטפל לעיקר, וחלילה לגרום לקלות ראש ביום הקדוש חס ושלום. מעשה שהיה ולא היה, ביהודי ששמו חיים, שמאוד אהב את מאכלי השבת, ולא רק אלא כל מאכל טעים בא לקרבו בכמויות מקסימליות, ומחמת זה הוא היה בעל מידות עצומות וד"ל, ולצערו הרב תמיד בשיא הנאות במאכלי שבת כאשר היה אוכל צלחת גדושה של חמין – צולנטי המלאה בכל מיני תוספות כי ה' הטובה עליו, בדיוק בשיא הנאות האכילה היה בורח לו כפתור מחולצתו במקום שבו הייתה גולת כריסו, כי החולצה התפוצה מלחץ עומס האכילה, ופעמים פגעה בילדיו שהיו שקועים באכילתם כמוהו.

עד ששבת אחת הכפתור שהתעופף בשיא האכילה, פגע בעין ילדו כשהיה שקוע עמוק ראשו ורבו בצלחתו, וכבר נוצר מצב של סכנה של ממש, לכן גמר אומר בנפשו להפסיק לאכול צולנטי בשבת, כי הגזים בכמויות עצומות באכילה זו, אבל כבר ביום שני לבו נקפו היתכן שלא אתענע השבת במנת צולנטי לכבוד שבת קודש??? לכן בא לאשתו הצדקנית וביקש ממנה לתפור לו מחדש את הכפתור בתפירה כפולה ככה זה לא יברח חלילה, אך בשבת למרות התפירה הכפולה הלחץ שגרם אכילתו המרובה גרם שבסופו של דבר הכפתור התעופף בעוצמה חזקה יותר, והכפתור בעוצמה ניפץ את חלון הסלון, ומצב זה ממש הבחיל את כל בני המשפחה!!

זה כבר ממש הכאיב לידינו חיים כי הנזק הכספי של תיקון חלון הסלון היה סכום לא מבוטל, ושוב חס ושלוש אילו פגע הכפתור בעוצמה כזו בעין ילדו בודאות הייתה העין נפגעת באופן אנוש. **אבל** לוותר על עונג שבת אי אפשר, ועוד לימד בליבו טענה שזה ניסיון היצר למונעו ממצוות עונג שבת, לכן החליט לנצח במערכה זו נגד הכפתור הסורר, על כן קנה חוט דייג שהוא חוט עוצמתי וחזק מאוד, ואמר לאשתו הצדקת אנה תפרי בחוט זה את הכפתור בקשר כפול שמונה, וכך סמך לבו ובטוח היה שמעתה לא יאירע מאומה, אלא אכילתו תהיה נעימה ובטוחה לכל.

ואכן בשבת זו הכפתור למרות הלחץ הגדול והעצום לא הצליח לזוז ממקומו, וכי קלה בעיניך קשר כפול שמונה בחוט דייג? וחיים שמח שהנה אכל לשובע

וטהר לבנו – יום כיפור

והנה לנו שלמרות הנאת גופינו באכילת ט' בתשרי הקב"ה כביכול בלי הגיון של צדק בכל זאת הקב"ה מטה לנו לטובה שנחשב כמצווה עצומה, כל שכן ביום כיפור הקב"ה מטה לנו חסדו ומנקה אותנו מחטאתנו כביכול גם בלי הגיון של צדק, כי הקב"ה אוהב אותנו ממאוד מאוד.

ונזכור שאם הקב"ה דואג להנאת גופינו באופן מושלם – בט' תשרי, כל שכן שדואג להנאת נשמתנו שאכן נהיה כמלאכים קדושים וטהורים בהנאה רוחנית מושלמת מעל הטבע, ביום הכיפורים, שעיצומו של יום מכפר.

שעיר לעזאזל - לימוד זכות על השטן – הרווח הגדול של עם ישראל ביו"כ

מכולם היא שהשטן עצמו השלים עם אברהם אבינו והשלים עמו וחיפש טובו כחבר וידיד נאמן.

ורב אחא שגילה ואמר זאת שהמליץ יושר על השטן אכן לא חיפש נשיקות מהשטן, אלא הוא שמח שהשטן יסכים והסכים עמו, כי בכוח זה דורשים מהשטן ביום כיפור שיקח את השעיר לעזאזל ולא יקטרע על בני אברהם יצחק ויעקב, בטענה שבגלל שלימות אברהם הקב"ה קבע שזכותו תגן על בניו לדורי דורות, ואם לא ימליץ טוב מכחיש וסותר הוא את שלימות כוח אברהם אבינו ואת הידידות שהייתה לו כשהשלים עם אברהם אבינו, ועליו להמשיך להמליץ יושר, וחלילה אם לא יוכח שאין לו אהבה אמיתית ושלימות עם אברהם אבינו, ואם כן השטן ברשעותו רק התכווין לצער את איוב הצדיק.

ויש להוסיף עוד, שבעצם אם ה' מעיד על איוב שהוא צדיק מושלם שאין כמותו בכל הארץ, א"כ היה על השטן להשלים ולהטיב ולהמליץ טוב גם על איוב, ומדוע החליט השטן להמליץ טוב רק על אברהם הצדיק המושלם??

אלא יתכן שהשטן ראה שלימות באברהם יותר מהשלימות של איוב **במעלה שיש לאברהם אבינו ילדים ודורות שימשיכו את דרכו**, כפי שהעיד הקב"ה על אהבתו לאברהם בראשית יח' יז, **"וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה: ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ: כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר"**, ומעלה זו היתה שלימות אברהם יותר מאיוב לכן על צדיק מושלם זה השלים השטן ואילו לאיוב היה חסר שלימות זו ולכן השטן אהב יותר את אברהם, או שאהב רק את אברהם שהיה מכל הבחינות בשיא השלימות.

דווקא לכן, חייב השטן לא לקטרע על בניו של אברהם אבינו כי מעלת ושלימות אברהם אבינו נובעת מבניו אחריו, ולכן הסכים רב אחא לקבל נשיקה מהשטן העיקר שהשטן יאולץ ביום כיפור יום בו מזכירים זכות אברהם אבינו שלא יקטרע על עם ישראל חלילה.

וייתכן שאברהם אבינו זכה שימשיך ממנו עד סוף כל הדורות זרע קודש ההולכים בדרכי אברהם עד ביאת משיח צדקנו, זה בגלל כל המעלות שהזכיר השטן כשלימד זכות על אברהם אבינו, שהכלל השווה בכולם שאברהם שמע בקול ה' בלי להרהר ולפקפק חלילה בציווי ה' למרות שהתוצאות היו נראים כאסון, כגון שהלך לשחוט את בנו ובחזר מהעקידה מתה שרה אשתו, וגם היה עליו לשלם כסף רב לקבורתה למרות הבטחת ה' שארץ ישראל שלו היא, בכל זאת היה תמים עם ה' בלב ונפש.

וללמדנו, שמעלת אברהם שזכה לשלימות היא בתמימות שלא הרהר אחר ה' למרות השאלות והאסונות שראה מסביב שהגבירו את התמימות, ולכן זכה לדורות ישרים מבורכי, זרע קודש הממשיכים בדרכו הקדושה, ובדרכו הנשגבה נצעד גם אנו, מבלי להרהר אחר הנהגת הקב"ה בעולמו, וברוך שמסר עולמו לשומרים, ובזכות הציות לפסקי רבותינו והאמונה התמימה נתפלל שזוכה גם אנו לשלימות אמיתית המשפיעה לדורי דורות.

אכילה בתענוג הגוף ששכרה פחותה, לכן שינה הכתוב וכתב מצות **אכילה בלשון תענית**, שיהיה נחשב אכילה זו לפני הקב"ה כאילו היה תענית, כדי ליתן שכר כמקיים מצוה בצער עיניו.

ולאחר דבריו שאלתי את תלמידי מדוע אכן נשתנה מצוות אכילת ט' בתשרי ליתן עליה שכר עצום כאילו התיישר בה?? והתחדש שבכך מוכיח לנו הקב"ה את אהבתו העצומה לנו קודם יום הקדוש שלא נחשוב לרגע שהצום בא להענישנו, אלא לרוממנו.

הגמרא ב"ב טז' רב אחא לימד זכות על השטן שהתכוון לשם שמים בכך שציער מאוד את הצדיק איוב, כי היו לשטן רחמים על אברהם אבינו שהיה עמוד החסד ובכל זאת היה נראה שהקב"ה מעדיף את איוב כצדיק שאין כמוהו בכל העולם כולו, וכאב לשטן מה יהיה עם חסדיו וזכויותיו ואהבתו של אברהם אבינו להקב"ה ולבריותיו, ולמה לא גברו חסדי אברהם להחשיבו לצדיק הגדול ביותר.

ויש מפרשים שכוונת השטן הייתה שזכות אברהם תלמד זכות על עם ישראל, ובאמת התפלאו המפרשים מה פשר הדבר וכי החליף השטן את תפקידו??

והחתם סופר מסביר שכוונת השטן הייתה לרעת עם ישראל, שהקב"ה יזכור זכות צדקות אברהם כי על ידי זה הקב"ה ישווה את גדלת אברהם וצדקותו מול פחיתות עם ישראל, ומחמת המרחק העצום בדרגות הקדושה הקב"ה יכעס ויעניש את עם ישראל.

וכפי שכתב השל"ה שלכן באמצע התוכחה כתוב **"וזכרתי את בריתי יעקב"** וגו' שזה לא לטובת עם ישראל אלא תוכחה לעם ישראל, ראו כי בני גדולי וענקי הדור אתם ובכל זאת לא למדתם ממעשיהם.

ואילו **הבן איש חי** בבניהו בן יהוידע מבאר, שהשטן לא דיבר טוב על אברהם אבינו ע"ה, אלא רק לאחר שאברהם אבינו נפטר, ולא הייתה כוונתו בזה להטיב לאברהם אבינו ע"ה, אלא כדי לעשות רע לאיוב ולהקטין את גדלותו בעיני ה'.

ולפי דבריהם הק' לכאורה עדיין קשה שאם כן מדוע נישק השטן את רב אחא, הרי בעצם רב אחא גילה מצפוניו הרעים שכוונתו לרעה ולא לטובה, ואיך כתוב בגמרא שרב אחא טוען שכוונת השטן הייתה לשם שמים והתכווין לטובה ואפילו משווה אותו לפנינה שציערה את חנה העקרה בכדי שתתפלל לה' שיהיו לה ילדים?? כמו כן צריך עיון וכי רב אחא נהנה מהנשיקה של השטן?? וכי רב אחא חיפש ללמד זכות על השטן??

אלא יתכן לתרץ שאכן השטן התכווין לטובה – לשם שמים, להמליץ על שלמותו של אברהם אבינו, ככתוב **במשלי** טז' ז' **"ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו"**, והיות ואברהם אבינו היה תמים עם הקב"ה ושלם בכל, לכן גם השטן אהב אותו כי לא היה באברהם אפילו נקודה מזערית של רוע או חוסר טוב.

והיות והשטן השלים עם אברהם אבינו דווקא בגלל שלימותו המוחלטת, לכן הוא נלחם שהקב"ה יסכים עמו שהוא מושלם יותר עוד יותר מאיוב, וההוכחה הגדולה

וזהר לבנו – יום כיפור

ואנא זכור נא, אם תזלזל ברבנים שאינם רבני קהילתך, דע לך שבניך בליבם יחשבו הרי רבני הקהילה השניה דומים הם בכל מעלה הנראית לרבני קהילת אבי, ואם אבי מסוגל למרות מראם הטוב ותפילתם ולימודם לטעון שהם לא רבנים ולא שווים כלום אלא רשעים הם, בסוף בנך ישרדך את השיטה ויגיד שגם רבני המשפחה רבני אביו, גם הם לא שווים כלום, ורשעים הם ואינם צדיקים בדיוק כפי שהרבנים האחרים לא שווים ואינם צדיקים. ובסוף הבנים יצאו לתרבות רעה, כי יזלזל בכל היקר לך וליהדות, ויבז בקול רם וילעג לרבנותך ולכל היהדות, והדברים מפורסמים וידועים.

אלא תכבד רבותיך, ותלמד בניך לא לדבר סרה ברבנים, אלא חנכם שרבותינו גדולים לא בגלל שאחרים קטנים ורעים, אלא רבותינו הם המתאימים לנשמותינו, וכשתראה בטוב ירושלים כל ימי חיך, תזכה לראות בנים לבניך שלום על ישראל, בנחת ובשמחה ובשלום.

כי יום כיפורים הוא לכפר עליכם לפני ה' אלקיכם – מפטיר יונה א'

ישראל אזי ה' ימצא עם אחר שיצער את עם ישראל?? או שעם ישראל יענשו ממגפה בלי צורך שעם אחר יענישם??

ואכן, מצאתי מפורש סיבה אחרת מדוע יונה ברח, וסיבה זו כתובה ברש"י רד"ק וגם במצודת דוד שיונה פחד שהגויים בנינוה תכף ומיד בשומען את ההזהרה מהנביא לחזור בתשובה מיד הם יחזרו בתשובה, ואילו היהודים למרות הזהרות הנביא לא יחזרו בתשובה ואולי רק לאחר זמן רב הם יחזרו בתשובה, ויצא מזה קטרוג עצום על עם ישראל שלא חוזרים תכף בתשובה, לכן ניסה יונה לחמוק ולברוח מהשליחות להחזיר בתשובה את אנשי ננווה.

ולפי זה אפשר שמה שכתוב "ויקם יונה לברוח תרשישה", ולא כתוב בקצרה "ויברח יונה", ללמדנו שהייתה קימה וגדלות ליונה בברחה זו, כי כוונתו הייתה להגן על עם ישראל, כירובעל שהגן על עם ישראל ואמר לו הקב"ה "לך בכוחך זה והושע את ישראל".

ואכן אנשי ננווה תכף ומיד חזרו בתשובה כששמעו הזהרת הנביא, ואם כן צדק יונה בחששו העצום שזה יהווה קטרוג עצום נגד עם ישראל, ולמה אילץ אותו הקב"ה בכל זאת לבצע שליחות זו??

ויתכן שעל כן גלגל הקב"ה שיקראו כל דברי נבואת יונה וקריאתו לחזור בתשובה, אצל כל קהילות עם ישראל ביום כיפור בשעת המנחה, כי אז בנקל כל עם ישראל חוזרים ומתעוררים בתשובה כי יום תשובה וכפרה היא, ורבים מעם ישראל מקבלים חיזוק עצום הלכה למעשה מדברי יונה, וממילא אין כאן שום קטרוג על עם ישראל. **אלא** אדרבא יונה רואה שעם ישראל בנקל ומיד מתעוררים בתשובה מדבריו למרות שנאמרו לגויים – נינווה, ועוד מתאמצים לקנותה בדמים מרובים יותר מכל העליות של כל ימות השנה כולל החגים וימים נוראים, כי יקרים דבריו ביותר לעם ישראל, כי מדבריו עם ישראל מתעורר תכף ומיד, כי לה' הארץ ומלואה וכל הפתרונות לכל תעלומה ולכל קושי ובעיה, מפני בינתו מי יעמוד.

ללמדנו שתמיד תמים תהיה עם ה' אלוהיך, והשלך על ה' יהבך והוא יכלכלך, ברוחניות ובגשמיות, כי ה' יודע כל החשבונות ולנו אין ידיעה בחשבונות של מעלה, ולכן נדבק בהקב"ה והוא יעשה לנו את הבלתי יאמן וממקומות הכי פחות צפויים הוא מסוגל לפתור לך כל קושי וכל צער וצוקה, וכי היד ה' תקצר?? רק אמונה ותראה נפלאות, ואמונה הכוונה אמונה אמיתית.

מפטיר יונה – יונה חשב לברוח לתרשיש – טוניס, מה חיפש דווקא שם??

במפרשים כתוב שתרשיש זה טוניס – וכי למה רצה לברוח עד לטוניס? אם מטרתו לברוח לחו"ל ששם אין נבואה שורה, מדוע להרחיק עד טוניס?? ואולי כי ידע שיהיו שם עיר של ריכוז גדול מאוד של צדיקים קדושים וכהנים בטוניס בדורות הבאים, בפרט באי גרבה של הכהנים הצדיקים, שסירבו להקים שם ביי"ס של אליאנס המשכילים, ולכן רצה שיזכה בזכותם להגנה שה' יוותר לו על השליחות ולא יכריח אותו לעשות שליחות זו שסבר שזה יפגע בעם ישראל.

לחזור בתשובה ולהתעורר ולא להיות אטום יונה ב'

להאמין שצירוף מקרים זה סוג של דיבור ה' עם האדם, וחובה גמורה על האדם לתת לב על כך.

בכל מקום, וכאלו יאמר הנה גם בים מצאה אותי יד ה' וכאלו יכריחני ללכת לנבואות על נינווה, ועל חינוס ברחתי בחושי שפה לא יבוא אלי דבר ה', והנה כאלו באה.

ביום כיפורים במנחה שלפני נעילת היום, קוראים מפטיר יונה, ויש שקונים אותו בדמים מרובים, והנה בלומדי עם תלמידי היקרים ביותר מכיתה ז' בת"ת תורת אמת בני ברק, התחדש מהלך נפלא, מדוע קוראים הפטרה זו בשיא קדושת היום??

והנה הפסוקים הראשונים (א) ויהי דבר ה' אל יונה בן אמתי לאמר: קום לך אל ניווה העיר הגדולה וקרא עליה, כי עלתה רעתם לפני: (ג) ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה', וירד יפו וימצא אניה באה תרשיש ויתן שכרה וירד בה לבוא עמהם תרשישה מלפני ה':

וכתב המצודת דוד, וקרא עליה - ר"ל שיוכיחם ויזהירם, ועדיין לא פירש לו מה יקרא. כי עלתה רעתם - ולפי שננוה הוא ראש מלכות אשור, רצה הקב"ה להחזירם למוטב למען ישמשו בעתיד כמקל להעניש את עם ישראל:

ומיד חקרתי עם תלמידי הנפלאים, האם יונה קיבל את כל הנבואה רק הפסוק הראשון הוא כביכול כותרת, ותוכן הנבואה מפורטת בהמשך ספר יונה, או שאכן יונה לעת עתה קיבל רק את הכותרת ולא קיבל את פירוטה??

ונראה שאכן יונה לא קיבל את כל הנבואה שלכן ניסה לברוח ולא לקבל את המשך הנבואה, כי נביא שמקבל נבואה חייב למוסרה ואסור לו לכבוש נבואתו, ואכן זכיתי ומצאתי מפורש במצודת דוד בפסוק ג' שאכן יונה ברח כי לא רצה לקבל את פירוט הנבואה, ועל כן אינו חייב מיתה ביד שמים – כמבואר ברש"י דברים יח' כ'.

ובכל זאת מדוע ברח יונה מפני רצון ה'?? אז על פי האמור קודם במצודת דוד לכאורה זה מובן, כי יונה לא רצה שנינווה - אשור יחזרו בתשובה כי הם בעתיד ישמשו שוט נגד עם ישראל, השאלה היא אולי יונה לא קיבל פרט זה בנבואה, אולי הקב"ה לא גילה לו פרט זה, ואם כן מדוע סירב יונה לעשות רצון ה'?? וגם על הצד שידע זאת, וכי חסר דרכים למקום, אם הקב"ה יצרה להעניש את עם

וטהר לבנו – יום כיפור

ואיך באה ליונה דבר ה' כנבואה בלב הים, היה זה בצירוף מקרים – וזה נחשב לדבר ה' כנבואה.

והצידוף מקרים הוא, א. על פי רש"י בפסוק ז', שרב החובל ועוזריו המלחים בראותם שכל התפילות של כל נוסעי הספינה לא עזרו, אמרו לכו ונפילה גורלות. **ומסביר רש"י**, כי ראו ששאר האוניות שטו בים בשלום, ורק אונתיים סבלה מגלים שהרימו אותה והפילו אותה, מזה הם הבינו שזה לא מקרה אלא השגחה עליונה, שאמרו שאנחנו נענשים בשביל אחד מאתנו, ע"פ פרקי דר' אליעזר.

ב. וכמו כן, מפרש **המצודות דוד** שהם עשו הרבה הגרלות, כי לא רצו לסמוך על גורל אחד, כי פן במקרה נפל על זה, אבל כשיפול פעמים מרובות על אחד זה נראה שאינו מקרה, ובלי"ע בסוף אביא סיפור מדהים על הגרלה שערכתי.

ג. וקודם אקדים שיש לתמוה כמה תמיהות, שהנה פלא שכתוב שיונה כשכולם התפללו לאלוהיהם, הוא ירד לשכב ונרדם, וזה תמוה ביותר, הרי האונייה כביכול עפה מגובה הגל ללמעלה ונחתה בבת אחת במהירות מגובה הגל ללמטה כי כך האונייה חישבה להישבר מהמכות הקשות של הנפילות, ואיך יונה הצליח לשכב ולהירדם במצב שכזה?? וכי אפשר להירדם במעלית מקולקלת או במתקן בלונה פארק שנוחת בנפילה, גם אם תדע שזה לא מסוכן להירדם לא תצליח כי עליך לאחוז חזק בכדי לא לקבל מכה או לעוף??

וגם פלא עצום שרב החובל מעיר את יונה ואומר מה לך נרדם קום קרא לאלוקיך, ולא מצאנו כלל שיונה שמע בקולו והתפלל, אלא מיד כתוב שעשו גורלות לדעת בגלל מי זה??

ועוד קשה, לאחר שיצא הגורל על יונה, מדוע אמר להם שאוני וזרקוני לים, היה עליהם לצוותו שיקפוץ בעצמו לים, בפרט שהם פחדו לזרוק אותו כפי שכתוב בפסוקים הבאים שטענו לה' שהם לא אשמים רק אין להם ברירה כי זה רצון הבורא??

ועוד קשה, **שהמצודות דוד** על יונה בפסוק יד' שהמלחים התפללו, **אל נא נאבדה** - לא נהיו עתה נאבדים בעון שנשלח יד בנפש האיש הזה להשליכו אל הים. **ואל תתן וגו'** - ר"ל אל תחשב לנו כאילו שפכנו דם נקי. **כי אתה ה'** - ר"ל הלא הכל בידך ומעולם עשית כאשר חפצת, ואם היה חפצך להמיתו שלא על ידינו הלא אין מעצור בידך להמית אותו לבד, אלא ודאי הגזירה היא להמיתו על ידינו :

ולכאורה, נכון שהקב"ה לא רצה להורגו לבד, כי אם כן היה ביד ה' להורגו קודם או אפילו באונייה במכת ברק מכוונת לו, וגם כתוב שהם חתרו לחזור לחוף חזרה ולהוריד שם את יונה אבל פתאום הגלים הגיעו מכיוון החוף ודחפו את האונייה ללב הים, ומזה הם הבינו שמטרת

על כל פנים חובה עלינו כיהודים להשגיח בהשגחת ה' עמנו – ולא לתלות זאת כיד המקרה חלילה, וחשוב לדעת, שמי שמקפיד לראות יד ה' בכל מקרה ולפרסם את השגחת ה' לאחרים, אזי יזכה לכתוב, נודה לך ונספר תהילתך, על ניסך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב בוקר וצהרים, כמאמר הגמ' ב"ב ט' הרודף לעשות צדקה ה' מזמן לו לתת צדקה.

אגב רש"י כתב שהטענה הראשונה שהזכירו על יונה, שנהג ביושר עם בני אדם, וזה מזכיר שהתביעה הראשונה למעלה נתת באמונה ובה כלול כל הנוגע ליושר האדם שאין בו עבירות, ומשם שאלו על חטאי המדינה או עמו.

תשובת אנשי נינוה – מכווערת ומזוייפת

ידידי הגאון רב אהרן פסין שליט"א הוסיף שבירושלמי תענית פ"ב ה"א ובפסיקתא דרב כהנא, פיסקא כ"ד) כתוב שלא הייתה תשובתם תשובה אמיתית, וז"ל המדרש: "אמר ריש לקיש: תשובה של רמיות עשו אנשי נינוה".

ויישל כוח עצום על הוספה זו, כי בדרך חדשה זו אפשר להסביר שמצד אחד יונה לא רצה להוכיח את אנשי נינוה,

ה' שיונה יזרק לים, השאלה היא מהיכן להם שעליהם לזרוק את יונה, אולי הקב"ה רוצה שיונה יקפוץ בעצמו בגלל שמסכן את כולם כמין רודף?

אלא נראה, שיונה הצדיק לא סבל כלל ממשברי הים, וכפי שהאוניות שלידם לא סבלו מגלים, כך יונה לא סבל, כי כלפיו לא היו גלים, ואכן זה היה נס גלוי, שלכן הצליח לשכב ולהירדם, ולכן פנו אליו בכבוד ולא בכעס ועצבים מתוך לחץ ופניקה כצפוי מהם, כי ראו נא איך חקרו אותו בעדינות ומתוך עומק בשאלות ולא מתוך כעס וכו'.

ולכן יונה לא התפלל כי הוא ידע שהוא לא סובל, וגם המלחים מיד הבינו שאין צורך בתפילתו, כי הוא לא סובל אלא בנס רק הם סובלים, ולכן הם לא המתינו לתפילתו, אלא מיד עשו גורלות לדעת מי אשם במצב מוזר זה שברור היה להם שיד ה' בלבד הייתה בדבר.

וברגע שהתברר להם שהם סובלים בגלל יונה הצדיק, הם הבינו מתוך כך שהוא אינו סובל כלל, רק הם, זה מהווה סימן שעליהם מוטל השלכת יונה לים.

ומתוך שהם ראו את הגחת הבורא מתוך שפירשו נכון את מקרי ה' בעולם, כהשגחה מכוונת ומדויקת של הבורא בעולמו, ממילא הם התגיירו כדברי רש"י, וקיבלו עליהם להקריב קורבנות בבית המקדש.

ומתוך כל זה, גילה גם יונה, שהקב"ה כביכול מדבר עמו גם בספינה ומחייבו ללכת להחזיר בתשובה את אנשי נינוה, ולמרות שכתוב שה' לא נתן לאונייה לחזור ליפו כרצון המלחים, ולכאורה נינוה שזה אשור הוא מצד ימין ליפו – מזרח, ואילו ההפלה לתרשיש - טוניס זה לצד שמאל -מערב, אם כן איך למד יונה שה' מחייבו בפעולות אלו שיחזרו לנינוה?? הרי כיוון הנסיעה היה הפוך?

אלא יונה שחשש שגויים יחזרו בתשובה ואילו יהודים לא יחזרו בתשובה, והנה כאן ראה שהקב"ה זימן לו נציג מכל 70 האומות, וכולם חזרו בתשובה והתגיירו מתוך הכרת כוח ה' והשגחתו, ולא מתוך אימה כי כאשר השליכו את יונה כבר סר מהם מר המוות, בכל זאת הם כולם התגיירו, וזה הוכיח ליונה, שהקב"ה מסוגל לגרום את הקטרוג על עם ישראל שגויים חוזרים בתשובה בנקל, גם בלי שיונה יפעל ויעשה מעשה כל דהוא.

ולכן הבין יונה שאין עליו לקפוץ מהספינה למרות שהוא כביכול רודף, אלא הוא הבין שה' רצה להוכיח ליונה שבלי שיונה יפעל כלום, ממילא יתחזקו ויתגיירו הגויים.

והיות והקטרוג על ישראל שממנו חשש יונה כבר התקיים, בזה שכנע ה' את יונה שילך ויחזיר בתשובה את נינוה.

על כל פנים חובה עלינו כיהודים להשגיח בהשגחת ה' עמנו – ולא לתלות זאת כיד המקרה חלילה, וחשוב לדעת, שמי שמקפיד לראות יד ה' בכל מקרה ולפרסם את השגחת ה' לאחרים, אזי יזכה לכתוב, נודה לך ונספר תהילתך, על ניסך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב בוקר וצהרים, כמאמר הגמ' ב"ב ט' הרודף לעשות צדקה ה' מזמן לו לתת צדקה.

אגב רש"י כתב שהטענה הראשונה שהזכירו על יונה, שנהג ביושר עם בני אדם, וזה מזכיר שהתביעה הראשונה למעלה נתת באמונה ובה כלול כל הנוגע ליושר האדם שאין בו עבירות, ומשם שאלו על חטאי המדינה או עמו.

כי פחד שיהיה קטרוג על עם ישראל מכך שהם חזרו בתשובה במהירות.

וכן זה עצמו מסביר את הצד השני, שהקב"ה התעקש לשלוח את יונה בכל זאת להחזיר בתשובה את אנשי נינוה, כי זה יוכיח את ההבדל בין תשובה של יהודים לתשובה של גויים.

וזהר לבנו – יום כיפור

אבל למרות כל זאת, הקב"ה קיבל את תשובתם המזויפת החוצפנית והמכוערת, ואולי כי זה משמש לימוד זכות עוצמתי לעם ישראל, כי זה מחייב גדול להקב"ה לקבל תשובת עם ישראל בפרט ביום כיפור שיהודים באמת חוזרים בתשובה מתוך הכנעה מוחלטת ומתוך וידיים רבים ובושה איומה מבורא עולם, ולכן אפילו על צד שלא יחזיק תשובתם מעמד טובים הם מאנשי נינוה.

ויתכן עוד שהסיבה שהקב"ה בחר לקבל תשובת אנשי נינוה למרות רשעותם ותשובתם המזויפת, כי העיר נינוה נבנתה דווקא מסיבה של התרחקות מחטא.

וכפי שכתוב בבראשית י' יא' "מן הארץ ההוא יצא אשור ויבן את נינוה – הוא העיר הגדולה", וכתב רש"י: מן הארץ – כיון שראה אשור את בניו שומעים לנמרוד ומורדים בה' לבנות את מגדל בבל פרש מתוכם (ב"ר):

כמו כן רש"י כתב שנינוה מכונה העיר הגדולה שנאמר (יונה ג') "ונינוה היתה עיר גדולה לאלוקים", דהיינו היות והעיר נבנתה במטרה קדושה להתקרב לה' ולהתרחק מעבירה, היא אכן גדולה וחשובה לה', ולכן הקב"ה דאג להחזיר בתשובה את אנשי העיר, וגם הסכים לקבל את תשובתם הלקויה והמכוערת כי בכל זאת העיר נבנתה על טהרת הקודש וזכותה רב מאוד.

והגאון רב אהרן פסין סיכם זאת – שנראה ונלמד מזה חסדי ה', א. שאפילו תשובה כזו הוא מקבל והראיה שלא נהפכה נינוה, לא בתחילה ולא בסוף. וכן ללמדנו שהנה גדולה מידה טובה ממידת פורענות, ואם כן, אם נשוב בתשובה שלמה על אחת כמה וכמה שה' יקבלה ברצון ובאהבה רבה, ואין לשער ואין לתאר הטוב שיעניק לנו ה' כשנשוב אליו באמת בלב שלם.

וכמו כן נלמד מזה את גודל החשיבות להקים בית בקדושה וכל בנייה שהיא במטרה לברוח מהחטא ולחנך כראוי את הילדים הקב"ה דואג באופן אישי לילדים שיחזרו בתשובה.

לחזור בתשובה בקיצוניות כשרואים קיצוניות רעה – יונה ג'

זה מצב קיצוני ומסוכן שאדם מאבד את דרכו, כי יש רשעים שהם מלאים חרטה, אבל רשע שסבור שצדיק הוא ואינו אשם על כל פנים שלא מגיע לו עונש – זה הכי גרוע וזה הכי מסוכן שעליו ה' מזהיר **דברים כט**, יא שאותו רשע "בשומעו את דברי האלה והתברך בלבבו שלום יהיה לי כי בשרירות ליבי אלך למען ספות הרווח את הצמאה – לא יאבה ה' סלוח לו, כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא, ורבעה בו כל האלה הכתובה בספר הזה, גפרית ומלח שרפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמח ולא יעלה בה כל עשב כמהפכת סדם ועמרה אדמה וצבאים אשר הפך ה' באפו ובחמתו".

ואכן זו הייתה גם חטאת סדם ועמורה שחשבו שהם אנשי מוסר וצדיקים והם תלמידי אברהם אבינו, וכפי שכתבתי בפרשת וירא, שכתוב באבות פרק ה' משנה י' "האומר שלי שלי ושלך שלך, זו מדה בינונית, ויש אומרים, זו מדת סדם". ופלא עצום איך לתנא קמא במשנה, זו דרך בינונית ורגילה, ולדעה השנייה זו מידת סדם! שהיו רעים וחטאים לה' מאוד, איך יתכן שינוי חד כל כך בדעות התנאים???

ויתכן, שאנשי סדם ברגע שקיבלו על עצמם מוסריות כביכול טובה **עיוותה, שלא לחמול על דלים**, זו מידת אכזריות, ועוד טענו שהם תלמידי אברהם שאמר "הרמתי ידי אל ה' אם מחוט ועד שרוך נעל, ואם אקח מכל אשר לך, ולא תאמר אני העשרתי את אברם", מזה בעיוותם הוציאו השקפה ודרך חיים כביכול מוסרית וטובה, שכל אדם יחיה ממה שיש לו ולא על חשבון השני, אפילו לא חוט פשוט כלום לא מהשני, בקיצור שלי שלי ושלך שלך!!!

אבל ממוסריות מעוותת מגיעים גם הידרדרות מוסרית קשה, כפי שאנשי סדם מרחו בדבש את בתו של לוט שגמלה חסד והיא מתה באכזריות ממיליון עקיצות של דבורים, ועוד מעשי זוועה אחרים שעשו רח"ל, כי כאשר יש עוות מוסרית האדם מידרדר למדרון עמוק בלי לחשוב

א. שגויים אולי שבים מהר בתשובה אבל היא תשובה מזויפת שאינה מחזיקה מעמד וכולם בסוף חוזרים לסורם, לעומת עם ישראל, שחוזרים בתשובה מעומק הלב, ורבים נשארים בהשפעת התשובה לאורך ימים ושנים, וחלקם עד סוף חייהם.

ב. שתשובת הגויים מכוערת היא, כי הנה בבבלי תענית טז, א' ובירושלמי תענית פרק שני הלכה א' (ח: - ט.) מובא שאנשי נינוה גרמו לבהמות לצעוק על ידי הפרדת העגלים מאמותיהם, ואנשי נינוה בחוצפתם (ירושלמי על "ויקרא בחזקה" כביכול איימו או כביכול באים לסחוט את ה' - אם אתה לא מרחם אנחנו לא מרחמים.

ג. הירושלמי דורש שהחזירו רק את החמס שזמין בידם ולא את החמס שאינו בידם אלא טמון בבית, ואת גזל וחמס שהיה טמון בביתם למרות תשובתם הם לא החזירו.

ואולי לכן חרה ליונה מאוד, כי בסוף הם חזרו בתשובה מזויפת וזמנית, וגם חזרו לרעתם, ובכל זאת הם לא נענשו, ולכן הוא נראה לבריות כנביא שקר, ומרוב צערו ביקש יונה למות, כי יש כאן חילול ה', שכביכול רימו אנשי נינוה את ה', וליונה הנביא כאב החילול ה' שנגרם על ידו.

והגאון רב אהרן פסין סיכם זאת – שנראה ונלמד מזה חסדי ה', א. שאפילו תשובה כזו הוא מקבל והראיה שלא נהפכה נינוה, לא בתחילה ולא בסוף. וכן ללמדנו שהנה גדולה מידה טובה ממידת פורענות, ואם כן, אם נשוב בתשובה שלמה על אחת כמה וכמה שה' יקבלה ברצון ובאהבה רבה, ואין לשער ואין לתאר הטוב שיעניק לנו ה' כשנשוב אליו באמת בלב שלם.

וכמו כן נלמד מזה את גודל החשיבות להקים בית בקדושה וכל בנייה שהיא במטרה לברוח מהחטא ולחנך כראוי את הילדים הקב"ה דואג באופן אישי לילדים שיחזרו בתשובה.

כתב רש"י: למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה? לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין שהוא מביא לידי ניאוף ע"פ הגמרא סוטה ב'. ויש לשאול מדוע דווקא על עבירה של סוטה מצאנו את המושג הרואה יזיר עצמו?? ולא מצאתי זאת על העבירות אחרות??

ויתכן שכאן יש מצב מאוד מסוכן, כי כאן מדובר שאשה הסוטה עשתה עבירה חמורה, והיא נתפסה והובאה לבית המקדש ושם במעמד מיוחד היא שומעת מהכהן שאם היא לא תודה על העבירה שהיא עשתה אזי **בטנה תתפוצץ** והיא תמות **בניבול קשה ובביזיון מחפיר**, ובכל זאת אותה אשה **חוטאת ולא מודה, הייתכן???** וכי מתאבדת לדעת היא?? ועוד איבוד לדעת במיתה הכי קשה והכי מנוולת?? היתכן?? **וכמו** כן מדוע באשה סוטה כתוב "תשטה אשתו ומעלה בו מעל" ולא כתוב שחטאה ומעלה בה' ובתורתו??

ויתכן, שאשה זו שמסכימה למות ולא להודות, היא לא אשה שיצרה תקף עליה, כי אשה כזו מוחקת הנאת העבירה בתשובה והכנעה בפני בורא עולם ולא תוסיף חטא על פשע שימחק שם ה' במים, אבל אשה זו שמסכימה למות וכביכול יקוב הדין את ההר, ולא איכפת לה מכלום, זו אשה שחטאה לא בגלל תאוה ובאמת לא התכוונה לחטוא נגד ה' כי בליבה כביכול יש יראת שמים, אלא היא כועסת על בעלה מכל מיני סיבות, ולכן היא מעלה מעל בבעלה כנקמה ועונש או כביכול לחנך אותו, או כי בעלה פגע בכבודו, לכן היא נקמה בו דווקא – "מעלה בו מעל"!!

ויתכן, שאשה כזו, לא מודה באשמה, היא לא סבורה שהיא נטמאה, היא חושבת שה' מבין אותה ומסכים בדרכה היא, כדרך הרבה חוטאים הסבורים שהעבירות שלהם מצוות הם וזה רצון ה' האמיתית!!! וגם בשערי מוות היא לא שבה בתשובה, ואכן היא מתה מתוך רשעותה בניבול עצום, ועדיין סבורה היא שהיא צודקת ומאשימה את כל העולם.

וזהר לבנו – יום כיפור

רגע טעיתי!! אוי חוטא אני!!! אלא לבו מפעיל שרירים חזקים ועוצמתיים!! אין בו מקום יותר לתיקון הדרך.

ובעת לומדי בנביא **יונה פרק ג'** עם תלמידי היקרים והנפלאים **"כיתות ז' בת"ת תורת אמת" בני ברק**, למדנו את הכתוב שאנשי נינווה שנבהלו מאוד מדברי יונה שעוד 40 יום נינווה מתהפכת, והם קראו צום והלבישו שקים והתפללו לה' שיציל אותם מהגזירה הרעה, אבל אומר **המלבי"ם** הם לא חזרו בתשובה עד שהמלך דרש זאת מהם, ולמרות שהרד"ק אומר **שנגזר עליהם להתהפך כי חטאו כסדום ועמורה**, בכל זאת אומר **המלבי"ם** אנשי נינווה לא חשבו שיש להם על מה לחזור בתשובה.

וזה פלא שהרי כתוב **ברד"ק** שאפילו החריבו ביתם מחמת הקורה הגזולה שהעמידה את ביתם, ומדוע היו בטוחים שהם צדיקים גמורים ולמרות פתחה של גהינום שהרי האמינו שהעיר תתהפך בכ"ז לא חשבו שיש בידם עבירות?! **אלא** היות והם בנו את חייהם בערכים של כביכול צדק ויושר והגינות כאנשי סדום וכאמור, לכן נסתם ליבם כשריר ולמרות הגזילות הם היו אטומים לחזור בתשובה על פתחה של גהינום, ולכן גם הזהירם הקב"ה למרות שהם גויים כפי שהזהיר אנשי המבול שמלאה סאתם כמבואר בתחילת יונה במפרשים.

והנה כשחזרו אנשי נינווה בתשובה כתוב **"וירא האלקים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה**, וינחם האלקים על הרעה אשר דבר לעשות להם ולא עשה", וחקרנו עם התלמידים היקרים מה הכוונה **"מעשיהם"**, הרי הכי חשוב תשובת הלב ככתוב במשנה בתענית **"קרעו לבבכם** ואל בגדכם ושובו אל ה'!"

בתשעה בערב – כל המתענג ואוכל בתשיעי

לשטן לקטרג בליל יום כיפור, בטענה שאצל הגוים היום מתחיל מהבוקר (וכך היה אצל היהודים עד מתן תורה – **חז"ס ע"פ ההפלאה**, כפי שהארכתי **בעלון שבועות**) ואילו ליל יו"כ"פ זה עדיין לילה של ט', לכן התורה אומרת בתשיעי בערב זה נחשב יום כיפור גם לטענת השטן הזו שזה עדיין לא עשירי, בכל זאת אין לך רשות לקטרג על עם ישראל בלילה זה.

ואכן מצאנו כלפי יום כיפור שמתייחסים למניין הגויים כלפי הקטורת 368 מנים היו בה כמניין ימות החמה מנה לכל יום ושלושה מנים יתרים שאותם מכניס כהן גדול מלא חופניו ביום כיפור בקודש הקדשים, כי הקטורת היא כנגד קטרוג השטן, כדברי המדרש רבה **אמור (ז) בטעם אמירת מזמור לדוד**, שאורי בריה וישעי ביום הכפורים, צרי ואובי לי בימות החמה שס"ה יום **השטן גימטריא שס"ד**, שכל ימות השנה השטן מקטרג **וביום הכפורים אינו מקטרג**, אמרו ישראל לפני הקב"ה **אם תחנה עלי מחנה של סמא"ל לא יירא לבי שהבטחתי בזאת יבא אהרן אל הקדש, דהיינו בקטורת**.

אז גם כלפיי יום ולילה הקב"ה סתם פרצה שלא יהיה על עם ישראל קטרוג בליל הקדוש וכאמור קודם.

כוונות והשתפכות הנפש בברכות ראשונות של 18 בימים נוראים

למרות שבזמן הגאולה **תם זכות אבות**, אבל בכל זאת, **זכות אבות עוזר** שאנחנו **ניחשב לבני האבות** למרות מרחק הדורות, ולמרות דרגתנו הנמוכה ביותר, ומוסיפים שמביא **גואל למען שמו כי כך התחייב**, אבל בכל זאת שזה יהיה באהבה - **ולא בכעס מחמת האילוץ וכי אין ברירה**.

לכן מתאים ההוספה **"זכרנו לחיים למענך"**, - שתן לנו חיים למענך, כי אם **נצליח לשפר דרכנו** בשנה חדשה זו,

כלפי תאריך יו"כ"פ כתוב בתורה 2 פסוקים, **"אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא מקרא קדש יהיה לכם ועניתם את נפשותיכם והקרבתם אשה לה"**, והפסוק הנוסף **"שבת שבתון הוא לכם ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם"**.

ובגמרא יומא פא' הקשו הרי יו"כ"פ זה בי' ולא בתשיעי? אלא כל המתענג ואוכל בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי, ומשמע **מהר"ם** שדרשת ר' **חייא** הוא **דרשה גמורה ואסור להתענות בערב יו"כ"פ מה"ת**, 2. אך **לכס"מ** וב"י נראה שדעת הר"מ שזה **רק אסמכתא – דרבנן**.

וקשה לכל הדעות שהרי התורה התבטאה בתשיעי בערב, ומצוות האכילה ערב יום כיפור הוא בעיקר ביום, **גר"א וערוה"ש תרד"ה**, ומכל מקום כתבו כמה פוסקים, שגם באכילה בליל תשיעי יש קצת מצווה - **ב"ח, ברכ"י**.

ואולי יש לפרש, כפי פשטות הפסוק שמדבר על עצם יום כיפור ולא על ערב הצום, שהיות ולשטן אין לו רשות לקטרג על עם ישראל ביום כיפור כדברי **המדרש בפרשת אמור** **שהשטן בגימטריא 364**, בכל זאת יש אולי פרצה

בראש השנה התשפ"א לצערי התפללתי ביחידות בבידוד, ובבכי ובהתרגשות עצומה אמרתי ברכה ראשונה של 18, ועלו מחשבות אלו, שהנה אנחנו אומרים בברכה ראשונה שאתה ה' **התחייבת לאבות שתגאל את עם ישראל בכל מצב**, גם כשאין להם זכויות.

ובכל זאת לפני שאומרים ומזכירים התחייבות זו של ה' שיביא גאולה למען שמו, מזכירים **זוכר חסדי אבות**,

וטהר לבנו – יום כיפור

כנגד ימי השפּע, תן לנו פרנסה בשפּע וגם רוחניות בשפּע של התעוררות עצומה לתשובה.

ואם אני בבחינת מת ברוחניות אנא תחיה אותי, ואם אני אסיר בידי היצר אנא שחרני, ואם חולה אני לעשות עבירות רח"ל, אנא בכוחך ה' לרפאות חולים, ועיקר שלא אהיה מת ברוחניות כי כך תתקיים בי ההבטחה שאזכה לגאולה כי אני משתייך לאבות הקדושים, ולכן מבקשים אותך קדוש, תן להיכלל בקדושים שבכל יום יהללך סלה.

ואין זה תפילה פרטית, אלא כפי שטען לי הרב איתן שניידר שליט"א, שאנחנו מבקשים חיים למען העלייה הרוחנית, וכל זה בכדי שה' יביא גאולה באהבה כרצונו הטוב והמלא ברחמים עלינו תמיד.

7 שנים הוא חייב לי כסף - ומבטיח לשלם - ולא משלם לי שוב ושוב

כמה עשרות שנים אתה התחייבת לה' הבטחות וקבלות טובות, ואמרת זכרנו לחיים למענך אלוקים חיים, משתלם לך כי אני יהיה טוב מהיום, ושוב לאחר ימים נוראים נפלתי ולא קיימתי את ההבטחות - ואני בחוצפתי מבקש שוב זכרנו לחיים, כאילו אל תחפרו לי שלא קיימתי עד עכשיו את הבטחותיי משך שנים, ועוד יש לי חוצפה לבקש שוב למענך אלוקים חיים!!!

ועל זה אני רועד מפחד בימים אלו, איך אשא פני לבורא עולם?? איך?? עד כמה גס פנים אני מסוגל להיות?? ואולי כל מה שההוא לא שילם עד עכשיו זה רק בכדי ללמד אותי מוסר: מה איתי?? ובאמת זה מאוד וממש מפחיד אותי אבל, אולי בזכות שאני מחזק יהודים אולי יש לי תקווה, אולי, ואשתדל מהיום להתרחק מכל שמץ של עבירה בעוצמה רבה יותר, ולהשקיע יותר בלימוד התורה, אמן.

שהקב"ה יעזור שנתעורר בתשובה שלימה, ונזכה ליראת שמים טהורה עומדת לעד, ונזכה כולנו לקרבת אלוקים לי טוב, ולכל הברכות לנו ולכל ישראל אמן.

אָמֵנָם פֶּן. יִצָּר סוּכָן. בָּנו: בְּךָ לְהִצָּדֵק. רַב צֶדֶק. וְעִנְנו. סִלְחָתִי: קבלה עוצמתית ליום הדין, אולי גם לך יהיה קל לקיימה בס"ד

זה כבר סיבה להצדיקנו בדין!! כי בורא עולם מחפש להצדיקנו ולא להרשיענו

זה מידה כנגד מידה, כמו שאנחנו מנסים להתרחק ולחמוק ולא לזמן לנו חטאים, כך הקב"ה יתרחק מלהרשיענו, אלא אדרבא ישתדל להצדיקנו.

ואולי בקבלה טובה זו, יש הרבה יותר מפתחו לי פתח כפתחו של מחס, כי רוב החטאים באים מתוך בטלה וחוסר מעש וזמן ריק, וכך הקב"ה יפתח לנו שערי תשובה וקדושה כאולם, ויאמר "סלחת!!"

תשיעי ועשירי מערב עד ערב – חידוש משותף יחד עם תלמידי היקר מאיר שמחה בולג ני"ו

ולפי זה טוען תלמידי היקר מאיר שמחה בולג ני"ו שיוצא שעם ישראל צמו מתשיעי בוקר ברציפות עד מוצאי יום י', 36 שעות רצופות של צום, ולפי זה התחדש לענ"ד תשובה נפלאה, שהרי בגלל זה נקבע יום כיפור לדורות, והיות והצום שעשו התחיל בתשיעי בבוקר א"כ מובן שהתורה מזכירה כלפי צום יום כיפור גם את תשיעי, כי אכן הצום נקבע בגללם שאז בתקופת תיקון חטא העגל, הם עינו את נפשם בצום ארוך מתשיעי עד סוף עשירי.

אבל למעשה התורה לא דורשת צום של 36 שעות אלא **מערב עד ערב** 24/5 שעות בלבד, ויתכן שהיות ובסופו של צום נהפך להם ליום שמחה שהתבשרו בו שנתכפר להם, לכן כסימן לסוף טוב של שמחה אנו בטי' לקראת צום יוכ"פ הארוך, אוכלים ושמחים בכדי לבטאות את השמחה שהיה לאבותינו במדבר כשהתברר שהצום הועיל להם והסתיים בשמחה עצומה, כך אנו שמחים כי בטוחים אנו בה' שיחתום לנו שנה טובה, ושיהיה לנו שמחה עצומה אמן.

אזי יתקיים המביא גואל למען שמו באהבה, כי בטוחים אנו שהקב"ה מעדיף ושמח להביא גאולה באהבה

ועל זה אנו מוסיפים מלך עוזר ומושיע ומגן, שאנחנו מבקשים מה' שתעזור לנו ותציל ותושיע אותנו מהיצר שמחטיא אותנו שלא ניפול חלילה מהקבלות הטובות שקיבלנו בימים נוראים.

ותן לנו אבינו מלכינו להתחבר לכוח שנטע בנו אברהם אבינו ככתוב "כי ידעתי אשר יצווה את בניו אחריו ושמרו דרך ה'", ולכן מסיימים בברכת מגן אברהם, וגם שינתן לנו הכוח להילחם אפילו נגד כולם כמו אברהם אבינו.

ואתה גיבור, שכמו שיש טל אפילו בקיץ החם כך תן לנו כל יום התחדשות לאהבתך ויראתך, ובימי הגשמים, שזה

יהודי טוב חייב לי 1700 שקל על תרומה שהתחייב להדפסת וטהר לבנו, והדפסתי כי סמכתי עליו, וגם כתבתי הקדשה על תרומתו כראוי, אבל כבר כמה שנים שהוא דוחה אותי ולא משלם את חובו.

ולאחרונה הזכרתי לו שוב, והוא עונה לי האם לכולם אתה חופר כמו שאתה חופר לי??

עניתי לו האמת שכבר כמה שנים לא הייתה לי בעיה של תשלום חוץ ממך ועוד אחד!! ואז הוא הבטיח לי שעד 10 לחודש הוא ישלם, הגיע ה-10 ואז אמר לי אני בחל"ת ובקושי מקבל כסף, אז אל תחפור.

נפגעת קשות, וכי לחכות כמה שנים זה נקרא לחפור????

אבל אמרתי לעצמי, יוחנן, האם אתה לא מתנהג כמוהו??

שהקב"ה יעזור שנתעורר בתשובה שלימה, ונזכה ליראת שמים טהורה עומדת לעד, ונזכה כולנו לקרבת אלוקים לי טוב, ולכל הברכות לנו ולכל ישראל אמן.

חשבתי לעצמי, אולי אקבל ונקבל על עצמנו לא לחטוא כשמשעמם לנו לרגע, או שיש לנו זמן פנוי, כמאמרם בטלה מביאה לידי חטא, אלא רק חלילה כשיצר בוער בנו בלי שזימנו אותו אלינו...

ואולי זה הכוונה אם יצר סוכן בנו, - שלא אני הזמנתי את היצר אלי, אלא הוא סוכן בנו, הוא מיוזמתו בא כסוכן למכור לי מרכולו, אז בבקשה ריבונו של עולם קבלה זו אם אכן נעמוד בה מוכיחה שאנחנו אותך אוהבים באמת שבאמת אין רצונו לחטוא לך.

קודם הבאנו קושיית הגמרא יומא פא' שהרי יוכ"פ זה בי' ולא בתשיעי ככתוב "אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא", ומדוע כתוב "ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם"? ומתרתצת הגמרא אלא כל המתענג ואוכל בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי.

ובעת לומדי עם תלמידי המצויינים בכיתה ז' תורת אמת ב"ב בספר חיי אדם הל' ר"ה קלח', מצאנו כתוב מהתנא דבי אליהו, שהיהודים לאחר חטא העגל, בכל אותם 40 יום מא' אלול שעלה משה בפעם השלישית עם הלוחות החדשות ועד יום כיפור שירד משה עם הלוחות השניות, כל אותן ימים היהודים צמו בכל יום ויום ואכלו בערב, וביום אחרון דהיינו בעשרה בתשרי גזרו תענית שגם בליל י' צמו וגם בבוקר של י', ולפיכך נקבע אותו יום דהיינו יום הכפורים לכפרה לעולם.

וזהר לבנו – יום כיפור

כל דרכיו משפט צדיק וישר הוא

ואולי זה מדויק בפסוק, "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט קל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא", שיש להקב"ה "דרכיו", דהיינו כמה דרכים, יש דרך משפט של ר"ה שזה אמת מוחלטת, ויש דרך משפט של יום כיפור שהיא מידת החסד.

אבל שניהם דרכים ישרים שמביאים לשלימות, והקב"ה בכוונה שילב 2 הדרכים "תמים פעלו" לסייע גם לבינוניים לקבל שנה טובה, כי "צדיק וישר הוא", מחפש ליישר דרכנו מתוך צדקותו וטובו, ומתוך הכרת הטוב על טובו עלינו לעובדו בלב שלם מתוך שמחה שזכינו להיות בנים לאב אוהב ורחמן.

סרנו ממצותיך וממשפטיך הטובים ולא שוה לנו

ואומץ וכדברי המצודת דוד ר"ל כי ידענו אשר לבד בעזרתך ימצא היתום רחמים וחמלה עם כי חשש כוחו להתחזק מעצמו:

דהיינו שאנחנו כמו יתומים שאין לנו כוח לחזור בתשובה שלימה כראוי, ואין בנו כוח לטעון באמת שלא היה שווה לנו, אלא מכאן ולהבא נשתדל להיות טובים, ובכ"ז מבקשים מה' שירחם עלינו ויחזקנו ויקבל תשובתינו כאילו עשינו אותה בשלימות.

כמו כן הבאתי למורי ורבי את הכתוב בישעיהו נה (ו) דרשו ה' בהמצאו קראהו בהיותו קרוב: ומפרש רש"י קודם גזר דין, ולכאורה תשובה לפני ר"ה ויום כיפור, ובפסוק הבא מתואר איך עושים תשובה, (ז) יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבתו וישב אל ה' וירחמהו ואל אלקינו כי ירבה לסלוח: (ח) כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם ה': (ט) כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם:

ומפרש רש"י, (ח) כי לא מחשבותי מחשבותיכם - אין שלי ושלכם שוות, לכך אני אומר לכם יעזוב רשע דרכו ויתפוש את דרכי. ואיש און מחשבותיו - ויתפוש את מחשבותי לעשות הטוב בעיני, ומדרש אגדה כי לא מחשבותי אין דיני כדיני בשר ודם אתם מי שמודה בדין מתחייב אבל אני מודה ועוזב ירוחם (משלי כה):

והמצודת דוד מרחיב כי אין מחשבותי כמחשבותיכם, כי אתם חושבים שלא יועיל לכם התשובה ולבבי לא כן יחשוב. ולא דרכיכם דרכי - דרך בשר ודם לענוש את המורד בו ואין מועיל תשובה ופיוס אבל דרכי לא כן הוא:

והמלבי"ם כותב ולא דרכיכם דרכי - כי לפי דרכי שסללתי במצות שנתתי אל האדם יוכל לתקן עותתו ע"י חרטה לבד, שבני אדם לאדם לא יסלחו לאחר השחיתו להם ע"י שיתחרט המשחית, והם ממשיכים דרך ה' לדרך האדם מזה הצד, וא"כ עיקר המופת הוא דרכיכם! משיב אני ולא דרכיכם דרכי, דרכי אינם דרכיכם, רק גבהו מהם (הרחק רב):

ומוכח לכאורה שמספיק עזיבה מוחלטת בפה ובלב להבא את דרכו הרעה וזה מספיק כתשובה לפני יום הדין. וכל זה כי ה' ירבה לסלוח, אפילו אם אדם הרבה לחטוא ה' מרבה לסלוח.

אבל כאשר אדם טוען ולא שווה לי העבירות, בזה בוודאי מחזק את התשובה, ויותר מזה, הוא הופך את העבירות למצוות, כי טוען שלמרות שטעם מתיקות של עבירה בכל זאת מתיקות התורה והמצוות והתשובה עולה על מתיקות

המנחת חינוך במצוה שיא' אות י' דקדק בלשון הגמרא, שצדיקים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים - בר"ה, ולהיפך הרשעים, אבל הבינונים תלויים עד יום כיפור, זכו נכתבים, ומדייק המנ"ח שלא הזכירו בגמ' אצל הבינונים לשון נחתמים.

והפני יהושע מסביר פשר העניין, שבר"ה הקב"ה מתנהג במידת אמת, ולכן על כן הנכתבים בר"ה נחתמים כי חותמו של הקב"ה אמת, אבל ביום כיפור הקב"ה מתנהג במידת החסד שאין רשות לשטן לקטרג, וסולח ומוחל לעוונות עמו שזה מידת רב חסד, ולכן לא נזכר לשון נחתם כי אין זה הנהגת מידת האמת.

מרן הגאון רבי ישראל בונם שרייבר שליט"א בדרשת שבת שובה, שאל מה הכוונה ולא שווה לנו, וכי אם העבירה כן הייתה מתוקה ושווה לנו אזי אי אפשר לחזור בתשובה?? עוד הקשה מדוע הרמב"ם רק כתב על וידוי ביום כיפור ולא כתב על חובת התשובה ביום כיפור?

ותירץ שתשובה שבאה למחוק את העוונות אמורה להיות כמו התרת נדרים, שהתברר שהנדר היה בטעות ולכן התבטל הנדר, וכך בתשובה התחדש בחסדי ה' הטוב שאדם טוען שלא היה שווה לו העבירה וכמו שרבינו יונה מאריך בדוגמאות כמה לא שווה תענוג העבירה מול העונש וכו', ובכך אדם מוחק את העבירה כי היא מתבררת כטעות.

ולכן וידוי שאומרים שכל העבירות לא היו שווים לנו זה בעצם עיקר התשובה, ולכן כשהרמב"ם כותב מצוות וידוי ביום כיפור זה כבר כולל את מצוות התשובה ביום כיפור, וגם בכדי למחוק עבירה חייבים למחוק את מתיקות העבירה ולהוריד את מתיקותה בעינינו מול המרידות שנגרמת ממנה, כי רק כך היא נמחקת.

אומנם לאחר השיעור באתי למו"ר הרב שרייבר והקשתי לו בהפטרת שובה ישראל שאמרנו השבת פרשת וילך/שבת שובה, שכתוב שם (ב) שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעונך: (ג) קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו: (ד) אשור לא יושענו על סוס לא נרכב ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו אשר בך ירוחם יתום

ורש"י מסביר כמה הסברים והמצודת דוד הביא אחד מפירושי רש"י, קח טוב תמורתו כלומר מעשה הטוב שעשינו יגין מול העון. ונשלמה פרים שפתינו - ר"ל במקום הקרבנות פרים נשלם בו וידוי שפתינו:

ולא נכתב ברש"י שצריך להגיד לה' שלא היה שווה לנו העבירות, רק הטוב יקזז את העבירות וכדומה,

וגם לא כתוב אשור לא הושיענו לשון עבר אלא לשון עתיד, משמע שלא חזרו בתשובה על העבר בטענה שלא היה שווה להם, אלא שמעכשיו הם לא יאמינו שאשור וכוח סוסיהם יגן עליהם אלא רק ה'.

ולכאורה זה סותר את שיעורו של מרן שליט"א, שבכדי למחוק עוונות חייבים חרטה ולטעון שלא היה שווה העוונות?

אך מיד תירצתי למרן שליט"א, שעם ישראל מוסיפים "אשר בך ירוחם יתום", והכוונה היא שיתום אין לו כוח

וזהר לבנו – יום כיפור

ועיין שערי תשובה שער ב' כזכור לי שכתב שמן התורה מספיק לתשובה עזיבת החטא וקבלה לעתיד, וזכיתי שכיוונתי לראיתו מפסולי עדות שמספיק שבירת הכלים ולא כתוב שצריך וידוי וחרטה אלא עזיבה מוכחת וקבלה לעתיד.

ואולי אין ראייה מעדות ששם מספיק שיפסיק מרשעותו בכדי להכשירו לעדות שכבר אינו קל דעת ורשע שיחטא בעדות שקר כפי שעובר עבירות אחרות, אבל בשביל תשובה המנקה את העבירות אולי חייבים יותר.

ואומנם יתכן שחובת וידוי זה במקום שבירת הכלים של משחק בקובייה וכדו', כי ברוב העבירות שאומרים בוידוי לא שייך שבירת כלים שיוכיחו את עזיבת החטא, אז לפחות אומרים וידוי בהכנעה ובהכאה על הלב.

אגב כתבתי על הרמז המפורסם **שתמוז** זה ראשי תיבות זמני תשובה ממשמשיך ובאים, ואב ר"ת אלול בא, שהנה הפסוק בצירופי שם ה' על חודש תמוז שמכוונים במוסף ראש חודש, "זה איננו שווה לי", **שתחילת כל תשובה** היא עזיבת החטא שמהותו "כל זה איננו שווה לי", שכל תענוג ומתיקות החטא לא שווה לעומת הצער שציערנו את אבא ומה שאנו מורדים במלך מלכי המלכים, ולא שווה כנגד השכר הנצחי למתגברים והעונש הקשה לנופלים רח"ל.

תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם: כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור

תפילתנו, כמו שמצאנו מושג שה' חתר חתירה מתחת כיסא הכבוד לקבל תשובת מנשה שהרשיע מאוד.

ובכדי להבין מה זה הנאה ניצחית, ממחישים זאת על ידי הדוגמא שיום אצל בורא עולם זה 1000 שנה אצלנו בני האדם.

כמו כן משה רבינו רוצה שנבין את עוצמת הבורא האין סופי מול אפסיות הגוף שלנו וממילא ההנאות של הגוף החלש והזמני לא שווה שתשמש כחוצפה נגד בורא עולם האין סופי והעוצמתי ביותר.

וכמו כן יתכן שמשה רבינו ביקש שאם יהודי לא חוזר בתשובה בכל זאת, בשיא השפלות של האדם ה' יתן לו הרהורי תשובה ולא יתן לו להתייאש מחמת אומללותו, אלא מתוך המצוקה הכי קשה של האדם, יתחזק שאם יתחבר לבורא העצום והאין סופי, זה יעזור לו להתגבר ולעלות משפלותו הגשמית והרוחנית, חזרה למעלה.

כי יחשוב נכון שהכעסתי את בוראי אבל גם אם חטאי נגד ה' כל ימי חיי עדיין כלפי הקב"ה זה כרגע קטן כי אלף שנים אצל הקב"ה זה רק יום אחד, וממילא רק כרגע הכעסתי את בוראי, ולכן בוודאי **הקב"ה יקבל תשובתי ולא ימאס בי גם ביום אחרון**.

למחוק – נלמד מעולם המחשבים

המחוקים, ממש מדהים, ולפעמים מבהיל, למי שרוצה למחוק ראיות מפלילות.

והיה כתוב בהוראות של התוכנה, שאם שמת קבצים חדשים בדיסק, אז יתכן שהקבצים החדשים שהענתקת לדיסק נכתבו בדיוק על המקום של הקבצים שנמחקו, ואז כבר קשה מאוד לשחזר את הקבצים שנמחקו.

וחשבתי לעצמי, וואו!! כך זה בתשובה, שאם מוחקים את העבירות ואפילו עושים שחזור כאילו אני בן אדם חדש, עדיין היצר הרע יכול בקלות לשחזר לנו את העבירות כאילו לא מחקתי!!

העבירה, וזה מעלה עצומה, שמגדל את שם ה' בעולם ומקדשהו בעוצמה, ולכן זה נהפך לזכויות.

וכפי שטען מו"ר בשיעור, שמדוע אדם שהיה צדיק כל חייו ובסוף חייו מרשיע ומתחרט על כל המצוות שעשה הרי נמחקים לו כל המצוות?! והרי תשובה זה מתנה שה' חידש שאפשר לתקן, אבל להיפך מדוע שיפעל כמו תשובה שאפשר לבטל למפרע?!

והתשובה שתיירץ שברגע שאדם למרות כל המצוות שעשה כל חייו, מתחרט בסוף וטוען שכל המצוות לא שוות מול מתיקות העבירות, ממילא העבירות שעושה עכשיו הם בעוצמה הרבה יותר חזקה, כי הוא מוכיח שהם עוצמתיים יותר מכל מתיקות התורה והמצוות, ולכן נמחקים לו המצוות, כי הם משמשים לעוצמת העבירות שעושה עכשיו רח"ל.

ולכן יהודי שטוען שכל העוונות לא שווים, זה מעצים כל מצווה שיקיים מעתה, ובכל מקרה הקב"ה ברחמי ירחם עליו בעצם החרטה והקבלה לעתיד להטיב, אבל אם אפשר להפוך את העבירות למצוות על ידי חשבון אמיתי שזה לא היה שווה לו, הרווח עצום ביותר, ומי לא רוצה לנצל הזדמנויות להפוך את כל ההפסדים לרווחים!!!

בשבת קודש כי תבוא השנה תשפ"ג התקשתי וכי מה כביכול כוונת הטעם לעשיית תשובה, וכי עלינו לעשות תשובה כי 1000 שנים אצל הקב"ה הוא כמו יום אחד?!

אבל התשובה לכאורה היא פשוטה וכך נראה גם ממשמעות הפסוקים הבאים, שיהודי מתנסה בניסיון שהיצר הרע מפתה אותו בהנאת עבירה, אז משה רבינו המחנך הענק והרבה העצום של בני ישראל בתפילתו "תפילה למשה איש האלוקים", בא בגישה שאומרת גם על הצד שההנאה בעולם הזה הנאה היא כפי שהיצר מפתה אותך, עדיין זה לא שווה מול ההפסד של ההנאה הניצחית שמבטיח לנו בורא עולם, ולעומת זאת לא שווה מול הצער הארוך בעולם הניצחי.

ובמדור תהלים בפסוק תפילה למשה (מזמור ז'), רבי ברכיה אומר לא הניח משה זוית ברקיע שלא התפלל עליו, ולכאורה צריך להבין מה המשמעות להתפלל בכל זווית ובפרט שיש מושג שהקובע מקום לתפילתו אלוקי אברהם בעזרו?!

אלא יתכן שמשה רבינו התפלל בכל זווית שישפיעו דבריו ותפילתו על כל יהודי בכל מצב שאם ירצה יתעורר בכל טענות משה כנגד פיתויי היצר הרע, ושנוכל להתגבר תמיד בכל הדורות ובכל המצבים נגד היצר הרע, ותמיד תתקבל

יום אחד בחודש אלול תשפ"ב נמחק לי הקלטה של שיעור מרתק שמסרתי לתלמידי, והצטערתי מאוד כי רציתי להעלות את השיעור לאתר "קול הלשון" שם יצטרף לכאלף שיעורים שמסרתי בתנ"ך ומשניות וכללי.

אבל חבר מצא לי פיתרון, הוא נתן לי תוכנה מעולה למחשב בה הצלחתי לשחזר את הקובץ שנמחק לשמחתי הגדולה.

ואכן אפילו אם מחקת מסל מחזור ואפילו אם עשית שיחזור דיסק, עדיין התוכנה יכולה לשחזר את הקבצים

וזהר לבנו – יום כיפור

אבל אם נעשה הרבה מצוות במקום העבירות, ונלמד הרבה תורה ותפילה נתפלל כראוי, והמוח יתמלא בקדושה

במקום הטומאה, אז יהיה קשה ליצר הרע לשחזר לנו את העבירות ואת הטומאה שמחקנו מעצמנו.

בראש השנה אנחנו כקרבן עולה, וכמו מה אנחנו ביום כיפור?

בספר חיי אדם קלט', כתב שרק בראש השנה כתוב **"ועשיתם עולה"** ולא **"והקרבנתם עולה"** ככתוב בשאר החגים והמקומות, וכתב שזה בא ללמד שיש לכל אדם להרגיש בראש השנה כאילו הוא עצמו עולה לה'.

ובעלון ראש השנה הקשתי שלכאורה מסר זה מתאים יותר ליום כיפור שבו אנחנו כביכול לגמרי כל כולנו ברוחניות בלי אוכל ושתיה ויום שכולו ורובו ממש בתפילה ובדקות עד כלות הגוף והתעלות עצומה ברוחניות מתוך השתפכות הנפש לה' בשיאים המיוחדים ליום כיפור בלבד?!

ואילו בראש השנה למרות קדושתו העצומה בכל זאת יש בו 2 בחינות גם לה' וגם לכם, דהיינו שאוכלים סעודת יום טוב ולובשים בגדי חג יפים?

ותירצנו שהיות ובאמת ראש השנה מהותו המליכוני עליכם, שנהיה בעבדות מושלמת לה', אם כן אין סעודת יום טוב של ראש השנה סותר את העבדות והמלכת ה' עלינו, כי בכל דרכיך דעהו, והקב"ה רוצה **"וחי בהם"** ולא שימות בהם, רק בכל פעולה לזכור האם זה רצון ה' או לא.

אומנם גם לפי הסבר זה עדיין קשה שאכן ראש השנה מתאים בו **"ועשיתם עולה"** שכביכול נקריב עצמנו לעולה לה', אבל למה לא כתוב **"ועשיתם עולה"**, גם ביום כיפור שבו אנחנו ממש כעולה שכל כולנו רחוניות לה' בשלימות ממש??

אבל ההסבר השני שתירצתי שם, מובן נפלא ומתורץ העניין, שיתכן שביום כיפור היות ואסור בו מלבד אכילה ושתיה אסור בו גם הנאת העור בסיכה ונעילת הסנדל.

אם כן דרגת יום כיפור גבוהה יותר מ**"ועשיתם עולה"**, שהרי בעולה העור אינו חלק מהקטרת העולה כי רק הבשר עולה כולו לה', אבל העור של העולה מותר להנאת הכהן, אבל יום כיפור שהנאת העור אסורה בסיחה ונעילת הסנדל אם כן זה מוכיח שדרגתו ביום כיפור יותר מקדושת עולה, ולכן לא כתוב ביום כיפור **"ועשיתם עולה"**, ואולי הדרגה הגבוהה של יום כיפור מוגדר במושג **"עיצומו של יום מכפר"**.

יהי רצון שנזכה להתקדש כל כולנו ממש ביום כיפור, שהקדושה המושלמת של יום כיפור תיספג בנו ותשפיע לימים רבים שאש הקדושה תבער בנו, והמיאוס בטומאה תימשך בעוצמה, בבחינת אוהבי ה' שנאו רע, וה' יקיים שומר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילם, שה' הטוב לא יתן ליצר הרע לנסות אותנו ולהכשיל אותנו חלילה, אלא שנתחזק באמת לעשות רצון הבורא מתוך הכנעה אמיתית שהוא מלכינו ולו אנחנו עבדים תמיד תמיד אמין ואמן.

"מחשבות לפני הביס הראשון במוצאי כיפור"

כתבתי זאת במוצאי יום כיפור תשפג' – והפתעה מושלמת לסיום מדהים

קרמילוסקי שליט"א, והוא הפתיע אותי שבספר של **האדמו"ר ממודיץ זצ"ל** כתוב שאין מברכים על בניית הסוכה אבל הדפנות עם הסכך בגימטריה ברוך אתה ה'.

ואכן הברוך אתה ה' שברכנו על המזונות במוצאי צום יום כיפור זה בשביל הסוכה שהיא בעצמה בגימטריה **"ברוך אתה ה'"**, שעבורה נאכל מזונות ונודה לה' שיתן בנו כוח לקיים מצוות סוכה שנלך מחיל לחיל, ממצוות צום כיפור למצוות בניית הסוכה.

תמהתי, איך אפשר לברך מזונות אחרי שהיינו כמלאכים ביום כיפור, הרי צריכים לבכות למה חזרנו להיות בני אדם ולא מלאכים...

אבל ברוך ה' הגעני מחשבה טובה, שצריכים כוח לבנות סוכה, אז ברוך אתה ה' בורא מיני מזונות בכוח אכילה זו נבנה סוכה.

ויום לאחר יום כיפור אמרתי זאת לגאון הרב דניאל

"גדולים מעשי חייא"

רבי חייא חיזק אחרים בלי שום עזרה - הכל במו ידיו מאפס עד השלימות

מהם חוטים, ומהחוטים קלע רשתות ציידים, וברשתות צד צבאים, והביאם לביתו, ושחטם וחילק את הבשר לעניים, ואת העורות של הצבאים לקח ועיבד אותם ועשה מהם קלף, ועליהם כתב חמישה חומשי תורה.

ועם החמשה חומשי תורה שכתב, עבר רבי חייא בערים אשר לא היו בהם מלמדי תינוקות, ולימד את ילדי ישראל חמשה חומשי תורה וששה סדרי משנה, ואמר להם לימדו

הגמרא ב"מ פה' מספרת על רבי חייא התנא הגדול, שבכדי להציל ילדים מערים החלשים ביהדות ולימוד תורה, השקיע ופעל כפועל ובעל מלאכה הרחוק לגמרי מעולמו של תלמיד חכם השקוע כל יומו בשיבה.

שרבי חייא זרע פשתן וגידל אותו, עד שנעשה ראוי לעשות ממנו חוטים, ואז קצר את היבול, והשרה את הפשתן במים, לאחר מכן ייבשו והפריד את הסיבים. ואחרי כן שזר

וטהר לבנו – יום כיפור

רבי חייא הצליח לגדל פשתן ולעשות רשתות ולצוד ולעבד עורות גם בלי ניסיון לכאורה, והוא עצמו כתב את ספרי הקודש, כך שגם בלי כסף הצליח לבנות מאפס מערכה שלימה של הפצת תורה לרבים.

ואולי בזכות דאגתו המושלמת בלי תירוצים לעלייתם הרוחנית של ילדים ישראל הרחוקים, זכה שילדיו התקדשו לדרגות קדושה עצומה כמו אביהם.

כפי שהבטיח לי **הצדיק רבי אריה פינקל זצ"ל ראש ישיבת מיר ברכפלד** כשנהנה מתלמידי משוב ראשון לציון שנבחנו אצלו על דפי גמרא בהצלחה, והבטחתי שאתה דואג לילדיו של הקב"ה הרחוקים לכן הקב"ה ידאג לילדיך שתראה מכולם נחת יהודית בלי יוצא מהכלל, והודו לה' על ברכתו שמלווה אותי ואת משפחתי עד עצם היום הזה בהצלחה הודו לה'.

והתעוררתי לכך בזכות **תלמידי היקרים מת"ת תורת אמת כיתה ז' ב"ב באלול תשפ"ג**, כשלמדנו נביא ישעיהו פרק מב' מי שיכול לחזק אחרים ואינו מחזק נמשל לעיוור וחרש, **וברש"י** כתוב דבר מבהיל שמי שכן **יחזק אחרים** זה **"דבר שיעמוד לו באחרונה"**, **"כי ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר"**, וכתב **רש"י** שלכך ה' מגדיל ומאדיר לכם תורה, בכדי שאתם תחזקו אחרים.

אחד את השני מה שאתה למדת והוא לא למד. ועל זה אמר רבי יהודה הנשיא **"כמה גדולים מעשי חייא"**.

ואולי מה שמספרת הגמרא על עוצמת תפילת רבי חייא ובניו שתפילתם יחד הייתה מביאה את הגאולה השלימה לפני הזמן.

ולכאורה אם לרבי חייא היה לו כסף, יתכן שלא היה מתעבב זמן כה רב להפצת התורה, שהרי המתין עד שיצמח הפשתן ועד שיטווה חוטים ועד שיעשה רשתות ועד שיצוד צבאים ועד שיעבד את העורות ועד שיכתוב, הרי בינתיים הילדים מתבטלים חודשים ואולי שנה שלימה בלי תורה!!

אלא יתכן שרבי חייא לא היה עשיר ויתכן שהיה עני ואביון, שלא היה לו כסף לקנות עורות ולשלם לסופר שיכתוב, ובמקום לפטור עצמו מחיזוק ילדי ישראל הרחוקים כי אין לו אפשרות, והוא תנא קדוש וטהור הלומד בהתמדה הוא ובניו הקדושים, וממילא פטור הוא מלחזק את ילדי ישראל.

אבל רבי חייא לא רצה לטעון פטור אני אנוס אני, אלא אמר אני ידאג גם בלי כסף, ולכן כמו הסיפור עם הביצה שאחד מצא וחלם שממנה יתעשר, אצל רבי חייא החלום לא התנפץ אלא התגשם במלואו על כל שלביו הקשים ביותר לבן תורה ולמתמיד הלומד תורה יומם ולילה, כי

ולכן נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי, אנא היה שותף עמי לחזק רבבות יהודים מכל חוגי עם ישראל, ומכל הגילים, כפי שהעיד מרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל שהספר וטהר לבנו מעורר מאוד ליראת שמים ולמידות טובות וללימוד התורה הקדושה.

ומי יודע אולי דווקא זה יעמוד לטובתך בחיתום הדין, כוח זיכוי הרבים ועזור נא לי אפילו בלי הוצאה כספית, רק עזרה להגיה לתקן נוסח וכדו'.

כי האמנתי שהדפסת הספר שהתעכבה במשך שנים - זה לטובה משמים, ושמחתי כי ביתיים בס"ד נוספים חידושים לספרים.

והודו לה' תפילתי שכבר שאזכה להדפיסם ולחלקם בישראל.

התקיימה!! בניסים מעל הטבע, כי בורא עולם מלא חסד ומפליא לעשות!!

והודו לה' כרך דברים החדש – כבר יצא להפצה ויפיו מדהים!!

אבל אני צריך את עזרתך להתנדב להגיה ולשפר ולחדד הנוסח שאוכל בדחיפות להכין לדפוס

את כרך ויקרא, במדבר, בראשית, מועדים, הגדה.

– או אפילו עזרה לשפר ולתקן חלק מדרך או פרשה וכו'.

אנא פנה, 0527120333

ובזכות השתתפות בגופך בזיכוי הרבים תזכה לשנה טובה אמון.

**שתקבל שנה טובה וגזר חתימה טובה לך ולמשפחתך,
כי "וטהר לבנו" הציל רבים מעוון בעלונים ובכל דרך
אפשרית וימשיך לחזק בספרים
שיחולקו חינם לפי רצון התורמים בס"ד.**